

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI
GRUPY KAPITAŁOWEJ
POWSZECHNEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ
SPÓŁKI AKCYJNEJ
W I PÓŁROCZU 2013 ROKU**

Spis treści

WSTĘP	5
1. Podsumowanie	5
2. Uwarunkowania makroekonomiczne w 2013 roku	6
2.1. Podstawowe trendy w gospodarce i tempo wzrostu gospodarczego	6
2.2. Rynek kapitałowy	7
2.3. Polityka pieniężna, stopy procentowe, inflacja	8
2.4. Rynek pracy i konsumpcja	8
2.5. Kursy walut	8
2.6. Wpływ czynników makroekonomicznych na sektor ubezpieczeniowy	9
3. Rynek ubezpieczeń i emerytalny a udziały rynkowe spółek Grupy PZU	9
3.1. Rynek ubezpieczeń ogółem	9
3.2. Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe w Polsce	9
3.3. Ubezpieczenia na życie	13
3.4. Ubezpieczenia emerytalne	15
3.5. Fundusze inwestycyjne	16
3.6. Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych oraz ubezpieczeń na życie na Ukrainie 17	
3.7. Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na Litwie	18
3.8. Rynek ubezpieczeń na życie na Litwie	18
4. Otoczenie regulacyjne Grupy PZU	19
4.1. Regulacje dotyczące rynku ubezpieczeń w Polsce	19
4.2. Pozostałe regulacje w Polsce	21
4.3. Otoczenie regulacyjne na rynku ukraińskim	21
4.4. Otoczenie regulacyjne na rynku bałtyckim (Litwa)	22
5. Opis organizacji Grupy PZU	23
5.1. Organizacja Grupy PZU	23
5.2. Spółki Grupy PZU	28
5.3. Zmiany organizacji Grupy PZU	33
WYNIKI FINANSOWE GRUPY PZU W I PÓŁROCZU 2013 ROKU	35
6. Zdarzenia mające znaczący wpływ na działalność oraz wyniki finansowe Grupy PZU w I półroczu 2013 roku	35
7. Komentarz do skonsolidowanych wyników finansowych Grupy PZU	35
7.1. Składki	35
7.2. Odszkodowania	37
7.3. Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych	37
7.4. Koszty akwizycji i administracyjne	37
7.5. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	38

7.6.	Wyniki Grupy PZU i wskaźniki działalności	38
7.7.	Struktura aktywów i pasywów	39
7.8.	Wpływ zdarzeń jednorazowych na wyniki operacyjne	42
8.	Komentarz do sprawozdawczości według segmentów	42
8.1.	Ubezpieczenia korporacyjne – ubezpieczenia majątkowe i osobowe	42
8.2.	Ubezpieczenia masowe – ubezpieczenia majątkowe i osobowe	44
8.3.	Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane - ubezpieczenia na życie	46
8.4.	Ubezpieczenia indywidualne - ubezpieczenia na życie	48
8.5.	Inwestycje	49
8.6.	Ubezpieczenia emerytalne	52
8.7.	Ukraina	53
8.8.	Kraje bałtyckie	55
8.9.	Kontrakty inwestycyjne	56
9.	Czynniki ryzyka, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe w kolejnych okresach	57
9.1.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	57
9.2.	Ubezpieczenia na życie	58
9.3.	Fundusze emerytalne	59
9.4.	Działalność inwestycyjna	59
10.	Stanowisko Zarządu PZU dotyczące wcześniej publikowanych prognoz wyników	60
DZIAŁALNOŚĆ GRUPY PZU W I PÓŁROCZU 2013 ROKU		61
11.	Działalność, główne kierunki rozwoju i osiągnięcia głównych Spółek Grupy PZU	61
11.1.	Rating	61
11.2.	Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe	61
11.3.	Ubezpieczenia na życie	63
11.4.	Kanały dystrybucji	65
11.5.	Likwidacja szkód i świadczeń	67
11.6.	Ubezpieczenia emerytalne	67
11.7.	Fundusze inwestycyjne	68
11.8.	Struktura organizacyjna	69
11.9.	Obszar IT	70
11.10.	Główne działania marketingowe w I półroczu 2013 roku	71
11.11.	Główne działania w obszarze HR	71
11.12.	Realizacja strategii i przedsięwzięcia rozwojowe	74
11.13.	Zaangażowanie społeczne	77
12.	Planowane główne kierunki rozwoju	78
13.	Zarządzanie ryzykiem	79
13.1.	Cel zarządzania ryzykiem	79
13.2.	Apetyt na ryzyko	79

13.3.	Proces zarządzania ryzykiem	79
13.4.	Struktura organizacyjna i odpowiedzialność w procesie zarządzania ryzykiem	79
13.5.	Rodzaje ryzyk	81
13.6.	Istotne wydarzenia w obszarze ryzyka w I półroczu 2013 roku	86
14.	Wybrane pozostałe spółki Grupy PZU – kierunki rozwoju i wyniki działalności	86
14.1.	PZU Lietuva	86
14.2.	PZU Lietuva Life	86
14.3.	PZU Ukraine	87
14.4.	PZU AM	87
14.5.	PZU Pomoc	87
14.6.	PZU CO	88
DODATKOWE INFORMACJE		89
15.	Akcje lub uprawnienia do nich posiadane przez osoby zarządzające i nadzorujące PZU na dzień przekazania raportu półrocznego	89
16.	Pozostałe informacje	90
16.1.	Udzielone i otrzymane gwarancje i poręczenia kredytu lub pożyczki, wraz z udzielonymi jednostkom powiązanym Emitenta	90
16.2.	Cena akcji PZU	90
16.3.	Dywidenda	92
16.4.	Relacje inwestorskie	93
16.5.	Główne umowy reasekuracyjne obowiązujące w I półroczu 2013 roku	94
16.6.	Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji	95
16.7.	Informacje o zawartych znaczących umowach	96
16.8.	Transakcje z podmiotami powiązanymi	96
16.9.	Istotne zdarzenia po dacie bilansu	96
16.10.	Informacje o zawartych umowach znaczących dla działalności Grupy PZU, w tym zawartych pomiędzy akcjonariuszami	97
16.11.	Umowy o badanie oraz przegląd sprawozdań finansowych	97
16.12.	Organy zarządzające i nadzorcze Emitenta oraz ich komitety	97
16.13.	Wykaz akcjonariuszy PZU posiadających bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji	102
16.14.	Posiadacze wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień	102
16.15.	Ograniczenia odnośnie do wykonywania prawa głosu	102
16.16.	Zmiany statutu PZU	103
OŚWIADCZENIA ZARZĄDU PZU		104
17.	Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań	104
18.	Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	104

WSTĘP

1. Podsumowanie

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółka Akcyjna („**Grupa PZU**”) jest jedną z najstarszych oraz największą pod względem składki przypisanej brutto, według danych Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”), grupą ubezpieczeniową w Polsce, posiadającą w swojej ofercie szeroką gamę produktów ubezpieczeniowych i finansowych.

Grupa PZU prowadzi działalność w czterech podstawowych obszarach:

- ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych – oferowanych w Polsce przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna („PZU”, „Emitent”);
- ubezpieczeń na życie – oferowanych w Polsce przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA („PZU Życie”);
- otwartych funduszy emerytalnych – oferowanych przez Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU („PTE PZU”), zarządzające Otwartym Funduszem Emerytalnym PZU „Złota Jesień („OFE PZU”); oraz
- funduszy inwestycyjnych – oferowanych przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA („TFI PZU”).

PZU jest liderem, pod względem wartości składki przypisanej brutto, na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w Polsce (33,4% udział w rynku na koniec I kwartału 2013 roku¹). Podstawową grupą produktów oferowaną przez PZU są ubezpieczenia komunikacyjne, zarówno dla klientów indywidualnych, jak i klientów korporacyjnych.

PZU Życie jest liderem, pod względem wartości składki przypisanej brutto, na rynku ubezpieczeń na życie w Polsce (34,0% udział w rynku na koniec I kwartału 2013 roku²). Podstawową grupą produktów oferowaną przez PZU Życie są grupowe i indywidualne ubezpieczenia na życie.

PTE PZU zarządza OFE PZU Złota Jesień, który był na koniec I półrocza 2013 roku trzecim pod względem liczby członków (2,2 mln członków³) oraz pod względem aktywów netto (36,6 mld zł⁴) otwartym funduszem emerytalnym w Polsce.

TFI PZU oferuje:

- jednostki uczestnictwa otwartych funduszy inwestycyjnych, w tym specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych;
- certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych;
- plany inwestycyjne; oraz
- programy emerytalne, w tym Pracownicze Programy Emerytalne oraz Indywidualne Konta Emerytalne.

Wartość aktywów netto funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez TFI PZU wyniosła na koniec I półrocza 2013 roku 20,87 mld zł (I miejsce w rynku⁵).

¹ Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013.

² Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013.

³ Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Dane miesięczne OFE 6/2013.

⁴ Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Dane miesięczne OFE 6/2013.

⁵ Źródło: IZFiA (www.izfa.pl) Aktywa funduszy inwestycyjnych na dzień 30 czerwca 2013 roku.

Wynik finansowy netto Grupy PZU według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) w I półroczu 2013 roku wyniósł **1.675,7 mln zł** i był niższy o 2,4% od wyniku netto w I półroczu poprzedniego roku.

Wskaźnik ROE⁶ za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca 2013 roku wyniósł 24,3%, co oznacza spadek o 2,5 p.p. w porównaniu do I półrocza poprzedniego roku.

Wpływ na wynik netto Grupy PZU w porównaniu do I półrocza roku ubiegłego miały następujące elementy:

- wzrost składki przypisanej brutto na skutek utrzymania wysokiej dynamiki sprzedaży ubezpieczeń ze składką jednorazową w kanale bancassurance w części skompensowany przez spadek przypisu w ubezpieczeniach komunikacyjnych w segmentach korporacyjnym i masowym oraz NNW szpitali (efekt zmian legislacyjnych);
- poprawa rentowności w segmentach masowym i korporacyjnym, w tym:
 - w ubezpieczeniach komunikacyjnych dzięki niższej częstotliwości szkód;
 - w ubezpieczeniach rolnych ze względu na znacznie niższy poziom szkód powodowanych siłami natury, oraz
 - w ubezpieczeniach finansowych ze względu na ubiegłoroczne załamanie rynku branży budowlanej;
- wyższa rentowność ubezpieczeń na życie w segmencie grupowym i indywidualnie kontynuowanym z wyłączeniem efektu konwersji polis umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P;
- niższe dochody z lokat w wyniku spadku wyceny instrumentów kapitałowych (gorsza koniunktura na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie - „GPW”) oraz instrumentów dłużnych (wzrost rentowności obligacji);
- jednorazowy dochód z tytułu objęcia konsolidacją funduszy inwestycyjnych;
- jednorazowy dochód z tytułu ugody z reasekuratorem w zakresie ubezpieczenia Zielona Karta (częściowe odwrócenie korekty oszacowań z reasekuratorem obniżającej wynik roku 2011);
- utrzymanie dyscypliny kosztów stałych (spadek kosztów osobowych będący efektem działań restrukturyzacyjnych realizowanych w ostatnich latach) przy jednoczesnym prowadzeniu działań projektowych mających na celu usprawnienie i zautomatyzowanie procesów usługowych.

PZU i PZU Życie posiadają długoterminowy rating kredytowy oraz rating siły finansowej (nadany przez agencję Standard & Poor's Ratings Services) na poziomie **A ze stabilną perspektywą ratingową**.

2. Uwarunkowania makroekonomiczne w 2013 roku

2.1. Podstawowe trendy w gospodarce i tempo wzrostu gospodarczego

W I kwartale 2013 roku dynamika PKB osłabła do 0,5% r/r wobec 0,7% r/r w ostatnim kwartale roku ubiegłego. Wobec spadku popytu krajowego o 0,9% r/r (w IV kwartale 2012 roku było to -1,6% r/r), decydujące znaczenie dla podtrzymania wzrostu gospodarczego w tym okresie miał eksport netto. Wolumen eksportu wzrósł o 1,3% r/r przy jednoczesnym spadku importu o 1,7% r/r. Dobre wyniki gospodarcze czerwca przesądziły o przyspieszeniu tempa wzrostu gospodarczego w II kwartale do 0,8% r/r⁷.

Konsumpcja indywidualna w I kwartale 2013 roku utrzymała się na poziomie z I kwartału poprzedniego roku, po spadku o 0,2% r/r w IV kwartale 2012 roku. W tym okresie wzrosły już realnie dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych, jednak zwiększaniu konsumpcji nie sprzyjała trudna sytuacja na rynku pracy, skłaniająca

⁶ ROE – wskaźnik uroczniony liczony jako iloraz wyniku netto oraz średniej wartości kapitałów własnych na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

⁷ Dane wg. szybkiego szacunku GUS z 14 sierpnia 2013 roku.

raczej do oszczędzania. W kolejnych kwartałach można jednak spodziewać się przełamania stagnacji konsumpcji indywidualnej, wobec kontynuacji wzrostu realnych dochodów, poprawy wskaźników koniunktury konsumenckiej (w tym spadku obaw przed bezrobociem) i wzrostu kredytów konsumpcyjnych. W II kwartale 2013 roku spożycie indywidualne powinno już wzrosnąć w skali roku. Wskazuje na to między innymi przyspieszenie realnej dynamiki sprzedaży detalicznej w maju i w czerwcu.

Nakłady brutto na środki trwałe obniżyły się w I kwartale 2013 roku o 2,0% r/r – wyraźnie mniej niż kwartał wcześniej (-4,1% r/r). Aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw pozostała w tym okresie niska, czemu towarzyszyło ograniczone finansowanie działalności rozwojowej kredytem bankowym. Trudno liczyć na rychłe przełamanie spadku inwestycji. Przedsiębiorstwa zachowują bowiem dużą ostrożność w ocenie stanu i perspektyw koniunktury gospodarczej a publiczne inwestycje infrastrukturalne zaczynają prawdopodobnie rosnąć dopiero w pierwszych miesiącach 2014 roku.

W I kwartale 2013 roku najbardziej obniżyła się aktywność w budownictwie – spadek wartości dodanej pogłębił się do -12,4% r/r wobec -2,6% r/r w IV kwartale roku ubiegłego. Wartość dodana w przemyśle oraz w handlu i naprawie pojazdów samochodowych skurczyła się w tym okresie odpowiednio o 0,3% r/r oraz o 0,2% r/r. Były to jednocześnie mniejsze spadki niż odnotowane w ostatnim kwartale roku ubiegłego (odpowiednio -1,6 % oraz -1,9% r/r). W II kwartale 2013 roku spadek produkcji w budownictwie jeszcze się pogłębił. Przełamana została natomiast spadkowa tendencja dynamiki produkcji sprzedanej w przemyśle, a wskaźnik PMI dla przetwórstwa przemysłowego przekroczył w czerwcu 50 pkt. – umowną granicę wzrostu aktywności gospodarczej.

2.2. Rynek kapitałowy

W I półroczu 2013 roku silny wpływ na polski rynek kapitałowy wywierała sytuacja na rynkach międzynarodowych. Ceny aktywów na polskim rynku kapitałowym charakteryzowały się przy tym wysoką zmiennością, szczególnie w II kwartale. Po bardzo udanym dla polskiego rynku akcji końcu 2012 roku, od stycznia do kwietnia 2013 roku na warszawskiej giełdzie obserwowany był wyraźny trend spadkowy. W drugiej połowie kwietnia indeksy WIG i WIG20 traciły już w stosunku do wartości z końca 2012 roku odpowiednio 9,1% oraz 12,1%, do czego przyczyniły się rozczarowujące inwestorów dane makroekonomiczne napływające w I kwartale 2013 r. z Polski i strefy euro. W maju impuls wzrostowy dla polskich indeksów stanowiły sygnały poprawy sytuacji w strefie euro. Czerwiec przyniósł jednak kolejne spadki – ich główną przyczyną były informacje o możliwym zmniejszeniu skali „luzowania ilościowego” w USA jeszcze przed końcem bieżącego roku. Negatywny wpływ mogły także mieć obawy o konsekwencje zmian w polskim systemie emerytalnym dla rynku kapitałowego. Ostatecznie w całym I półroczu 2013 roku indeks WIG obniżył się o 5,7%, a indeks WIG20 spadł o 13,1%.

Pierwsze dni 2013 roku przyniosły korektę wycen polskich obligacji skarbowych. Wzrosły szczególnie rentowności dla instrumentów 1-roczych, co mogło być efektem sygnalizowania wówczas przez Radę Polityki Pieniężnej („RPP”) nadchodzącego końca cyklu luzowania polityki pieniężnej. W kolejnych tygodniach krzywa dochodowości pozostawała płaska i stabilna. Marzec i kwiecień 2013 roku były niezwykle korzystne dla polskich obligacji skarbowych, które osiągały rekordowo wysokie ceny. Rentowność zarówno dla instrumentów 10-letnich jak 1-roczych obniżyła się w tym okresie aż o 100 pkt bazowych. Wzrostowi cen obligacji sprzyjały dane wskazujące na spowolnienie wzrostu PKB w USA i Chinach oraz brak poprawy sytuacji gospodarczej w strefie euro, a także ogłoszenie przez Bank Japonii luzowania ilościowego o znaczącej skali. Równoległe, RPP wznowiła cykl obniżek stóp procentowych. Od tego czasu wpływ na polski rynek obligacji skarbowych miała przede wszystkim sytuacja na rynkach międzynarodowych, choć szczególnie na instrumenty o krótszych terminach zapadalności wpływała również lokalna polityka pieniężna. W maju i czerwcu 2013 roku nastąpiła silna korekta bardzo wysokich poziomów cen polskich obligacji skarbowych, odzwierciedlająca głównie obawy inwestorów w związku z sygnalizowanym przez Fed zmniejszaniem skali „luzowania ilościowego” i zwiększeniem niepewności co do terminu podwyżki stóp procentowych w USA. Ostatecznie, w całym I półroczu 2013 roku, rentowność 10-letnich obligacji wzrosła do 4,25% wobec 3,73% na koniec 2012 roku, rentowność obligacji 5-letnich wzrosła w tym czasie o 45 pkt bazowych do 3,66%, natomiast 2-letnich spadła o 10 pkt bazowych do 3,01%. W konsekwencji polska krzywa dochodowości stała się zdecydowanie bardziej stroma.

2.3. Polityka pieniężna, stopy procentowe, inflacja

Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) w I półroczu 2013 roku systematycznie obniżała się osiągając w czerwcu prawdopodobnie najniższy poziom w tym cyklu (0,2% r/r wobec 2,4% r/r w końcu 2012 r). Średnio w I półroczu 2013 roku roczny wskaźnik CPI obniżył się do 0,9% r/r wobec 3,4% r/r w II półroczu 2012 roku i 4,0% r/r w I półroczu 2012 roku. Do osłabienia tempa wzrostu cen w największym stopniu przyczyniło się obniżenie dynamiki cen energii, wynikające zarówno z czynników krajowych (spadek administrowanych cen gazu ziemnego), jak i globalnych (niższe ceny surowców). Obniżaniu inflacji sprzyjało także osłabienie wzrostu cen żywności oraz utrzymywanie się spowolnienia popytu w gospodarce i brak presji płacowej. Inflacja netto (z wyłączeniem cen żywności i energii) obniżyła się w czerwcu do 0,9% r/r wobec 1,4% w końcu 2012 roku, natomiast średnio w I półroczu wyniosła 1,1% r/r wobec 1,9% r/r oraz 2,5% r/r odpowiednio w II i I połowie 2012 roku.

Wobec inflacji utrzymującej się wyraźnie poniżej celu, RPP kontynuowała w I półroczu 2013 roku zapoczątkowany w listopadzie 2012 roku cykl łagodzenia polityki pieniężnej. W styczniu i w lutym wszystkie oficjalne stopy procentowe NBP zostały obniżone o 25 pkt bazowych, a w marcu o 50 pkt bazowych. Mimo, że w marcu RPP zasygnalizowała zakończenie tej sekwencji luzowania polityki pieniężnej, to jednak w maju, czerwcu i lipcu 2013 roku zredukowano stopy każdorazowo o 25 pkt bazowych. W lipcu RPP ogłosiła zakończenie obniżek stóp w tym cyklu, przy stopie referencyjnej NBP na poziomie 2,50% wobec 4,75% w październiku 2012 roku, przed zainicjowaniem cyklu luzowania polityki pieniężnej.

2.4. Rynek pracy i konsumpcja

W I półroczu 2013 roku sytuacja na rynku pracy była gorsza w porównaniu do analogicznego okresu 2012 roku, jednak w II kwartale pojawiły się sygnały stabilizacji. Liczba pracujących według danych BAEL⁸ obniżyła się w I kwartale o 0,7% r/r wobec wzrostu o 0,1% r/r kwartał wcześniej. Jednocześnie, stopa bezrobocia według tej statystyki wzrosła w I kwartale bieżącego roku do 11,3% wobec 10,1% w IV kwartale 2012 roku i 10,5% w I kwartale roku ubiegłego. Spadek zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w I półroczu 2013 roku pogłębił się do -1,0% r/r w stosunku do -0,3% r/r w II półroczu roku ubiegłego. Jednak w maju i w czerwcu spadkowa tendencja dynamiki zatrudnienia w przedsiębiorstwach została przełamana. Stopa bezrobocia rejestrowanego w czerwcu 2013 roku wyniosła wprawdzie 13,2% wobec 12,3% w czerwcu 2012 roku, ale jej spadek do czerwca w stosunku do sezonowego szczytu z lutego był w 2013 roku nieco szybszy.

W warunkach silnego spowolnienia gospodarczego rynek pracy reagował zdecydowanym spadkiem dynamiki wynagrodzeń. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw wyniosła w I półroczu 2013 roku 2,5% r/r wobec 2,8% w II półroczu 2012 roku. Dynamika płac w gospodarce narodowej wyniosła w I półroczu 2013 r. niespełna 3% r/r, przy czym w II kwartale wzrosła do 3,3% r/r wobec 2,6% r/r w I kwartale br. i 2,9% r/r kwartał wcześniej. Jednak systematyczny i zdecydowany spadek inflacji sprawił, że realna dynamika dochodów z pracy była w I połowie br. dodatnia wobec spadku w II półroczu roku ubiegłego. Realne tempo wzrostu funduszu wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw wyniosło w I półroczu przeciętnie 0,3% r/r wobec -1,0% r/r w II półroczu 2012 roku. W I kwartale 2013 roku wzrosły realnie dochody do dyspozycji brutto gospodarstw domowych. W warunkach kontynuacji wzrostu realnych dochodów, przy poprawiających się nastrojach konsumenckich, wyhamowaniu pogarszania się sytuacji na rynku pracy i wzroście kredytów konsumpcyjnych można oczekiwać wzrostu spożycia indywidualnego w skali roku w II kwartale.

2.5. Kursy walut

Zmienność kursu złotego w I półroczu 2013 roku była niższa niż w 2012 roku, a zakres zmian w stosunku do głównych walut obcych (euro, dolar amerykański) nie przekroczył 30 groszy. Ostatecznie pomiędzy końcem 2012 roku a końcem czerwca 2013 roku złoty osłabił się w stosunku do dolara amerykańskiego o 7,0% oraz o 5,9% wobec euro. Wydaje się, że zadecydowały o tym przede wszystkim dwa czynniki: odpływ inwestorów z naszego regionu Europy w maju i czerwcu br. oraz systematyczne obniżki stopy referencyjnej NBP,

⁸ BAEL - badanie aktywności ekonomicznej ludności.

zmniejszające dysparytet stóp procentowych pomiędzy Polską a zagranicą. Z kolei, stabilizująco na polską walutę oddziaływał spadek relacji deficytu obrotów bieżących bilansu płatniczego do PKB.

2.6. Wpływ czynników makroekonomicznych na sektor ubezpieczeniowy

Słaby wzrost gospodarczy w I półroczu 2013 roku nie sprzyjał popytowi na produkty ubezpieczeniowe. Pomimo realnego wzrostu dochodów gospodarstw domowych, stagnacja konsumpcji indywidualnej zaczęła być przełamywana pod koniec tego okresu. Chociaż sytuacja finansowa ogółu przedsiębiorstw była gorsza niż przed rokiem, w relatywnie lepszej sytuacji byli eksporterzy niż przedsiębiorstwa prowadzące działalność wyłącznie na rynku krajowym. Aktywność inwestycyjna była niższa niż przed rokiem przy jednoczesnym ograniczaniu kredytu bankowego na finansowanie nakładów na środki trwałe. W dalszym ciągu źródłem znaczącego ryzyka dla ubezpieczycieli pozostawała branża budowlana. Osłabienie złotego poprzez wzrost cen importowanych części zamiennych wpłynęło negatywnie na wskaźnik szkodowości. Dynamika sprzedaży samochodów w I półroczu 2013 roku była wyraźnie niższa niż w I półroczu 2012 roku, co ograniczało możliwości zwiększenia przypisu składki w ujęciu rocznym. Równocześnie sytuacja na rynku kapitałowym w I połowie 2013 roku nie sprzyjała zwiększaniu dochodów z inwestycji finansowych.

3. Rynek ubezpieczeń i emerytalny a udziały rynkowe spółek Grupy PZU

3.1. Rynek ubezpieczeń ogółem

Wartość składki przypisanej brutto całego sektora ubezpieczeń w Polsce według Polskich Standardów Rachunkowości („PSR”) na koniec I kwartału 2013 roku⁹ wyniosła 15.014,4 mln zł, co oznacza spadek o 8,8% (-1.457,0 mln zł) w porównaniu rok do roku.

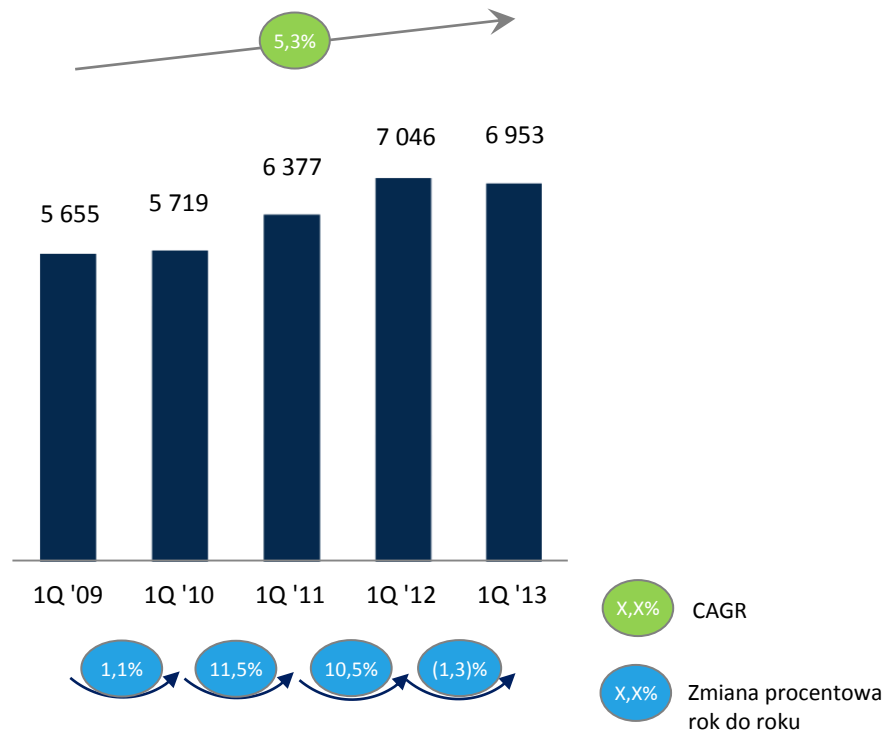
Łączna wartość lokat wszystkich zakładów ubezpieczeń (bez uwzględnienia akcji w jednostkach podporządkowanych oraz aktywów netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający) wyniosła 91,6 mld zł na koniec I kwartału 2013 roku i wzrosła od końca 2012 roku o 1,8%.

3.2. Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe w Polsce

W okresie I kwartału 2013 roku rynek zmniejszył się o 93,2 mln zł w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego (-1,3% rok do roku), głównie w wyniku spadku sprzedaży ubezpieczeń AC (o 118,4 mln zł, -8,0% rok do roku) oraz OC komunikacyjnych (o 110,9 mln zł, -4,9% rok do roku), w szczególności jako efekt obniżenia taryf zarówno dla przedsiębiorstw jak i klientów indywidualnych. Zmiany te wynikały głównie z zatrzymania wzrostu liczby polis dla osób fizycznych w ubezpieczeniach OC komunikacyjne oraz spadku liczby polis dla przedsiębiorstw w ubezpieczeniach komunikacyjnych OC oraz AC. Spadki te częściowo zostały skompensowane przez wzrosty składek w ubezpieczeniach szkód spowodowanych żywiołami oraz odpowiedzialności cywilnej ogólnej, a także stabilnym wzrostem liczby polis pozostałych szkód rzeczowych.

⁹ Najbardziej aktualne dane opublikowane przez Komisję Nadzoru Finansowego („KNF”) na moment sporządzenia Sprawozdania z działalności Grupy PZU.

Wykres 1: Składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w Polsce

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012, Rynek ubezpieczeń 1/2011, Rynek ubezpieczeń 1/2010

Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w I kwartale 2013 roku wypracował wynik netto na poziomie 752,6 mln zł (+34,8% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego). Wynik techniczny rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych, który w większości nie uwzględnia dochodów z lokat, wzrósł o 320,2 mln zł do poziomu 531,5 mln zł (+151,5% r/r). Głównym czynnikiem powodującym lepsze wyniki był spadek szkodowości w ubezpieczeniach: pozostałych szkód rzeczowych oraz AC.

Jednocześnie, w I kwartale 2013 roku zanotowano wyższe wypłaty z tytułu ubezpieczeń od szkód spowodowanych żywiołami, ubezpieczeń gwarancji oraz ubezpieczeń kredytów. Wypłaty z ubezpieczeń gwarancji oraz kredytów, które można analizować jako ubezpieczenia bezpośrednio związane z kondycją polskich przedsiębiorstw, wzrosły o 87,8 mln zł, tj. o 110,9% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. W szczególności wyższe wypłaty z tytułu ubezpieczeń gwarancji zdeterminowane były przez upadłości firm sektora budowlanego w roku ubiegłym.

Negatywny wpływ wzrostu wypłaconych odszkodowań z tytułu ubezpieczeń od szkód spowodowanych żywiołami, ubezpieczeń gwarancji oraz ubezpieczeń kredytów, skompensowany został rozwiązaniem rezerw szkodowych utworzonych w roku ubiegłym, co ostatecznie pozwoliło na wypracowanie dodatniego wpływu na wynik techniczny.

Odwrotna sytuacja wystąpiła w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych. W I kwartale 2013 roku zanotowano spadek odszkodowań wypłaconych brutto o 24,0 mln zł tj. o 1,7% w porównaniu rok do roku, jednakże ze względu na dowiązanie rezerw szkodowych w analizowanym okresie, wartość odszkodowań i świadczeń wzrosła o 100,0 mln zł, czyli o 1,4% w porównaniu rok do roku.

Łączna wartość lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (bez uwzględnienia akcji w jednostkach podporządkowanych) wyniosła 43,7 mld zł na koniec I kwartału 2013 roku i wzrosła od końca 2012 roku o 3,1%. Znaczną część tych lokat na koniec I kwartału 2013 roku stanowiły papiery wartościowe emitowane, poręczone lub gwarantowane przez Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego 52,8%

(23,2 mld zł). Wzrost rentowności obligacji skarbowych w I kwartale 2013 roku miał negatywny wpływ na wycenę tych instrumentów w portfelach ubezpieczycieli, w porównaniu z końcem 2012 roku. Na dzień 31 marca 2013 roku nastąpił spadek wartości dłużnych papierów wartościowych i innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu w bilansach zakładów ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych o 3,8%.

Zakłady ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych łącznie oszacowały wartość rezerw techniczno – ubezpieczeniowych na poziomie 41,0 mld zł, co stanowiło wzrost o 2,5% względem końca 2012 roku.

Tabela 1: Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych – składka przypisana brutto

Rynek ubez. majątkowych - składka przypisana brutto	1 stycznia - 31 marca 2013			1 stycznia - 31 marca 2012		
	PZU	Rynek	Rynek bez PZU	PZU	Rynek	Rynek bez PZU
	AC	518	1 361	843	567	1 479
OC komunikacyjne	734	2 143	1 409	754	2 254	1 500
Inne produkty	1 068	3 449	2 381	1 120	3 313	2 193
RAZEM	2 320	6 953	4 633	2 441	7 046	4 605

mln zł

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012, dane PZU

Tabela 2: Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych – struktura składki przypisanej brutto

Struktura przypisu składki	1 stycznia - 31 marca 2013			1 stycznia - 31 marca 2012		
	PZU	Rynek	Rynek bez PZU	PZU	Rynek	Rynek bez PZU
AC	22,3%	19,6%	18,2%	23,2%	21,0%	19,8%
OC komunikacyjne	31,6%	30,8%	30,4%	30,9%	32,0%	32,6%
Inne produkty	46,0%	49,6%	51,4%	45,9%	47,0%	47,6%
RAZEM	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012, dane PZU

Tabela 3: Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych – udział PZU w składce rynku

Udział PZU SA w składce ryнку (w %)	1 stycznia - 31 marca 2013	1 stycznia - 31 marca 2012
AC	38,1%	38,4%
OC komunikacyjne	34,3%	33,4%
Inne produkty	31,0%	33,8%
RAZEM	33,4%	34,6%

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012, dane PZU

Z udziałem 33,4% PZU jest liderem na rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych pod względem zgromadzonej składki przypisanej brutto. Jednocześnie, od kilku lat, celem utrzymania rentowności, PZU prowadzi program restrukturyzacji portfela ubezpieczeń korporacyjnych, co wiązało się ze spadkiem składki. Przy tych działaniach, PZU zachował nadal wysoką pozycję rynkową liczoną składką przypisaną brutto – 49,2% dla OC komunikacyjnego i 42,8% dla AC w sektorze przedsiębiorstw na koniec I kwartału 2013 roku.

łącznie wynik techniczny w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych wzrósł o 320,2 mln zł, tj. 151,5% w porównaniu rok do roku, z czego sam wynik PZU był wyższy o 296,7 mln zł, tj. o 171,1%.

Tabela 4: Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych – wyniki techniczne

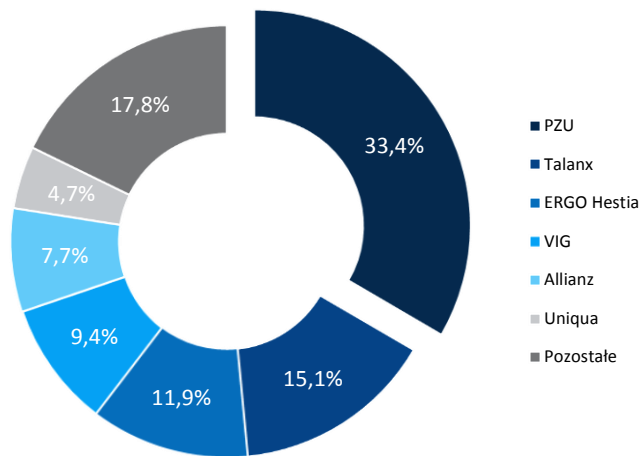
mln zł

Wyniki techniczne	1 stycznia - 31 marca 2013			1 stycznia - 31 marca 2012		
	PZU	Rynek	Rynek bez PZU	PZU	Rynek	Rynek bez PZU
AC	75	122	47	73	121	48
OC komunikacyjne	159	57	(102)	80	27	(53)
Inne produkty	237	353	116	21	63	42
RAZEM	471	532	61	174	211	37

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012, dane PZU

Udział wyniku netto PZU w wyniku netto rynku wyniósł na koniec I kwartału 2013 roku – 65,8% (+7,8 p.p. w porównaniu rok do roku), co przy udziale rynkowym 33,4% liczoną składką przypisaną brutto, potwierdza wysoką rentowność ubezpieczeń oraz efektywne zarządzanie kapitałem w okresie naznaczonym intensyfikacją działań konkurencji w postaci obniżania taryf na ubezpieczenia komunikacyjne. Co więcej, pomimo widocznych w wynikach rynku skutków intensyfikacji działań mających na celu pozyskanie klienta, udział wyniku technicznego PZU w wyniku technicznym rynku wyniósł na koniec I kwartału 2013 roku 88,6%, co oznacza wzrost o 6,1 p.p. w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Niezmiennie od lat PZU pozostaje niekwestionowanym liderem, zarówno pod względem zgromadzonej składki jak i rentowności.

Wykres 2: Udział największych zakładów ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych w Polsce

Grupy kapitałowe: Allianz - Allianz, Euler Hermes; Ergo Hestia - Ergo Hestia, MTU; Talanx - Warta, Europa, HDI; VIG - Compensa, Benefia, Inter-Risk, PZM (od 31 lipca 2012 roku fuzja Inter-Risk i PZM)

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012

3.3. Ubezpieczenia na życie

Składka przypisana brutto rynku ubezpieczeń na życie na koniec I kwartału 2013 roku spadła o 14,5% w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego. Spadek składki dla całego rynku wynikał z niższej składki jednorazowej o 25,4%. W szczególności niższe oprocentowanie depozytów przyczyniło się do spadku atrakcyjności produktów na życie oferowanych w kanale bancassurance.

Na koniec I kwartału 2013 roku składka pozyskana w kanale bancassurance spadła o 29,2% w porównaniu rok do roku, co przełożyło się na istotny spadek przypisu składki pozyskiwanej od klienta grupowego, o czym dalej. Tak istotny spadek spowodowany został zmniejszeniem sprzedaży produktów inwestycyjnych w tym kanale. Spadek przypisu w kanale bancassurance uzyskanego z produktów o charakterze inwestycyjnym ze składką regularną lub jednorazową typu *unit linked*, polisolokaty lub strukturyzowane bez względu na podział części ochronnej i inwestycyjnej, w ujęciu rok do roku wyniósł -39,2%. Przyczyniło się to do spadku udziału przypisu z produktów inwestycyjnych w kanale bancassurance z 89,8% na koniec I kwartału 2012 roku do 77,0% na koniec I kwartału 2013 roku przy jednoczesnym wzroście udziału przypisu z produktów ochronnych powiązanych z produktem bankowym (tylko zabezpieczenie spłaty zadłużenia) z 9,7% na koniec I kwartału 2012 roku do 22,2% na koniec I kwartału 2013 roku.

Składka regularna, która stanowi przewagę konkurencyjną PZU Życie, utrzymała się na stabilnym poziomie na koniec I kwartału 2013 roku (wzrost o 0,5%, w porównaniu do adekwatnego okresu roku poprzedniego).

Powyższe zmiany odnoszone rok do roku są efektem wysokiej bazy, bowiem w I kwartale 2012 roku przypis składki na rynku wzrósł o 23,3% rok do roku. Wzrost ten wówczas wynikał przede wszystkim ze skokowej dynamiki wzrostu składki jednorazowej o 40,9% rok do roku. Przyrównując przypis całkowitej składki osiągnięty w I kwartale 2013 do I kwartału 2011 roku, zanotowano wzrost o 5,4%, dla składki jednorazowej odpowiednio o 5,1%.

Ponadto, analizując składkę pozyskaną z działalności bezpośredniej działu ubezpieczeń na życie, która odpowiadała zarówno w I kwartale 2013 roku jak i w I kwartale 2012 roku za 99,9% całkowitej składki pozyskanej na rynku, I kwartał 2013 roku charakteryzował się znaczącym spadkiem przypisu składki uzyskanego w kanale klienta grupowego, spadek o -18,1%, który zasadniczo nastąpił w grupie ubezpieczeń na życie, spadek o -26,8%. Sugerując się dalej przypisem składki uzyskanej z działalności bezpośredniej, w segmencie klienta indywidualnego, którego łączny przypis spadł o -9,1% w ujęciu rok do roku, największy spadek widoczny był w grupie ubezpieczeń na życie i wyniósł -32,5% w ujęciu rok do roku. Oprócz spadku popularności produktów ubezpieczeniowych z elementem inwestycyjnym, zmiany te ponownie są następstwem wysokiej bazy. W I kwartale 2012 roku wzrost składki uzyskanej dla klienta grupowego, wyniósł bowiem +38,0% w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, a dla klienta indywidualnego wzrost ten wyniósł wówczas +7,9%.

Jednocześnie, w analizowanym okresie na rynku zebrano 1,5 mld zł składki okresowej z ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, co stanowiło wzrost o 0,1%.

Łącznie zakłady ubezpieczeń na życie w okresie I kwartału 2013 roku wypłaciły 6,5 mld zł świadczeń, z czego 6,4 mld zł stanowiły wypłaty jednorazowe, w szczególności z krótkoterminowych kontraktów o charakterze inwestycyjnym.

Łączny wynik techniczny spadł o 183,2 mln zł (-21,7%), głównie w wyniku niższej rentowności grupy ubezpieczeń na życie – spadek wyniku technicznego o 190,2 mln zł (-69,0%).

W tym okresie zakłady ubezpieczeń na życie wypracowały wynik netto na poziomie 615,0 mln zł, co stanowiło spadek o -25,8% (-213,8 mln zł). Pomimo słabszych danych, PZU Życie utrzymuje rentowność mierzoną wynikiem technicznym do przypisu składki brutto, znacznie powyżej średniej rentowności na rynku.

Pomimo słabej koniunktury na rynku kapitałowym i wzrostu rentowności obligacji skarbowych, wartości lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wraz z aktywami netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający) utrzymały się na stabilnym poziomie z końca 2012 roku i wyniosły 94,7 mld zł (wzrost o +0,4%). Tymczasem aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający na koniec I kwartału 2013 roku wyniosły 45,1 mld zł, a ich spadek o 0,1% kwartał do kwartału pośrednio związany jest ze spadkiem zainteresowania produktami z elementem inwestycyjnym.

Zakłady ubezpieczeń na życie łącznie oszacowały wartość rezerw techniczno – ubezpieczeniowych na poziomie 80,8 mld zł, co stanowiło 85,3% wartości lokat.

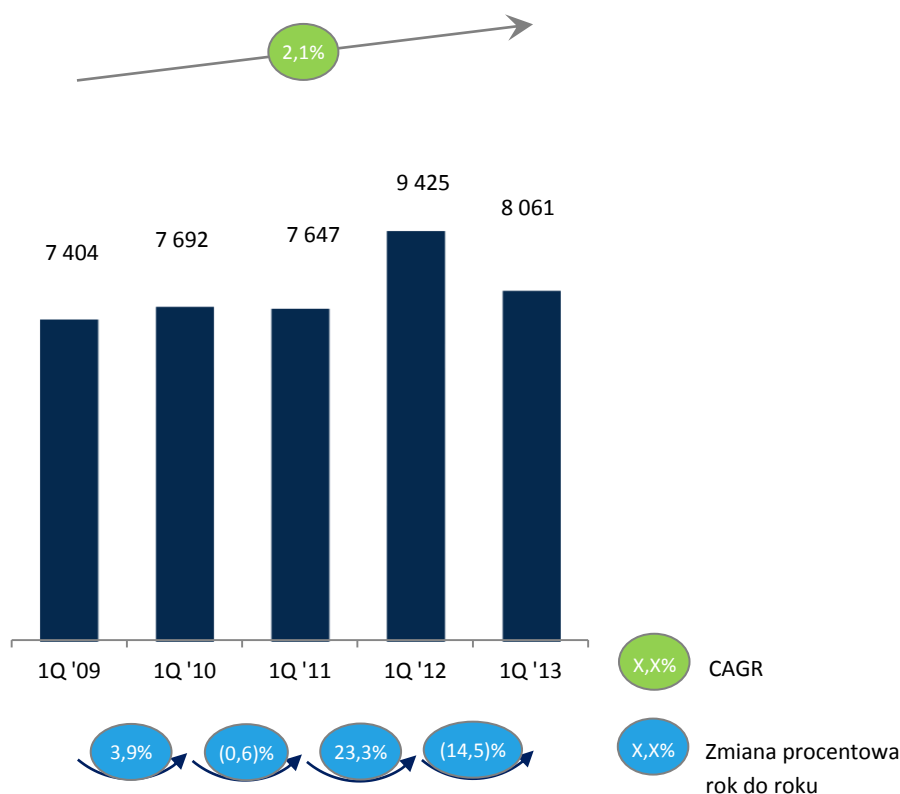
Tabela 5: Rynek ubezpieczeń na życie – składka przypisana brutto i wynik techniczny

mln zł

Rynek ubezp. na życie – składka przypisana brutto vs wynik techniczny	1 stycznia - 31 marca 2013			1 stycznia - 31 marca 2012		
	PZU Życie	Rynek	Rynek bez PZU Życie	PZU Życie	Rynek	Rynek bez PZU Życie
Składka przypisana	2 737	8 061	5 324	2 831	9 425	6 594
Wynik techniczny	336	661	325	483	844	361

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012, dane PZU Życie

Wykres 3: Składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie w Polsce

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012, Rynek ubezpieczeń 1/2011, Rynek ubezpieczeń 1/2010

PZU Życie jest niezmiennie liderem w segmencie składki regularnej z udziałem rynkowym na poziomie 43,7% na koniec I kwartału 2013 roku, co oznacza wzrost udziału w rynku o 1,4 p.p. w porównaniu rok do roku. Ponadto, osiągnięto również wzrost udziału w rynku składki jednorazowej (o 3,3 p.p. do 24,4%) m.in. dzięki współpracy z bankami, takimi jak Bank Millennium SA oraz Bank Handlowy w Warszawie SA.

Wynik techniczny PZU Życie stanowi większość wyniku uzyskiwanego przez wszystkie towarzystwa ubezpieczeń na życie. Świadczy to o wysokiej rentowności oferowanych produktów. Warto podkreślić, że marża wyniku technicznego na składce przypisanej ponad dwukrotnie przekracza marżę uzyskiwaną łącznie przez resztę towarzystw oferujących ubezpieczenia na życie (12,3% wobec 6,1%).

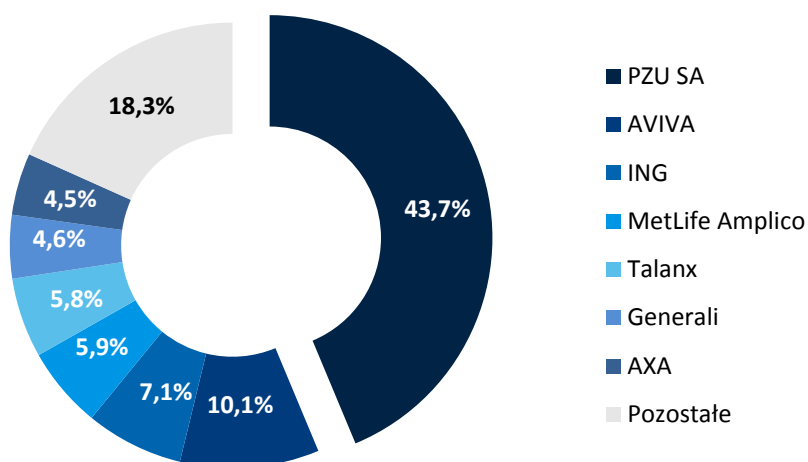
Tabela 6. Rynek ubezpieczeń na życie – składka przypisana brutto

Rynek ubezp. na życie – składka przypisana brutto	1 stycznia - 31 marca 2013			1 stycznia - 31 marca 2012		
	PZU Życie	Rynek	Rynek bez PZU Życie	PZU Życie	Rynek	Rynek bez PZU Życie
	Składka okresowa	1 743	3 991	2 248	1 679	3 970
Składka jednorazowa	994	4 070	3 076	1 152	5 455	4 303
RAZEM	2 737	8 061	5 324	2 831	9 425	6 594

mln zł

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012, dane PZU Życie

Wykres 4: Udział największych zakładów ubezpieczeń na życie w Polsce w składce regularnej

Grupy kapitałowe: Talanx - Warta, Europa, HDI, Open Life; VIG - Compensa, Benefia, Polisa Zycie; Aviva - Aviva TUnŻ, BZ WBK-Aviva TUnŻ

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Biuletyn Kwartalny. Rynek ubezpieczeń 1/2013, Rynek ubezpieczeń 1/2012

3.4. Ubezpieczenia emerytalne

Tabela 7: Pozycja OFE PZU na rynku emerytalnym w Polsce

Rynek ubezpieczeń emerytalnych	30 czerwca 2013			30 czerwca 2012		
	OFE PZU	Rynek OFE	Rynek OFE bez PZU	OFE PZU	Rynek OFE	Rynek OFE bez PZU
Liczba członków funduszu	2 227 036	16 209 162	13 982 126	2 220 691	15 735 064	13 514 373
Aktywa zarządzane netto w mln zł	36 594	272 150	235 556	32 517	241 069	208 552

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Rynek emerytalny. Dane miesięczne.

Tabela 8: Udział OFE PZU w rynku emerytalnym w Polsce

Udział OFE PZU „Złota Jesień” w rynku (w %)	30 czerwca 2013	30 czerwca 2012
Liczba członków funduszu	13,7%	14,1%
Aktywa zarządzane netto	13,4%	13,5%

Źródło: KNF (www.knf.gov.pl). Rynek emerytalny. Dane miesięczne.

Na koniec I półrocza 2013 roku członkami OFE PZU było ok. 2.227 tys. osób, co stanowi 13,7% ogólnej liczby członków otwartych funduszy emerytalnych („OFE”) i daje OFE PZU trzecie miejsce na rynku. Spadki w udziale rynkowym trzech największych funduszy w stosunku do końca I półrocza 2012 roku – ING OFE (-0,2 p.p.), OFE PZU (-0,4 p.p.) i Aviva OFE (-0,5 p.p.) wynikają z faktu, iż od 1 stycznia 2012 roku obowiązuje całkowity zakaz akwizycji na rynku otwartych funduszy emerytalnych i jedynym dozwolonym trybem zawarcia umowy z OFE jest tryb korespondencyjny. Duże fundusze z mocy prawa nie uczestniczą w losowaniach, a w styczniu 2013 roku przydzielono 217 tys. osób (ok 89% ogółu przystępujących) do Amplico OFE.

Na koniec I półrocza 2013 roku łączna wartość aktywów netto wszystkich OFE wyniosła 272.150 mln zł i wzrosła o 12,9% w stosunku do końca czerwca 2012 roku. Aktywa OFE PZU wzrosły w tym okresie o 12,5% do poziomu 36.594 mln zł, co plasowało OFE PZU na trzecim miejscu pod względem poziomu aktywów wśród funduszy operujących na tym rynku.

3.5. Fundusze inwestycyjne

Według danych Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami („IZFA”) na koniec czerwca 2013 roku wartość aktywów netto funduszy inwestycyjnych w Polsce była najwyższa w historii i wyniosła ponad 166 mld zł. Oznacza to wzrost o 28,6% r/r. Ponadto, w czerwcu 2013 roku, trzynasty miesiąc z rzędu rynek funduszy zanotował wzrost wartości zarządzanych aktywów.

Na koniec czerwca 2013 roku, najwięcej aktywów ulokowane było nadal w funduszach dłużnych. Kolejne pozycje pod względem wartości aktywów w strukturze zgromadzonych środków zajmowały fundusze aktywów niepublicznych i akcji.

Tabela 9: Wartość aktywów netto segmentów i ich udział w rynku funduszy inwestycyjnych w Polsce

mln PLN

Aktywa netto segmentów i ich udział w rynku	30 czerwca 2013	31 grudnia 2012	dynamika	udział 30 czerwca 2013	udział 30 czerwca 2012
Dłużne	44 204	41 233	7,2%	26,6%	28,3%
Aktywów niepublicznych	26 594	23 352	13,9%	16,0%	16,0%
Akcji	25 629	24 604	4,2%	15,4%	16,9%
Mieszane	19 499	20 163	(3,3)%	11,7%	13,8%
Gotówkowe i pieniężne	18 697	13 795	35,5%	11,3%	9,5%
Absolutnej stopy zwrotu	5 504	4 419	24,5%	3,3%	3,0%
Nieruchomości	2 903	3 486	(16,7)%	1,7%	2,4%
Ochrony kapitału	2 252	2 281	(1,3)%	1,4%	1,6%
Sekurytyzacyjne	1 721	2 071	(16,9)%	1,0%	1,4%
Rynku surowców	274	519	(47,2)%	0,2%	0,4%
Nieokreślone*	18 836	9 898	90,3%	11,3%	6,8%
RAZEM	166 113	145 821	13,9%	100,0%	100,0%

*aktywa funduszy podawanych w formie zagregowanej, gł. funduszy aktywów niepublicznych, ale również z innych grup (m.in.: mieszane, nieruchomości, sekurytyzacyjne, akcyjne)

Źródło: www.izfa.pl; Raport miesięczny – aktywa – czerwiec 2013

Na koniec czerwca 2013 roku udział pięciu największych TFI (pod względem wartości aktywów netto zarządzanych przez nie funduszy inwestycyjnych), wyniósł 43,4% i wzrósł w porównaniu z końcem grudnia 2012 roku o +0,8%.

Wśród 38 towarzystw funduszy inwestycyjnych objętych raportem IZFA, na pozycji lidera od początku 2013 roku niezmiennie plasuje się TFI PZU. Aktywa zgromadzone na koniec I półrocza 2013 roku przez TFI PZU wyniosły blisko 20,9 mld zł, co oznacza wzrost udziału w rynku do 12,6% (z 10,5% na koniec 2012 roku). Jednocześnie,

TFI PZU pozostaje liderem w segmencie pracowniczych programów emerytalnych wśród krajowych towarzystw funduszy inwestycyjnych z aktywami przekraczającymi 1,9 mld zł.

3.6. Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych oraz ubezpieczeń na życie na Ukrainie

Rynek ubezpieczeniowy Ukrainy wg ostatnich dostępnych danych na dzień 31 grudnia 2012 roku obejmował 414 firm ubezpieczeniowych (w tym 350 majątkowych), z których ponad 100 to firmy z kapitałem zagranicznym. W ciągu 2012 roku Państwowa Komisja ds. Regulacji Rynku Usług Finansowych zarejestrowała 6 nowych spółek (w tym 1 z kapitałem zagranicznym) i wykluczyła z rejestru 28 spółek (w tym 26 majątkowych)¹⁰.

Tabela 10: Struktura składki przypisanej brutto dla ub. majątkowych i pozostałych osobowych na Ukrainie

Struktura składki przypisanej	2012	2011
Ubezpieczenia komunikacyjne	30,0%	27,4%
AC	17,8%	16,6%
Obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej właścicieli pojazdów lądowych	12,2%	10,8%
Ubezpieczenia pozakomunikacyjne	70,0%	72,6%
Ubezpieczenie mienia, w tym ubezpieczenie od ognia i zdarzeń losowych	24,2%	26,9%
Dobrowolne ubezpieczenia medyczne	6,7%	5,5%
Cargo	5,4%	7,0%
Ubezpieczenie NNW	4,2%	3,2%
Zielona Karta	1,8%	1,4%
Ubezpieczenie kosztów leczenia	1,6%	1,4%
Ryzyka lotnicze	1,6%	1,2%
Inne produkty	24,5%	26,0%
RAZEM	100,0%	100,0%

Wg wyników za 12 miesięcy przypis składki brutto rynku ubezpieczeń majątkowych wyniósł 19,7 mld UAH, tj. o 7,7% mniej niż w analogicznym okresie 2011 roku. Przy tym szacuje się, że przypis składki brutto rynku klasycznego ubezpieczeń wyniósł 11,08 mld UAH, tj. o 7,93% więcej niż w analogicznym okresie 2012 roku.¹¹ Śładka przypisana brutto na rynku ubezpieczeń majątkowych i osobowych na Ukrainie w 2012 roku w przeważającej części pochodziła z ubezpieczeń komunikacyjnych (ok. 30%) oraz ubezpieczeń majątkowych (ok. 24,2%).

W roku 2012 rynek ubezpieczeniowy na Ukrainie przeżywał okres stagnacji. W dużej mierze było to związane z sytuacją ekonomiczną kraju oraz polityką banków w zakresie udzielania kredytów, które stanowią znaczące (ok. 40%) źródło finansowania zakupu pojazdów (zakupy ratalne).¹²

Przypis składki brutto w segmencie ubezpieczeń na życie w 2012 roku wyniósł 1,8 mld UAH, tj. o 34,4% więcej niż w analogicznym okresie 2011 roku. Dodatnia dynamika przypisu składki była uwarunkowana głównie znacznym zwiększeniem dynamiki składki zebranej przez kanał bancassurance (ok. 29%).

Rynek ubezpieczeniowy na Ukrainie wciąż cechuje się małą „popularnością” usług ubezpieczeniowych wśród społeczeństwa i niskim poziomem zaufania do skuteczności ubezpieczenia. Ponadto, zarówno w 2012 jak i 2013 roku można było zaobserwować dużą konkurencję cenową oraz stosunkowo wysokie koszty związane ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych. Pomimo, powyżej opisanych trudności rynek ubezpieczeniowy Ukrainy ma potencjał wzrostu i jest wciąż interesujący dla inwestorów zagranicznych.

¹⁰ Insurance TOP, #1(41)2013.

¹¹ Państwowa Komisja ds. Regulacji Rynku Usług Finansowych – „Skonsolidowane dane sprawozdawcze”.

¹² Liga Organizacji Ubezpieczeniowych Ukrainy.

Według wstępnych danych¹³ przypis składki brutto rynku ubezpieczeń majątkowych w I kwartale 2013 roku wyniósł 7,7 mld UAH (o 85% więcej niż w analogicznym okresie 2012 roku). Tak duży wzrost związany był z 4-krotnym zwiększeniem operacji reasekuracyjnych, na co wpływ miało wejście w życie zmian w prawie podatkowym, które wyłączyły z obliczania podstawy opodatkowania płatności z tytułu reasekuracji dokonanych na rzecz reasekuratorów-rezydentów. Ponadto, w I kwartale 2013 roku odnotowano spadek sprzedaży w sferze OC komunikacyjnego (o 3,5% w porównaniu do I kwartału 2012 roku – do 561,1 mln UAH) oraz niższe wypłaty odszkodowań w tej grupie (o 5,3% - do 238,2 mln UAH). Według tych samych danych rynek ubezpieczeń na życie odnotował składkę brutto na poziomie ok. 450 mln UAH (o 16,5% więcej niż w analogicznym okresie 2012 roku), dzięki wzrostowi kanału bankowego (o ok. 60% w stosunku do I kwartału 2012 roku), przy czym odnotowywany jest spadek udziału ubezpieczeń korporacyjnych z 10,5% (I kwartał 2012 4r.) do 6%.

3.7. Rynek ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych na Litwie

Według danych banku Litwy w I połowie 2013 roku składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych wyniosła 660,4 mln LTL, co stanowiło wzrost o 9,9% w porównaniu z I połową 2012 roku, kiedy to osiągnęła wartość 600,7 mln LTL. Istotny wpływ na dodatnią dynamikę składki miały ubezpieczenia komunikacyjne, w tym OC komunikacyjne wyższe o 10,6% (z 213,0 mln LTL do 235,7 mln LTL) i ubezpieczenia autocasco o 10,0% (ze 138,6,0 mln LTL do 152,4 mln LTL).

Patrząc na strukturę składki w segmencie ubezpieczeń osobowych i majątkowych dominowały ubezpieczenia komunikacyjne stanowiąc łącznie 58,8% składki przypisanej brutto, przy czym udział ubezpieczeń OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wynosił 35,7%, a ubezpieczeń autocasco - 23,1%. Kolejne miejsca zajmowały ubezpieczenia majątkowe oraz wypadkowe wraz ze zdrowotnymi, które zgromadziły odpowiednio 19,7% i 9,7% składki. Struktura udziału głównych grup ubezpieczeń była stabilna i pozostała na zbliżonym poziomie w stosunku do I połowy 2012 roku.

Na dzień 30 czerwca 2013 roku na Litwie funkcjonowało 14 zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność w sektorze ubezpieczeń majątkowych i osobowych (w tym 10 oddziałów zakładów ubezpieczeń zarejestrowanych w innych państwach członkowskich). Największym zakładem ubezpieczeń na Litwie dla ubezpieczeń osobowych i majątkowych jest Lietuvos Draudimas, którego udział w rynku liczony składką przypisaną brutto wynosił 29,9%. PZU Lietuva zajmowało trzecią pozycję na rynku z udziałem 13,5%, ustępując nieznacznie BTA (13,9% udziału w rynku).

3.8. Rynek ubezpieczeń na życie na Litwie

W I połowie 2013 roku składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie wyniosła 279,7 mln LTL, co stanowiło wzrost o 9,8% w porównaniu z I połową 2012 roku. Dodatnia dynamika wynikała w szczególności z ubezpieczeń ze składką jednorazową (wzrost o 47,9%), podczas gdy ubezpieczenia ze składką regularną zanotowały 5,5% wzrost. Analizując poszczególne grupy ubezpieczeń, największy wzrost zanotowano w ubezpieczeniach terminowych (17,1%, ubezpieczeniach typu *unit-linked* +10,9%) oraz ubezpieczenia na życie tradycyjne (+6,2%).

W strukturze ubezpieczeń na życie na koniec I półroczu 2013 roku dominowały ubezpieczenia typu *unit-linked* (udział liczony wielkością składki przypisanej brutto 68,9%). Tradycyjne ubezpieczenia na życie stanowiły 24,8% łącznej składki. Kolejne miejsca zajmowały ubezpieczenia terminowe i rentowe z udziałem, odpowiednio, 4,7% i 1,6%. W porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, struktura rynku nie uległa większym zmianom (zanotowano nieznaczny wzrost udziału ubezpieczeń typu *unit-linked* wobec spadku ubezpieczeń tradycyjnych).

Litewski rynek ubezpieczeń na życie charakteryzuje się wysokim stopniem koncentracji. Na dzień 30 czerwca 2013 roku udział w składce przypisanej brutto trzech największych zakładów ubezpieczeń na życie wynosił 59,7%, a pięciu największych zakładów ubezpieczeń na życie sięgał 80,5%.

¹³ Insurance TOP, #2(42)2013.

Według stanu na koniec czerwca 2013 roku na rynku litewskim funkcjonowało 9 zakładów ubezpieczeń na życie, w tym 4 oddziały zakładów ubezpieczeń zarejestrowanych w innym państwie członkowskim. Udział w rynku PZU Lietuva wyniósł 4,4% (w porównaniu z 3,7% na koniec 2012 roku).

4. Otoczenie regulacyjne Grupy PZU

4.1. Regulacje dotyczące rynku ubezpieczeń w Polsce

Poniżej zaprezentowano główne regulacje prawne dotyczące ubezpieczeń, które weszły w życie lub zostały uchwalone bądź opublikowane w pierwszym półroczu 2013 roku, a mogły przyczynić się do zmiany działalności lub organizacji Grupy PZU:

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z dnia 14 stycznia 2013 roku, poz. 53) - weszła w życie 29 stycznia 2013 roku i wdrożyła do krajowego porządku prawnego zmiany, które wynikają z wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 1 marca 2011 roku w sprawie C-236/09 Test-Achats w zakresie braku możliwości różnicowania składek lub świadczeń ze względu na płeć ubezpieczonych.

Skutki ustawy dla Grupy PZU:

- konieczność zmian w niektórych produktach oraz taryfach tych produktów, w tym wyłączenie z oferty jednego produktu indywidualne ubezpieczenie dziennego świadczenia szpitalnego;
- ryzyko słabszej sprzedaży w grupie klientów, dla których wysokość składki istotnie wzrosło, skompensowane lepszą sprzedażą w grupie klientów, dla których wysokość składki spadnie.

Nowelizacja prawna dotyczy głównie spółki zależnej - PZU Życie. Nowe brzmienie ustawy nadal zezwala zakładom ubezpieczeń na zastosowanie kryterium płci w kalkulowaniu składek ubezpieczeniowych i świadczeń, ale jedynie pod warunkiem, że nie będzie to prowadziło do różnicowania składek ubezpieczeniowych i świadczeń poszczególnych osób.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 listopada 2012 roku w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na 2013 roku (Dz.U. z dnia 30 listopada 2013 roku, poz. 1338) - weszło w życie 25 grudnia 2012 roku i określa maksymalne sumy ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 marca 2013 roku zmieniające rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 listopada 2003 roku w sprawie wysokości procentu składki wnoszonej przez zakłady ubezpieczeń na rzecz Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego oraz terminów uiszczania tej składki (Dz.U. z dnia 13 marca 2013 roku, poz. 344) - obowiązuje od 31 marca 2013 roku. Zgodnie z rozporządzeniem, ubezpieczyciele będą wnosić na rzecz UFG 1,3% (wzrost o 0,3 p.p.) przypisanej składki brutto w danym roku kalendarzowym z ubezpieczeń OC posiadaczy pojazdów mechanicznych i OC rolników. Uzasadnieniem podwyżki składki jest: wyższa wartość odszkodowań wypłacanych przez UFG ofiarom wypadków spowodowanych przez nieubezpieczonych kierowców lub sprawców nieznanymi, rozwój bazy danych polis OC i AC, zmiana zasad rachunkowości UFG.

Skutki wprowadzonej podwyżki dla Grupy PZU: konieczność przekalkulowania składki za polisę OC odpowiednio do ryzyka, prawdopodobny wzrost cen polis komunikacyjnych OC, odejście od zasady stosowanej przez zakłady ubezpieczeń rekompensaty taniego OC drogiem autocasco.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 grudnia 2012 roku w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźników lotniczych, przedsiębiorców wykonujących obsługę naziemną oraz instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej (Dz.U. z dnia 16 stycznia 2013 roku, poz. 67) - obowiązuje od dnia 16 lutego 2013 roku i określa szczegółowy zakres i wysokość minimalnych sum gwarancyjnych obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej:

przewoźników lotniczych za szkody spowodowane opóźnieniem w przewozie pasażerów, bagażu lub towarów, przewoźników lotniczych za szkody powstałe w przewozie lotniczym poczty, przedsiębiorców wykonujących obsługę naziemną za szkody powstałe w związku z prowadzoną przez siebie działalnością lotniczą, instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej za szkody powstałe w związku z prowadzoną przez siebie działalnością lotniczą.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2013 roku w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (Dz.U. z dnia 29 kwietnia 2013 roku, poz. 511) - obowiązuje od 14 maja 2013 roku i określa minimalną wysokość sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej wymaganą w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2013 roku w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia na rzecz klientów w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (Dz.U. z dnia 29 kwietnia 2013 roku, poz. 510) - obowiązuje od 14 maja 2013 roku i określa szczegółowy zakres (termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną) obowiązkowego ubezpieczenia na rzecz klientów przedsiębiorcy wykonującego działalność gospodarczą w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych.

Projekt ustawy o działalności ubezpieczeniowej w związku z implementacją dyrektywy Solvency II

Ministerstwo Finansów w maju 2012 roku opublikowało kolejny projekt założeń do nowej ustawy o działalności ubezpieczeniowej, która m. in. wdroży do polskiego prawa przepisy unijnej dyrektywy Solvency II dotyczące wymogów wypłacalności (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej Solvency II). Nie jest aktualnie znany termin wdrożenia tych zmian w życie.

Zgodnie z projektem ustawy nastąpi wzrost wymogów kapitałowych, które powinny odpowiadać specyficznemu profilowi ryzyka danego zakładu ubezpieczeń oraz zakładu reasekuracji. Środki własne zakładu mają być na takim poziomie, aby gwarantowały pokrycie ewentualnych strat, a ubezpieczającym i beneficjentom spełnienie wymagalnych świadczeń. Projektowana ustawa rozszerza wymogi w zakresie wewnętrznych procedur zarządzania ryzykiem oraz zwiększa obowiązki informacyjne zakładów ubezpieczeń w zakresie bezpieczeństwa kapitałowego i zarządzania ryzykiem. Zakłady będą zobowiązane do wdrażania nie tylko procedur związanych z zarządzaniem ryzykiem ubezpieczeniowym, ale i kredytowym, rynkowym, płynnościowym, operacyjnym, a ponadto do przedkładania sprawozdań dotyczących kondycji finansowej do organu nadzoru. Projekt przewiduje również zmiany dotychczasowych przepisów dotyczących obowiązków zakładów ubezpieczeń w zakresie zawierania i wykonywania umowy ubezpieczenia.

PZU aktywnie uczestniczy w procesie konsultacji branżowych oraz prowadzi działania dostosowawcze. Ponadto, w ramach prac nad wdrożeniem Solvency II PZU przeprowadza badania ilościowe zgodnie z wytycznymi KNF.

Skutki projektowanej ustawy dla Grupy PZU: istotne zmiany w działalności i gospodarce finansowej zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, co wiązać się będzie z koniecznością dokonania wielu zmian organizacyjnych oraz poniesieniem znacznych kosztów. Na obecnym etapie trudno jest je oszacować. Koszty te będą prawdopodobnie rozłożone w czasie.

Orzecznictwo sądowe i Rejestr Klauzul Niedozwolonych

Wpływ na działalność PZU i PZU Życie w pierwszym półroczu 2013 roku miało również orzecznictwo sądowe (choć wydane w 2012 roku) oraz klauzule wpisane do Rejestru Klauzul Niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK, w tym dotyczące zapisów usług *assistance* i zapisów w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków.

Sąd Najwyższy, w kilku uchwałach wydanych w 2012 roku (m.in. w uchwale z dnia 7 listopada 2012 roku sygn. akt III CZP 67/12 i uchwale z dnia 20 grudnia 2012 roku, sygn. akt III CZP 93/12), wyraził pogląd, że:

- sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę doznaną także wtedy, gdy śmierć wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła

przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (z tą datą wszedł w życie przepis art. 446 §4 k.c. dający takie uprawnienie członkom najbliższej rodziny zmarłego),

- zakład ubezpieczeń odpowiada za krzywdę doznaną na skutek śmierci osoby bliskiej w ramach polisy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na podstawie przepisu art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w brzmieniu sprzed jego nowelizacji w dniu 11 lutego 2012 roku (nowelizacja ta statuuje *expressis verbis* odpowiedzialność ubezpieczyciela za krzywdę).

Skutki dla Grupy PZU: możliwy wzrost wyroków zasądzających od PZU na rzecz członków rodzin osób zmarłych w następstwie wypadków komunikacyjnych zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek śmierci osoby bliskiej. W celu zminimalizowania ewentualnych ryzyk związanych z niekorzystnymi wyrokami PZU oraz pozostałe spółki Grupy PZU na bieżąco dokonują przeglądu Orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz zapoznają się z klauzulami wpisanymi do Rejestru Klauzul Niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konsumentów i Konkurencji.

4.2. Pozostałe regulacje w Polsce

Poniżej zaprezentowano regulacje prawne inne niż dotyczące ubezpieczeń, które weszły w życie lub zostały opublikowane w 2013 roku, a mogły przyczynić się do zmiany działalności lub organizacji Grupy PZU:

Ustawa z dnia 28 maja 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 13 czerwca 2013 roku, poz. 675) - obowiązuje od 17 czerwca 2013 roku i w szczególności wprowadza nowy rodzaj urlopu przysługującego z tytułu urodzenia dziecka - jest to nowy urlop rodzicielski. Urlop ten będzie przysługiwał rodzicom w wymiarze 26 tygodni. Łącznie z urlopem macierzyńskim (20 tygodni) oraz z wydłużonym od 17 czerwca dodatkowym urlopem macierzyńskim (6 tygodni) pozwoli to rodzicom na sprawowanie opieki nad nowo narodzonym dzieckiem przez 52 tygodnie. Płatny roczny urlop ma przysługiwać wszystkim rodzicom dzieci urodzonych w 2013 roku.

Skutki ustawy dla Grupy PZU: zwiększenie po stronie pracodawców kosztów prowadzonej działalności w związku z dłuższą nieobecnością pracowników oraz koniecznością zwiększenia zatrudnienia na zastępstwo.

4.3. Otoczenie regulacyjne na rynku ukraińskim

Z dniem 1 stycznia 2013 roku na rynku ukraińskim weszły w życie zmiany do kodeksu podatkowego - Ustawa № 5412-VI z 2 października 2012 roku „O wniesieniu zmian do Kodeksu Podatkowego Ukrainy dotyczących uregulowania niektórych kwestii opodatkowania”. Parlament Ukrainy w nowym kodeksie podatkowym zapewnił firmom ubezpieczeniowym prawo do płacenia 3% podatku od przypisu składki brutto, bez konieczności przechodzenia na ogólny system opodatkowania. Równocześnie zmianie uległ, sposób obliczania podstawy opodatkowania, poprzez wyłączenie płatności z tytułu reasekuracji dokonanych na rzecz reasekuratorów-rezydentów

W celu stabilizacji rynku ukraińskiej „Zielonej Karty” i potwierdzenia statusu Ukrainy, jako pełnego członka Międzynarodowego Systemu Ubezpieczeń Green Card ukraińscy ubezpieczyciele członkowie Biura Ubezpieczeń Komunikacyjnych Ukrainy („MTSBU”), przyjęli i wdrożyli z dniem 1 stycznia 2013 roku projekt administrowania „Zieloną Kartą” (protokół nr 110/2012 z dnia 29 listopada 2012 roku „Porządek wzajemnych rozliczeń finansowych pomiędzy ubezpieczycielami-pełnymi członkami MTSBU dla zapewnienia bezwarunkowego wykonania zobowiązań wynikających z umów ubezpieczenia międzynarodowego). Nowy mechanizm przewiduje przekazywanie przez pełnych członków MTSBU od 45% do 55% składek ubezpieczeniowych z tytułu umów „Zielonej Karty” do funduszu gwarancji ubezpieczeniowych, a MTSBU zapewnia terminowe i jakościowe uregulowanie roszczeń ubezpieczeniowych na podstawie tych umów. Wraz z wprowadzeniem nowego mechanizmu za 6 miesięcy br. średni termin wypłaty odszkodowania zmniejszył się trzykrotnie (z 60 do 20 dni).

W dniu 08 stycznia 2013 roku Państwowa Komisja ds. Regulacji Rynku Usług Finansowych zatwierdziła rozporządzenie „W sprawie wniesienia zmian do porządku rejestracji umów reasekuracyjnych”, które

zmodyfikowało mechanizm rejestracji umów reasekuracyjnych - zgodnie z rozporządzeniem, próg kwoty umów reasekuracyjnych z rezydentami, przy przekroczeniu którego ubezpieczający zobowiązany jest do ich rejestracji, wzrósł ze 150 tys. do 1 mln UAH w roku; termin składania dokumentów celem rejestracji umów reasekuracyjnych z nierezydentami wzrósł z 15 do 90 dni. Rozporządzenie obowiązuje od dnia publikacji.

W dniu 18 kwietnia 2013 roku Państwowa Komisja ds. Regulacji Rynku Usług Finansowych zatwierdziła rozporządzenie nr 1270 „W sprawie zatwierdzenia porządku rejestracji agentów ubezpieczeniowych prowadzących działalność w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilno-prawnej posiadaczy transportu lądowego”. W dokumencie stwierdza się, że agenci ubezpieczeniowi (osoby fizyczne lub prawne), mają prawo wykonywać działalność pośrednika w zakresie OC komunikacyjnego, pod warunkiem rejestracji w MTSBU. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 7 grudnia 2013 roku.

W dniu 5 lutego 2013 roku weszły w życie zmiany (nr 5090-VI z dnia 05.07.2012 r) do ustawy N 1961-IV z dnia 1 lipca 2004 roku z późniejszymi zmianami „O Obowiązkowym ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilno-prawnej posiadaczy transportu naziemnego”, które zmieniają mechanizm naliczania odszkodowań w zakresie uszczerbku zdrowia i życia poszkodowanych - za każdy dzień leczenia (ale nie więcej niż za 120 dni) poszkodowany może uzyskać nie mniej niż 1/30 wielkości płacy minimalnej wg wartości na dzień wystąpienia wypadku (na dzień 30 czerwca 2013 roku 1147 UAH).

W celu dostosowania regulacji do rekomendacji Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Solvency II) w 2012 roku prowadzone były prace, w tym na poziomie parlamentu, nad ustawą „O ubezpieczeniach” (N 2774-IV z dnia 7 lipca 2005 roku). Założenia do projektu ustawy uwzględniają m.in.:

- podwyższenie wymogów dotyczących kapitału zakładowego ubezpieczycieli;
- wdrożenie nadzoru ostrożnościowego nad uczestnikami rynku ze strony regulatora;
- możliwość założenia przez ubezpieczycieli niepaństwowych funduszy emerytalnych (NFE), administrowanie nimi oraz zarządzanie aktywami;
- zniesienie konieczności rejestracji warunków ubezpieczenia (ubezpieczyciele będą mogli prowadzić działalność na podstawie ustalonych warunków działalności spółki, w oparciu o które w przyszłości tworzone są wszystkie produkty ubezpieczeniowe);
- możliwość zawarcia umowy ubezpieczenia w postaci elektronicznej (a nie tylko papierowej) oraz możliwość stosowania cyfrowego podpisu elektronicznego (dla polisy elektronicznej) i/lub faksymile podpisu strony – co powinno korzystnie wpłynąć na rozwój sprzedaży *direct* na Ukrainie.

W dniu 16 maja 2013 roku weszły w życie zmiany do ustawy „O ubezpieczeniach” (odpowiednie zmiany zostały wprowadzone do ustawy jeszcze w 2006 roku, jednak weszły w życie zgodnie z ustawą pięć lat po przystąpieniu Ukrainy do WTO). Zmiany dotyczyły:

- umożliwienia ukraińskim brokerom ubezpieczeniowym zawierania z zagranicznymi firmami ubezpieczeniowymi podstawowych ubezpieczeń wszelkich ryzyk dla ukraińskich klientów. Przed tą zmianą bezpośrednio ubezpieczać w zagranicznych firmach ubezpieczeniowych można było jedynie ryzyko związane z przewozami morskimi, lotnictwem komercyjnym, uruchomieniem rakiet kosmicznych i frachtem (włącznie z satelitami) Ponadto współpracować, bezpośrednio można było w przypadkach, gdy przedmiotem ubezpieczenia były majątkowe interesy związane z przewożeniem towarów i transportem, którym były przewożone, a także można było ubezpieczać dowolną odpowiedzialność, powstającą podczas transportu,
- wielkości kapitału zakładowego niezbędnego przy tworzeniu towarzystw ubezpieczeń na życie w Ukrainie – wymagany kapitał został podniesiony z 1,5 mln do 10 mln EUR (ekwiwalent w UAH) przy czym wymóg ten nie będzie dotyczyć już działających spółek ubezpieczeniowych.

4.4. Otoczenie regulacyjne na rynku bałtyckim (Litwa)

W dniu 21 grudnia 2012 roku Bank Litwy przyjął Uchwałę Nr 03-287 w sprawie wysokości kosztów nadzoru nad firmami ubezpieczeniowymi (zmiana obowiązuje od 1 stycznia 2013 roku). Zgodnie z uchwałą wysokość opłaty uległa zmianie z 0,16% do 0,182% wartości składki przypisanej brutto rocznie. W 2013 roku zostały przyjęte

poprawki do Ustawy ubezpieczeniowej Republiki Litewskiej Nr 94-4246; 2011, Nr 145-6816), na mocy których towarzystwa ubezpieczeniowe obliczając wysokość składki oraz świadczenia ubezpieczeniowego nie mają prawa uwzględniać płci ubezpieczonego, która może wpływać na ryzyko ubezpieczeniowe.

Bank Litwy w drodze uchwał (z 10 stycznia 2013 roku, uchwała Nr 03-2; 09 kwietnia 2013 roku, uchwała Nr 03-76; 11 lipca 2013 roku, uchwała Nr 03-113) dokonał zmiany maksymalnej stopy technicznej. Jej aktualny poziom to 2,08%. 28 marca 2013 roku Bank Litwy przyjął uchwałę w sprawie wytycznych dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy, na mocy której spółki ubezpieczeniowe muszą gwarantować przestrzeganie tych wytycznych przez oddziały zagraniczne.

W drodze Rozporządzenia Ministra finansów Republiki Litewskiej z dnia 28 stycznia 2013 roku Nr 1K-040 dokonano zmiany wysokości opłaty na rzecz litewskiego biura pojazdów mechanicznych od składek przypisanych z 4,6% do 4,1%.

5. Opis organizacji Grupy PZU

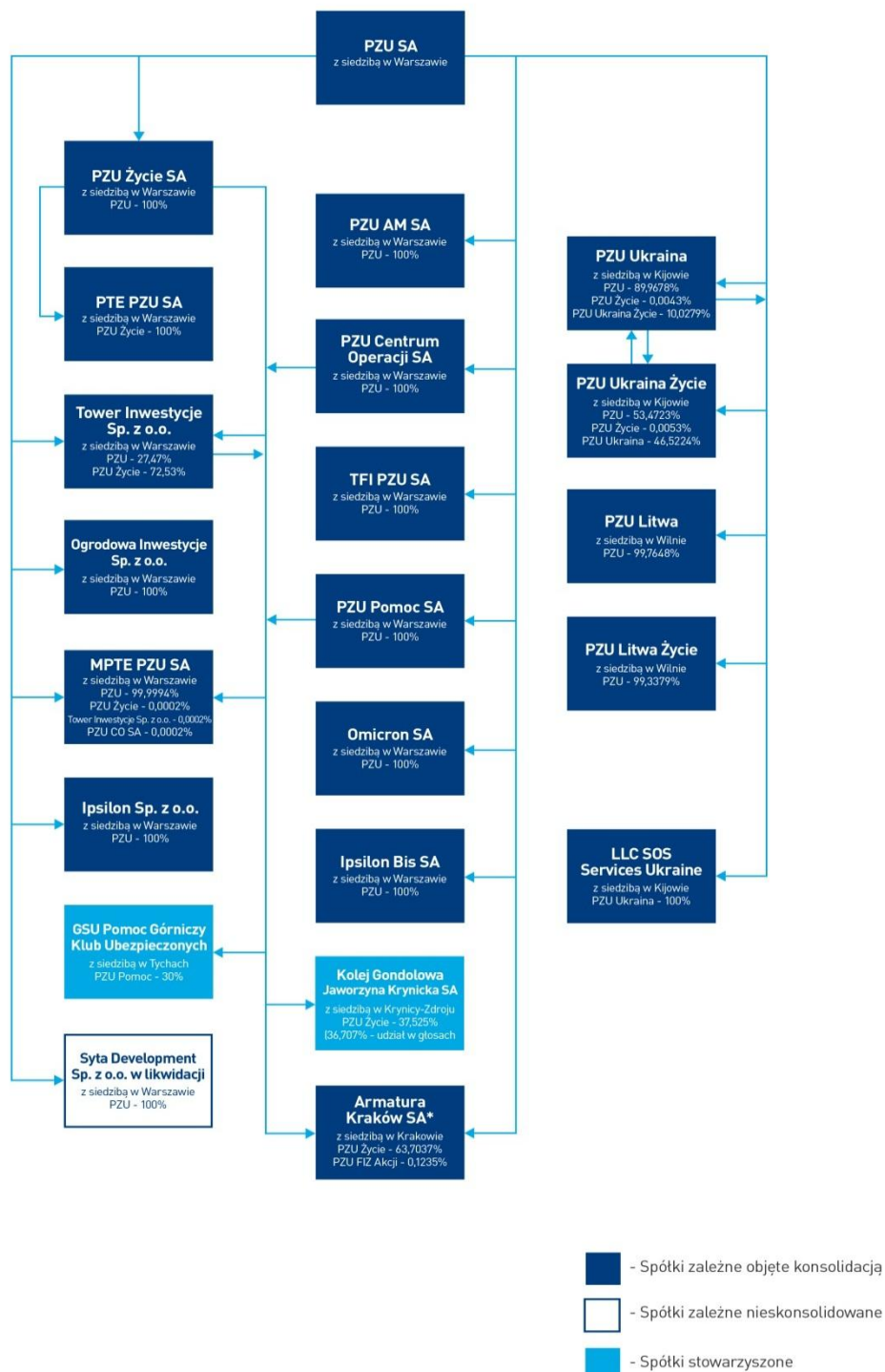
5.1. Organizacja Grupy PZU

Działalność Grupy PZU obejmuje różnorodną obsługę ubezpieczeniową. Podmioty Grupy PZU oferują usługi w zakresie ubezpieczeń na życie, pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych oraz zarządzają aktywami klientów w ramach otwartego funduszu emerytalnego i funduszy inwestycyjnych.

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2013 roku, w zakresie działalności głównych jednostek Grupy PZU, nie zaszły znaczące zmiany.

Wykres 5: Struktura Grupy PZU wg stanu na 30 czerwca 2013 roku

Wykres nie obejmuje konsolidowanych funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez PZU TFI ani jednostki stowarzyszonej EMC Instytut Medyczny SA będącej w posiadaniu funduszy.

*] w skład Grupy Armatura wchodzi następujące spółki: Armatura Kraków SA, Armatoora SA, Armatoora SA i wspólnicy sp. k., Armagor SA, Armadimp SA

Tabela 11: Struktura Grupy PZU

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego posiadanego bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		% głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności
				30 czerwca 2013	31 grudnia 2012	30 czerwca 2013	31 grudnia 2012	
Jednostki objęte konsolidacją								
1	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	Warszawa	nd.	nd.	nd.	nd.	nd.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe.
2	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA („PZU Życie”)	Warszawa	18.12.1991	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie.
3	Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA („PTE PZU”)	Warszawa	08.12.1998	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi.
4	PZU Centrum Operacji SA („PZU CO”)	Warszawa	30.11.2001	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi.
5	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA („TFI PZU”)	Warszawa	30.04.1999	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi.
6	PZU Asset Management SA („PZU AM”)	Warszawa	12.07.2001	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie.
7	PZU Pomoc SA	Warszawa	18.03.2009	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance.
8	Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU SA („MPTE PZU SA”)	Warszawa	13.08.2004	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Zarządzanie pracowniczym funduszem emerytalnym.
9	PrJSC IC PZU Ukraine („PZU Ukraine”)	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
w I półroczu 2013 roku

10	PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance („PZU Ukraine Life“)	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie.
11	UAB DK PZU Lietuva („PZU Lietuva“)	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,76%	99,76%	99,76%	99,76%	Ubezpieczenia majątkowe.
12	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas („PZU Lietuva Life“)	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,34%	99,34%	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie.
13	Tower Inwestycje Sp. z o.o. („Tower Inwestycje“)	Warszawa	27.08.1998	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Pozostała działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.
14	Ogrodowa-Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2004	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości.
15	Armatura Kraków SA	Kraków	07.10.1999	63,83%	63,83%	63,83%	63,83%	Dystrybucja produktów Grupy Armatura, administracja i zarządzanie Grupą.
16	Armatoora SA	Nisko	10.12.2008	63,83%	63,83%	63,83%	63,83%	Produkcja i sprzedaż grzejników oraz baterii sanitarnych.
17	Armatoora SA i wspólnicy sp. k.	Kraków	10.02.2009	63,83%	63,83%	63,83%	63,83%	Wykorzystanie wolnych środków, inwestycje rozwojowe.
18	Armagor SA	Kraków	06.09.2009	63,83%	63,83%	63,83%	63,83%	Produkcja armatury wodnej, gazowej i centralnego ogrzewania.
19	Armadimp SA	Kraków	20.07.2012	63,83%	63,83%	63,83%	63,83%	Produkcja ceramicznych wyrobów sanitarnych.
20	Ipsilon Sp. z o.o.	Warszawa	02.04.2009	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance oraz świadczenie usług medycznych.
21	Ipsilon Bis SA	Warszawa	02.09.2011	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Spółka nie prowadzi działalności.

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej
w I półroczu 2013 roku

22	Omicron SA	Warszawa	13.09.2011	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Spółka nie prowadzi działalności.
23	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
24	PZU SFIO Dłużny	Warszawa	15.12.2009	nd.	nd.	nd.	nd.	Lokowanie środków zebranych od członków funduszu.
25	PZU FIZ Akcji	Warszawa	27.01.2010	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
26	PZU FIZ Dynamiczny	Warszawa	27.01.2010	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
27	PZU FIZ Sektora Nieruchomości ¹⁾	Warszawa	01.07.2008	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
28	PZU FIZ Sektora Nieruchomości ²⁾	Warszawa	21.11.2011	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
29	PZU FIZ Sektora Nieruchomości ³⁾	Warszawa	24.02.2012	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
30	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1	Warszawa	12.12.2012	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
31	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2	Warszawa	19.11.2012	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
32	PZU Energia Medycyna Ekologia	Warszawa	20.12.2007	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
33	PZU Dłużny Rynków Wschodzących	Warszawa	20.11.2006	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
34	PZU FIZ Forte	Warszawa	27.12.2012	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
35	PZU FIZ RE Income ¹⁾	Warszawa	08.11.2011	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
36	PZU FIO Gotówkowy ²⁾	Warszawa	01.07.2005	nd.	nd.	nd.	nd.	j.w.
Jednostka zależna niekonsolidowana								
37	Syta Development Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	29.04.1996	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	Nabywanie i zbywanie nieruchomości, pośrednictwo w obrocie i administrowanie nieruchomościami.
Jednostki stowarzyszone								
38	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Krynica	17.08.1998	37,53%	37,53%	36,71%	36,71%	Prowadzenie wyciągów narciarskich i turystycznych.

39	GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	Tychy	08.06.1999	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	Obsługa ubezpieczeń.
40	EMC Instytut Medyczny SA ³⁾	Wrocław	18.06.2013	24,86%	9,95%	21,06%	8,43%	Ochrona zdrowia ludzkiego, prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych i farmacji.

¹⁾ Na dzień 30 czerwca 2013 roku fundusze PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 3, PZU FIZ RE Income prowadziły swoją działalność inwestycyjną poprzez zależne spółki prawa handlowego mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia inwestujących w poszczególne nieruchomości, których liczba wynosiła odpowiednio dla każdego funduszu: 34, 8, 12, 6 (1 stycznia 2013 roku: 33, 8, 12, 6).

²⁾ Konsolidowany od 1 kwietnia 2013 roku.

³⁾ Nabycie spółki opisane w punkcie 5.3.3.

5.2. Spółki Grupy PZU

5.2.1 PZU

Jednostką dominującą w Grupie PZU jest PZU, który powstał z przekształcenia Państwowego Zakładu Ubezpieczeń w spółkę akcyjną Skarbu Państwa, na mocy art. 97 Ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 11 z 2010 roku, poz. 66 z późn. zm., „Ustawa o działalności ubezpieczeniowej”).

Podstawowym przedmiotem działalności PZU jest wykonywanie działalności ubezpieczeniowej i bezpośrednio z nią związanej w zakresie pozostałych ubezpieczeń osobowych oraz majątkowych (Dział II), według grup określonych w Ustawie o działalności ubezpieczeniowej:

1. Ubezpieczenia wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej;
2. Ubezpieczenia choroby;
3. Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych;
4. Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach szynowych;
5. Ubezpieczenia casco statków powietrznych, obejmujące szkody w statkach powietrznych;
6. Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej casco statków żeglugi morskiej i statków żeglugi śródlądowej;
7. Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie, obejmujące szkody na transportowanych przedmiotach;
8. Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami;
9. Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych;
10. Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika;
11. Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania statków powietrznych, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika;
12. Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową, wynikającej z posiadania i użytkowania statków żeglugi śródlądowej i statków morskich, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika;
13. Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej ogólnej);
14. Ubezpieczenia kredytu;

15. Gwarancja ubezpieczeniowa;
16. Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych;
17. Ubezpieczenia ochrony prawnej;
18. Ubezpieczenia świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania.

Od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia sporządzenia sprawozdania za I półrocze 2013 roku PZU nie składał wniosków o zmianę zakresu udzielonego zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej. Ponadto, w tym okresie nie zostały cofnięte zezwolenia dla PZU na wykonywanie działalności w zakresie jednej lub więcej grup ubezpieczeń oraz nie ustanowiono zarządu komisarycznego.

5.2.2 PZU Życie

Podstawowym przedmiotem działalności PZU Życie jest wykonywanie działalności ubezpieczeniowej i bezpośrednio z nią związanej w zakresie ubezpieczeń na życie (Dział I), według grup określonych w Ustawie o działalności ubezpieczeniowej:

1. Ubezpieczenia na życie;
2. Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci;
3. Ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym;
4. Ubezpieczenia rentowe,
5. Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeżeli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w punktach 1-4.

Od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia sporządzenia sprawozdania za I półrocze 2013 roku PZU Życie nie składał wniosków o zmianę zakresu udzielonego zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej. Ponadto, w tym okresie nie zostały cofnięte zezwolenia dla PZU Życie na wykonywanie działalności w zakresie jednej lub więcej grup ubezpieczeń oraz nie ustanowiono zarządu komisarycznego.

5.2.3 PTE PZU

Zgodnie ze Statutem, podstawowym przedmiotem działania PTE PZU jest:

- tworzenie otwartego funduszu emerytalnego;
- zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym i reprezentowanie go wobec osób trzecich w sposób określony w statucie, oraz zarządzanie więcej niż jednym otwartym funduszem emerytalnym, w przypadkach i na warunkach określonych przepisami ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (t.j. Dz.U. Nr 34 z 2010 roku, poz. 189, ze zm.);
- tworzenie dobrowolnego funduszu, którego przedmiotem działalności jest prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego (IKE) lub indywidualnego konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE), o których mowa w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz.U. Nr 116 z 2004 roku, poz. 1205, ze zm.);
- zarządzanie dobrowolnym funduszem i reprezentowanie go wobec osób trzecich w sposób określony w Statucie.

Podstawowym przedmiotem działalności PTE PZU według Polskiej Klasyfikacji Działalności jest działalność związana z funduszami.

PTE PZU zarządza trzecim co do wysokości aktywów netto na rynku polskim - Otwartym Funduszem Emerytalnym PZU „Złota Jesień” („OFE PZU”). Od stycznia 2012 roku PTE PZU zarządza także Dobrowolnym Funduszem

Emerytalnym PZU („DFE PZU”). Na koniec czerwca 2013 roku DFE PZU jest jednym z liderów pod względem zgromadzonych aktywów, wśród dziewięciu działających dobrowolnych funduszy emerytalnych.

5.2.4 Rynek bałtycki

Na rynku bałtyckim Grupa PZU prowadzi swoją działalność z zakresu ubezpieczeń majątkowych oraz ubezpieczeń na życie poprzez dwie spółki zarejestrowane na Litwie:

- PZU Lietuva – ubezpieczenia majątkowe i osobowe;
- UAB PZU Lietuva Gyvybės Draudimas – ubezpieczenia na życie.

PZU Lietuva w dniu 15 października 2012 roku otworzyła oddział na Łotwie oraz w dniu 14 listopada 2012 roku oddział w Estonii. W I półroczu 2013 roku oddziały utworzone na Łotwie i w Estonii kontynuowały prowadzenie działalności.

5.2.5 Rynek ukraiński

Na rynku ukraińskim Grupa PZU prowadzi swoją działalność z zakresu ubezpieczeń majątkowych oraz ubezpieczeń na życie poprzez dwie spółki:

- PZU Ukraine – ubezpieczenia majątkowe i osobowe;
- PrJSC IC PZU Ukraine Life – ubezpieczenia na życie.

Ponadto, spółka LLC SOS Services Ukraine pełni funkcje serwisowe w zakresie *assistance*.

5.2.6 TFI PZU

Przedmiotem działalności TFI PZU jest tworzenie funduszy inwestycyjnych, zarządzanie nimi oraz pośrednictwo w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa i reprezentowanie funduszy w stosunkach z osobami trzecimi.

TFI PZU uzyskało również zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego na zarządzanie portfelami w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych i od 2013 roku rozpoczęło zarządzanie portfelami spółek z Grupy PZU tj. PZU i PZU Życie.

Obecnie TFI PZU zarządza łącznie 25 funduszami i subfunduszami inwestycyjnymi o różnorodnych strategiach inwestycyjnych.

TFI PZU oferuje produkty i usługi inwestycyjne zarówno dla klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych, w tym dodatkowe programy oszczędnościowe w ramach III filaru systemu ubezpieczeń społecznych, wśród których należy wymienić:

- IKE (Indywidualne Konta Emerytalne);
- Wyspecjalizowane Programy Inwestycyjne;
- PPE (Pracownicze Programy Emerytalne);
- ZPI (Zakładowe Programy Inwestycyjne).

5.2.7 PZU AM

PZU AM świadczy usługi zarządzania portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez TFI PZU na podstawie art. 46 ust. 1 Ustawy z dnia 27 maja 2004 roku o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 234 z 2011 roku, poz. 1391 z późn. zm.) oraz aktywami Pracowniczego Funduszu Emerytalnego „Słoneczna Jesień” zarządzanego przez Międzyzakładowe Pracownicze Towarzystwo Emerytalne PZU na podstawie art. 152 ust. 1 Ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. Nr 232 z 2011 roku, poz. 1378 z późn. zm.).

Przedmiotem działalności PZU AM jest:

- prowadzenie działalności maklerskiej w rozumieniu Ustawy z dnia 19 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 211 z 2010 roku, poz. 1384 z późn. zm.), w tym zarządzanie portfelami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych;
- świadczenie usług zarządzania portfelami.

PZU AM jest spółką serwisową dla spółek Grupy PZU.

5.2.8 PZU Pomoc

Przedmiotem działalności PZU Pomoc jest w szczególności:

- organizacja usług typu *assistance* polegających na udzielaniu pomocy Klientowi;
- wynajem i dzierżawa pojazdów samochodowych;
- prowadzenie aukcji internetowych oraz handlu internetowego;

- zarządzanie programami lojalnościowymi, w ramach prowadzenia pozostałej działalności wspomagającej prowadzenie działalności gospodarczej, gdzie indziej niesklasyfikowanej;
- zarządzanie mieniem powypadkowym;
- działalność w zakresie medycznej obsługi.

PZU Pomoc SA jest spółką serwisową dla PZU i PZU Życie.

5.2.9 Ogrodowa–Inwestycje Sp. z o.o.

Według umowy spółki podstawowym przedmiotem działania Ogrodowa - Inwestycje Sp. z o.o. jest:

- wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi;
- kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek;
- działalność w zakresie telekomunikacji przewodowej;
- hotele i podobne obiekty zakwaterowania;
- restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne;
- pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania.

Ogrodowa inwestycje jest właścicielem biurowca City-Gate (Ogrodowa 58, Warszawa) oraz dzierżawcą 3 ośrodków wypoczynkowych (Pensjonat Albatros w Jastrzębiej Górze, Hotel Polanica w Polanicy Zdrój, Hotel Karłów w Karłowie).

Ogrodowa - Inwestycje Sp. z o.o. realizuje zarówno funkcje na rzecz spółek z Grupy PZU jak i klientów zewnętrznych.

5.2.10 PZU CO

Działalność statutowa PZU CO obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług:

- pomocniczych związanych z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno – rentowymi;
- stałego pośredniczenia przy zawieraniu umów ubezpieczenia, umów finansowych i inwestycyjnych oraz umów *assistance*;
- usług Contact Center;
- usług Data Center;
- usług poligraficznych;
- usług informatycznych.

PZU CO jest spółką serwisową dla spółek Grupy PZU.

5.2.11 Grupa Armatura

PZU Życie posiada 63,7% udziału akcji w kapitale zakładowym spółki Armatura Kraków SA, a tym samym 63,7% głosów na walnym zgromadzeniu. Od 1 stycznia 2011 roku spółka podlega konsolidacji w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych Grupy PZU. Decyzję o rozpoczęciu konsolidacji spółki podjął Zarząd PZU wyłącznie z uwagi na przekroczenie progów istotności.

Armatura Kraków SA jest spółką dominującą w Grupie Kapitałowej Armatura i od 2007 roku jest notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych SA w Warszawie. W skład Grupy Armatura wchodzi: Armatura Kraków SA, Armatoora SA, Armagor SA, i Armadimp SA. Grupa Armatura prowadzi swoją działalność poza obszarem usług finansowych i ubezpieczeniowych. Jest wiodącym producentem w branży sanitarnej i grzewczej w Polsce. Spółki tworzące Grupę Armatura specjalizują się w produkcji baterii łazienkowych i kuchennych, aluminiowych grzejników centralnego ogrzewania, szerokiej gamy zaworów oraz ceramiki sanitarnej.

PZU Życie jest zaangażowane kapitałowo w spółkę od października 1999 roku.

5.2.12 MPTE PZU SA

MPTE PZU SA prowadzi programy emerytalne III filaru dla pracowników PZU i PZU CO. Są to programy określonych składek, opłacanych dodatkowo przez pracodawcę ponad wynagrodzenie ustalone w umowie o pracę, stanowiących 7% wynagrodzenia za pracę brutto.

5.2.13 Tower Inwestycje

Tower Inwestycje Sp. z o.o. (dawniej PZU Tower Sp. z o.o.) został utworzony w 1998 roku jako spółka celowa Grupy PZU. Wspólnikami spółki są PZU i PZU Życie.

W latach 1998 – 2008 spółka prowadziła działalność w zakresie nabywania i zbywania nieruchomości, świadczenia usług związanych z budową i zagospodarowaniem nieruchomości oraz administrowaniem nimi, a także wynajmowaniem powierzchni na cele biurowe.

W 2008 roku PZU i PZU Życie rozpoczęły działania mające na celu restrukturyzację spółki. Celem restrukturyzacji było obniżenie kosztów działalności operacyjnej PZU i PZU Życie przez eliminację podatku VAT od najmu powierzchni biurowej w budynku PZU Tower (należącego wówczas do obecnego Tower Inwestycje Sp. z o.o.).

W ramach restrukturyzacji dokonano m.in. sprzedaży budynku City Gate (należącego wówczas do obecnego Tower Inwestycje Sp. z o.o.) na rzecz spółki Ogrodowa- Inwestycje Sp. z o.o. a następnie sprzedaży przedsiębiorstwa PZU Tower (będącego wówczas własnością obecnego Tower Inwestycje Sp. z o.o.) na współwłasność PZU i PZU Życie.

Obecnie prowadzona działalność Tower Inwestycje obejmuje głównie lokowanie wolnych środków finansowych. W 2012 roku spółka prowadziła również działalność szkoleniową. Od 2013 roku spółka podjęła działalność w zakresie obsługi księgowej oraz kadrowo-płacowej dla spółek Grupy PZU (PZU AM, PZU TFI).

5.2.14 Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA

PZU Życie posiada 310.620 akcji KGJK, co stanowi 37,5% kapitału zakładowego i 36,7% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki. Identyfikacyjny pakiet akcji KGJK znajduje się w posiadaniu PKO BP SA. Kapitał zakładowy KGJK wynosi 41,4 mln zł i dzieli się na 827.763 akcje imienne uprzywilejowane o wartości nominalnej 50 zł każda. PZU Życie i PKO BP SA obejmowały akcje spółki po cenie równej wartości nominalnej, tj. po 50 zł za każdą akcję. Wartość pakietu akcji KGJK znajdującego się w posiadaniu PZU Życie, w cenie nabycia wynosi 15,53 mln zł. PZU Życie nabywał akcje spółki w latach 1997, 1998, 2000 i 2003.

Podstawowym przedmiotem działalności KGJK jest przewóz osób koleją gondolową i wyciągami narciarskimi oraz działalność hotelowa.

PZU Życie we współpracy z PKO BP SA rozpoczął proces sprzedaży akcji KGJK. W tym celu w lipcu 2012 roku podpisane zostało nowe porozumienie łączące PZU Życie i PKO BP SA regulujące zasady współpracy akcjonariuszy

w procesie sprzedaży akcji spółki. Następnie wybrany został doradca w tym procesie. W I półroczu 2013 roku zakończono proces wyceny oraz ofertowania. Wyłonieni zostali potencjalni nabywcy, z którymi prowadzony jest proces negocjacji. Zakłada się, że procedura sprzedaży spółki zostanie zakończona w 2013 roku.

5.2.15 GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA (d. Nadwiślańska Agencja Ubezpieczeniowa SA)

GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA (d. Nadwiślańska Agencja Ubezpieczeniowa SA) została zawiązana w dniu 3 lutego 1999 roku m.in. przez PZU Życie, w celu pośredniczenia w sprzedaży ubezpieczeń Grupy PZU w zakładach i kopalniach należących do dawnej Nadwiślańskiej Spółki Węglowej SA (dziś Kompanii Węglowej SA). W dniu 22 czerwca 2012 roku PZU Życie sprzedało cały posiadany pakiet akcji spółki na rzecz PZU Pomoc SA.

5.3. Zmiany organizacji Grupy PZU

5.3.1 Kontynuacja procesu ufunduszowania lokat finansowych

Instrumenty dłużne

W dniu 25 lutego 2013 roku PZU i PZU Życie dokonały zapisów na certyfikaty inwestycyjne PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Aktywów Niepublicznych BIS 1, dokonując wpłat:

- PZU - w formie dłużnych instrumentów finansowych o wartości 1.244,1 mln zł oraz gotówką w kwocie 500,0 mln zł;
- PZU Życie - w formie dłużnych instrumentów finansowych o wartości 1.361,8 mln zł oraz gotówką w kwocie 290,0 mln zł.

W dniu 5 marca 2013 roku TFI PZU dokonało przydziału certyfikatów inwestycyjnych na rzecz PZU i PZU Życie o wartości odpowiednio 1.744,1 mln zł i 1.651,8 mln zł.

Instrumenty kapitałowe

W dniu 27 marca 2013 roku PZU i PZU Życie dokonały zapisów na certyfikaty inwestycyjne PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Aktywów Niepublicznych BIS 2, dokonując wpłat w formie akcji o wartości:

- PZU – 724,4 mln zł;
- PZU Życie - 421,3 mln zł.

W dniu 28 marca 2013 roku TFI PZU dokonało przydziału certyfikatów inwestycyjnych na rzecz PZU i PZU Życie o wartości równej wniesionym wpłatom.

Ponadto PZU (w dniu 17 kwietnia 2013 roku) i PZU Życie (w dniu 18 kwietnia 2013 roku) dokonały wpłaty gotówkowej na certyfikaty inwestycyjne PZU Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Aktywów Niepublicznych BIS 2 w kwotach:

- PZU – 200,0 mln zł;
- PZU Życie – 100,0 mln zł.

W dniu 18 kwietnia 2013 roku TFI PZU dokonało przydziału certyfikatów inwestycyjnych na rzecz PZU i PZU Życie o wartości równej wniesionym wpłatom.

5.3.2 Zakończenie likwidacji spółek Grupy PZU

W dniu 26 marca 2013 roku Walne Zgromadzenie Sigma Investments Sp. z o.o. w likwidacji podjęło uchwałę w sprawie zakończenia likwidacji spółki. W dniu 11 maja 2013 roku spółka została wykreślona z rejestru.

W dniu 23 kwietnia 2013 roku Walne Zgromadzenie ICH Center SA w likwidacji podjęło uchwałę w sprawie zakończenia likwidacji spółki. W dniu 20 maja 2013 roku spółka została wykreślona z rejestru.

5.3.3 Nabycie pakietu akcji EMC Instytut Medyczny SA

Po transakcjach giełdowych rozliczonych w dniu 18 czerwca 2013 roku jednostki Grupy PZU (głównie fundusze inwestycyjne zarządzane przez TFI PZU) osiągnęły łączny stan posiadania w liczbie 1.969.817 akcji EMC Instytutu Medycznego SA („EMC”), uprawniających do 23,66% udziału w kapitale tej spółki oraz do 20,04% głosów na Walnym Zgromadzeniu jej akcjonariuszy, a łączna wartość nabycia tych akcji wyniosła 34,1 mln zł.

Wg stanu na dzień podpisania niniejszego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostki Grupy PZU (głównie fundusze inwestycyjne zarządzane przez TFI PZU) osiągnęły łączny stan posiadania w liczbie 2.487.268 akcji EMC uprawniających do 29,87 % udziału w kapitale tej spółki oraz do 25,31% głosów na Walnym Zgromadzeniu jej akcjonariuszy, a łączna wartość nabycia tych akcji wyniosła 44,2 mln zł.

Z uwagi na fakt, że rozliczenie transakcji nabycia EMC zostanie dokonane na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych EMC sporządzonych wg stanu na dzień 30 czerwca 2013 roku, na dzień 30 czerwca 2013 roku nie objęto EMC wyceną metodą praw własności w niniejszym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Wyniki wyceny EMC metodą praw własności będą rozpoznawane w skonsolidowanym sprawozdaniu Grupy PZU począwszy od 1 lipca 2013 roku.

WYNIKI FINANSOWE GRUPY PZU W I PÓŁROCZU 2013 ROKU

6. Zdarzenia mające znaczący wpływ na działalność oraz wyniki finansowe Grupy PZU w I półroczu 2013 roku

Wyniki finansowe Grupy PZU w I półroczu 2013 roku były kształtowane głównie przez:

- wzrost składki przypisanej brutto na skutek utrzymania wysokiej dynamiki sprzedaży ubezpieczeń ze składką jednorazową w kanale bancassurance w części skompensowaną przez spadek przypisu z ubezpieczeń komunikacyjnych w segmentach korporacyjnym i masowym oraz NNW szpitali jako efekt zmian legislacyjnych;
- poprawę rentowności w segmentach masowym i korporacyjnym, w tym:
 - w ubezpieczeniach komunikacyjnych dzięki niższej częstotliwości szkód;
 - w ubezpieczeniach rolnych ze względu na znacznie niższy poziom szkód powodowanych siłami natury, oraz
 - w ubezpieczeniach finansowych ze względu na ubiegłoroczne załamanie rynku branży budowlanej;
- wyższą rentowność ubezpieczeń na życie w segmencie grupowym i indywidualnie kontynuowanym z wyłączeniem efektu konwersji polis umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P;
- niższe dochody z lokat w wyniku spadku wyceny instrumentów kapitałowych (gorsza koniunktura na GPW) oraz instrumentów dłużnych (wzrost rentowności obligacji);
- jednorazowy dochód z tytułu objęcia konsolidacją funduszy inwestycyjnych;
- jednorazowy dochód z tytułu ugody z reasekuratorem w zakresie ubezpieczenia Zielona Karta (częściowe odwrócenie korekty oszacowań z reasekuratorem obniżającej wynik roku 2011);
- utrzymanie dyscypliny kosztów stałych (spadek kosztów osobowych będący efektem działań restrukturyzacyjnych realizowanych w ostatnich latach) przy jednoczesnym prowadzeniu działań projektowych mających na celu usprawnienie i zautomatyzowanie procesów obsługowych.

7. Komentarz do skonsolidowanych wyników finansowych Grupy PZU

7.1. Składki

Składki przypisane brutto z ubezpieczeń bezpośrednich i pośrednich w I półroczu 2013 roku wyniosły 8.495,3 mln zł (8.246,3 mln zł w I półroczu 2012 roku). Wzrost o 249,0 mln zł (+3,0%) w porównaniu do I półrocza ubiegłego roku wynikał ze zwiększenia sprzedaży w szczególności w ubezpieczeniach na życie (+8,2%). Główne linie produktowe, które odnotowały wzrosty w I półroczu 2013 roku to:

- ubezpieczenia indywidualne ze składką jednorazową (+252,8 mln zł), w szczególności produktów *unit – linked* w kanale bancassurance;
- ubezpieczenia grupowe i kontynuowane ze składką regularną, przede wszystkim ochronne (+71,6 mln zł) – efekt wyższej średniej składki (w tym wpływ dosprzedaży umów dodatkowych w ubezpieczeniach indywidualnie kontynuowanych) oraz liczby ubezpieczonych (dot. ubezpieczeń grupowych typ P, ubezpieczeń grupowych zdrowotnych oraz bankowych ochronnych).

Ponadto, rozpoczęcie konsolidacji spółek PZU Ukraine Life i PZU Lietuva Life przyczyniło się do wzrostu składki przypisanej w 2013 roku w porównaniu do roku ubiegłego.

Jednocześnie, odnotowano spadek składki przypisanej brutto:

- w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych (-85,1 mln zł), w tym:
 - na rzecz pacjentów z tytułu zdarzeń medycznych (NNW szpitali; -62,9 mln zł) - w I półroczu 2012 roku jednostki medyczne były zobowiązane do zawierania umów ubezpieczenia na rzecz pacjentów z tyt. zdarzeń medycznych; w wyniku zmian legislacyjnych obowiązek ten odłożono na rok 2014;
 - komunikacyjnych – na skutek silnej konkurencji oraz utrzymującej się słabej kondycji krajowego rynku motoryzacyjnego;
- w segmencie ubezpieczeń grupowych - krótkoterminowych produktów ze składką jednorazową głównie w kanale bancassurance na skutek wycofywania się z tego rodzaju produktów ze względu na ich niską rentowność.

Tabela 12: Podział składki przypisanej brutto dla Grupy PZU

Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 stycznia - 30 czerwca 2013	1 stycznia - 30 czerwca 2012	% zmiana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych - Polska	4 337 003	4 436 623	(2,2)%
Ubezpieczenia korporacyjne	956 163	1 041 265	(8,2)%
Ubezpieczenia masowe	3 380 840	3 395 358	(0,4)%
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach na życie - Polska	3 943 651	3 646 412	8,2%
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	3 198 857	3 168 846	0,9%
Ubezpieczenia indywidualne	744 794	477 566	56,0%
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto - Ukraina i kraje bałtyckie	216 067	163 751	31,9%
Ukraina	90 928	64 717	40,5%
Kraje bałtyckie	125 139	99 034	26,4%
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami - korekta konsolidacyjna	(1 470)	(512)	x
Składki przypisane brutto	8 495 251	8 246 274	3,0%

7.2. Odszkodowania

Spadek odszkodowań i świadczeń netto (55,2 mln zł, czyli o 1,0%) w przeważającej mierze wynikał z:

- niskiego poziomu szkód związanych z ujemnymi skutkami przezimowań w ubezpieczeniach rolnych; należy podkreślić, iż w latach 2011 – 2012 odnotowano wysoki poziom szkód z ww. tytułu powodujący ujemną rentowność na tym produkcie;
- utrzymania niskiej szkodowości w ubezpieczeniach komunikacyjnych dzięki bardziej korzystnym warunkom drogowym oraz mniejszym natężeniem ruchu (niska częstość szkód) oraz jako efekt zmian w polityce underwritingowej (ograniczenie liczby klientów nierentownych) w segmencie klienta korporacyjnego;
- znaczącego spadku odszkodowań i świadczeń w ubezpieczeniach finansowych w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego – wyższa szkodowość w ubiegłym roku w związku z serią upadłości w branży budowlanej;
- niskiego poziomu szkód o znaczącej skali wypłat oraz braku zdarzeń o charakterze katastroficznym w ubezpieczeniach majątkowych;
- spadku rezerw matematycznych w produktach typu *unit-linked* w efekcie ujemnych wyników z działalności inwestycyjnej;
- spadku rezerwy matematycznej w krótkoterminowych produktach na życie i dożycie w kanale bancassurance na skutek ograniczenia sprzedaży produktu w bieżącym roku.

Z kolei, na wzrost powyższej kategorii odszkodowań i świadczeń netto miały wpływ:

- nieznaczne pogorszenie szkodowości w ubezpieczeniach AC związane ze szkodami powstałymi w wyniku nawalnych opadów deszczu i gradu w segmencie Klienta Masowego;
- niższe tempo konwersji umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P (efekt konwersji¹⁴ w I półroczu 2013 roku przełożył się na uwolnienie 84,1 mln zł rezerw, o 47,7 mln zł mniej niż w analogicznym okresie 2012 roku);
- wzrost ilości zdarzeń z tytułu zgonu w styczniu 2013 roku (potwierdzone danymi GUS o wzroście ilości zgonów w Polsce) w ubezpieczeniach ochronnych grupowych i kontynuowanych.

7.3. Świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych

Saldo świadczenia oraz zmiana wyceny kontraktów inwestycyjnych wynosił na koniec I półroczu 2013 i 2012 roku odpowiednio: -11,7 mln zł i -87,0 mln zł. Zmiana ta była w szczególności pochodną niższego poziomu wypłat z tytułu dożyć z krótkoterminowych kontraktów inwestycyjnych.

7.4. Koszty akwizycji i administracyjne

Koszty akwizycji w I półroczu 2013 roku spadły o 26,2 mln zł (-2,6%) w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego. Spadek ten wynikał głównie z:

- niższych kosztów akwizycji w ubezpieczeniach grupowych ochronnych typ P – ograniczenie modyfikacji;
- ujemnej dynamiki sprzedaży w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych i masowych;

Jednocześnie, odnotowano wzrost kosztów akwizycji w związku z:

- dynamicznym rozwojem sprzedaży produktów inwestycyjnych przez kanał bancassurance, w szczególności produktu typu *unit-linked* charakteryzującego się wysokimi kosztami akwizycji;
- zwiększeniem udziału droższych kanałów dystrybucji w sprzedaży ubezpieczeń dla Klienta Masowego.

Spadek kosztów administracyjnych o 45,4 mln zł (-6,6%) był w głównej mierze następstwem mniejszego zatrudnienia oraz niższych wydatków na reklamę (efekt prowadzonej w 2012 roku kampanii wizerunkowej) przy

¹⁴ Efekt konwersji liczony na podstawie danych wg MSSF.

wzroście kosztów działań projektowych mających na celu usprawnienie i zautomatyzowanie procesów obsługowych.

7.5. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych w I półroczu 2013 roku było wyższe w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego o 25,2 mln zł (zmiana z -84,3 mln zł na -59,1 mln zł). Główną przyczyną zmiany powyższej pozycji było ujęcie jednorazowego dochodu z tyt. zawarcia umowy z reasekuratorem (jednorazowy wpływ na pozostałe przychody operacyjne I półroczu 2013 roku +73,3 mln zł, łączny wpływ na wynik brutto +53,2 mln zł). Celem powyższej umowy było rozliczenie prowizji reasekuracyjnych w produkcie Zielona Karta, na które w 2011 roku dokonano korekty obniżając wynik tamtego okresu w wysokości 91,8 mln zł. Efekt ten został częściowo skompensowany poprzez zwiększenie pozostałych kosztów operacyjnych konsolidowanych jednostek.

7.6. Wyniki Grupy PZU i wskaźniki działalności

Tabela 13: Dane ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat Grupy PZU

Dane ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat	1 stycznia - 30 czerwca 2013	1 stycznia - 30 czerwca 2012	% zmiana
			tys. zł
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	8 495 251	8 246 274	3,0%
Składki zarobione netto	8 177 240	7 866 736	3,9%
Przychody z tytułu prowizji i opłat	143 270	116 359	23,1%
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	969 318	1 523 904	(36,4)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(5 459 405)	(5 514 635)	(1,0)%
Koszty akwizycji	(972 660)	(998 877)	(2,6)%
Koszty administracyjne	(641 314)	(686 707)	(6,6)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	2 145 693	2 135 556	0,5%
Koszty finansowe	(37 826)	(12 805)	195,4%
Zysk (strata) brutto	2 109 723	2 122 751	(0,6)%
Zysk (strata) netto, w tym:	1 675 716	1 716 449	(2,4)%
Zyski (straty) właścicieli	1 675 348	1 716 933	(2,4)%
Zyski (straty) mniejszości	368	(484)	x
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	86 352 300	86 352 300	-
Podstawowy i rozwodniony zysk Grupy PZU na jedną akcję zwykłą Emitenta (w zł)	19,41	19,88	(2,4)%
Zysk netto PZU (Emitenta)	4 679 913	1 895 361	146,9%
Podstawowy i rozwodniony zysk Emitenta na jedną akcję zwykłą (w zł)	54,20	21,95	146,9%

Tabela 14: Dane ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych Grupy PZU

			tys. zł
Przepływy pieniężne netto PZU	1 stycznia - 30 czerwca 2013	1 stycznia - 30 czerwca 2012	% zmiana
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	1 685 662	1 227 568	37,3%
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(2 147 660)	(460 561)	366,3%
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	622 743	(833 048)	x
Przepływy pieniężne netto, razem	160 745	(66 041)	x

Tabela 15: Podstawowe wskaźniki rentowności Grupy PZU

Wskaźniki	1 stycznia - 30 czerwca 2013	1 stycznia - 30 czerwca 2012	% zmiana
Rentowność kapitałów (ROE) <i>(uroczniony zysk netto / średni stan kapitałów własnych) x 100%</i>	24,3%	26,8%	(2,5) p.p.
Rentowność aktywów (ROA) <i>(uroczniony zysk netto / średni stan aktywów) x 100%</i>	5,7%	6,5%	(0,8) p.p.
Wskaźnik kosztów administracyjnych <i>(koszty administracyjne/składka zarobiona na udziale własnym)</i>	7,8%	8,7%	(0,9) p.p.
Rentowność sprzedaży <i>(wynik finansowy netto/składka przypisana brutto)x100%</i>	19,7%	20,8%	(1,1) p.p.

W I półroczu 2013 roku pozytywny wpływ poprawy rentowności na skutek niższej szkodowości ubezpieczeń w segmentach masowym i korporacyjnym został skompensowany przez słabe wyniki z działalności inwestycyjnej (-554,6 mln zł, tj. -36,4%). W konsekwencji, zysk netto w I półroczu 2013 roku wyniósł 1.675,7 mln zł i był niższy o 40,7 mln zł, tj. o 2,4% w stosunku do I półrocza roku poprzedniego. Rentowność kapitałów, pomimo spadku o 2,5 p.p., pozostała na wysokim poziomie 24,3%.

7.7. Struktura aktywów i pasywów

Aktywa

Główną pozycją aktywów są lokaty¹⁵ (aktywa finansowe, jednostki wyceniane metodą praw własności oraz nieruchomości inwestycyjne), które stanowiły na koniec I półrocza 2013 roku 89,4% sumy bilansowej. Ich wartość wyniosła 55.931,3 mln zł i była wyższa o 9,7% w porównaniu ze stanem na koniec 2012 roku. Wzrost ten (o 4.944,4 mln zł) był w szczególności wynikiem rozwoju biznesu oraz objęcia konsolidacją jednostek podporządkowanych, w tym funduszy inwestycyjnych (efekt zaprzestania, począwszy od dnia 1 stycznia 2013 roku, stosowania kryterium istotności przy określaniu listy jednostek zależnych obejmowanych konsolidacją).

W odniesieniu do analogicznego okresu roku ubiegłego lokaty odnotowały wzrost o 13,2%. O wzroście zadecydowała wyższa wycena instrumentów dłużnych (niższe rynkowe rentowności) oraz wzrost wyceny instrumentów kapitałowych pomiędzy 30 czerwca 2012 roku a 30 czerwca 2013 roku (wzrost indeksu WIG o 9,6%).

Istotny wzrost salda nieruchomości inwestycyjnych (+184,2% wobec salda na koniec 31 grudnia 2012 roku) był - jak powyżej wskazano - efektem rozpoczęcia konsolidacji funduszy inwestycyjnych.

Wysokie saldo należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych (3.555,6 mln zł wobec 1.835,8 mln zł na koniec 31 grudnia 2012 roku) wynikało z nierozliczonych transakcji sprzedaży instrumentów finansowych dokonanych przed dniem 30 czerwca 2013 roku (z datą rozliczenia po dniu bilansowym).

¹⁵ Lokaty bez ujemnej wartości instrumentów pochodnych.

Tabela 16: Wybrane pozycje bilansowe Grupy PZU - Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – aktywa

tys. zł

Aktywa	30 czerwca 2013	31 grudnia 2012	% zmiana
Wartości niematerialne	200 705	183 238	9,5%
Wartość firmy	8 651	8 474	2,1%
Rzeczowe aktywa trwałe	969 986	992 317	(2,3)%
Nieruchomości inwestycyjne	1 604 253	564 404	184,2%
Jednostki wyceniane metodą praw własności	604	0	x
Aktywa finansowe	54 327 057	50 423 076	7,7%
Należności, w tym należności z tytułu kontraktów ubezpieczeniowych	3 555 561	1 835 793	93,7%
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	501 214	749 334	(33,1)%
Szacowane regresy i odzyski	104 664	121 632	(14,0)%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13 549	13 963	(3,0)%
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	87 321	80 646	8,3%
Odroczone koszty akwizycji	586 406	574 489	2,1%
Rozliczenia międzyokresowe	93 686	94 942	(1,3)%
Inne aktywa	85 236	83 704	1,8%
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	297 526	136 586	117,8%
Aktywa związane z działalnością kontynuowaną	62 436 419	55 862 598	11,8%
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i aktywa wchodzące w skład grup do zbycia	162 078	46 962	245,1%
Aktywa razem	62 598 497	55 909 560	12,0%

Kapitały własne

Tabela 17: Wybrane pozycje bilansowe Grupy PZU - Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – kapitały

tys. zł

Kapitały	30 czerwca 2013	31 grudnia 2012	% zmiana
Kapitał podstawowy	86 352	86 352	-
Kapitał zapasowy	8 816 731	8 780 212	0,4%
Kapitał z aktualizacji wyceny	263 495	363 242	(27,5)%
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	(31 682)	(38 004)	(16,6)%
Zysk (strata) z lat ubiegłych	2 398 738	1 743 148	37,6%
Zysk (strata) netto	1 675 348	3 255 181	(48,5)%
Udziały niekontrolujące	79 724	79 138	0,7%
Kapitały razem	13 288 706	14 269 269	(6,9)%

Kapitały własne osiągnęły wartość wyższą o 4,3% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego i wyniosły 13.288,7 mln zł.

W stosunku do 31 grudnia 2012 roku kapitały własne obniżyły się o 6,9%, m.in. na skutek ujęcia dywidendy wobec akcjonariuszy w wysokości 2.564,7 mln zł.

Zobowiązania

Główną pozycją pasywów były rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe na udziale własnym, które stanowiły 58,3% ich wartości. Na koniec I półrocza 2013 roku saldo rezerw wyniosło 36.518,1 mln zł i było wyższe o 3,2% w porównaniu ze stanem na koniec 2012 roku. Wzrost był w szczególności konsekwencją rozwoju ubezpieczeń kontynuowanych oraz wysokiej sprzedaży ubezpieczeń jednorazowych o charakterze inwestycyjnym w kanale bancassurance powodującej zawiązanie rezerwy ubezpieczeń na życie oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający. W stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe były wyższe o 8,7%, głównie w konsekwencji stosowania przez spółki PZU i PZU Życie wyższych stóp technicznych w 2012 roku.

Saldo kontraktów inwestycyjnych spadło w stosunku do 31 grudnia 2012 roku o 96,9 mln zł głównie na skutek wypłat z tytułu wykupu w produkcie typu *unit-linked* oferowanym w kanale bancassurance (produkt będący kontraktem inwestycyjnym został zastąpiony kontraktem ubezpieczeniowym). Z kolei, w porównaniu do 30 czerwca 2012 roku saldo kontraktów inwestycyjnych obniżyło się o 1.270,4 mln zł głównie ze względu na wyższe wypłaty z tytułu dożycia krótkoterminowych ubezpieczeń na życie i dożycie w kanale bancassurance przy niższej nowej sprzedaży tych produktów w tym kanale w ostatnim roku.

Wzrost salda innych zobowiązań w porównaniu do końca 2012 roku o 6.732,0 mln zł wynikał w szczególności z:

- wyższych zobowiązań wobec instytucji kredytowych z tytułu transakcji warunkowego odkupu (*sell-buy-back*);
- salda zobowiązań wobec akcjonariuszy PZU z tytułu wypłaty dywidendy;
- wyższych zobowiązań z tytułu nierozliczonych transakcji zakupu papierów wartościowych na moment bilansowy.

Tabela 18: Wybrane pozycje bilansowe Grupy PZU - Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – zobowiązania

Zobowiązania	30 czerwca 2013	31 grudnia 2012	% zmiana
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	36 518 122	35 400 778	3,2%
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	4 764 051	4 537 167	5,0%
Rezerwa ubezpieczeń na życie	15 948 486	15 675 243	1,7%
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	6 150 934	5 878 445	4,6%
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	5 697 792	5 660 281	0,7%
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	3 238	4 227	(23,4)%
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	503 182	531 617	(5,3)%
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	3 450 439	3 113 798	10,8%
Kontrakty inwestycyjne	2 202 234	2 299 147	(4,2)%
Rezerwy na świadczenia pracownicze	61 212	60 649	0,9%
Inne rezerwy	245 050	267 456	(8,4)%
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	310 048	357 557	(13,3)%
Instrumenty pochodne	258 316	129 921	98,8%
Inne zobowiązania, w tym zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	9 230 880	2 441 813	278,0%
Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	483 929	682 970	(29,1)%
Zobowiązania razem	49 309 791	41 640 291	18,4%
Kapitały i zobowiązania razem	62 598 497	55 909 560	12,0%

7.8. Wpływ zdarzeń jednorazowych na wyniki operacyjne

Na wyniki brutto Grupy PZU w I półroczu 2013 roku miały wpływ poniższe zdarzenia jednorazowe:

- dochód z tytułu objęcia konsolidacją funduszy inwestycyjnych +172,8 mln zł - efekt zaprzestania począwszy od dnia 1 stycznia 2013 roku stosowania kryterium istotności przy określaniu listy jednostek zależnych obejmowanych konsolidacją;
- jednorazowy dochód z tyt. ugody z reasekuratorem w zakresie ubezpieczenia Zielona Karta +53,2 mln zł - celem ugody było rozliczenie prowizji reasekuracyjnych w produkcie Zielona Karta, na które w 2011 roku dokonano korekty obniżając wynik tamtego okresu w wysokości 91,8 mln zł.

W I półroczu 2012 roku PZU doszacował rezerwy szkodowe w gwarancjach kontraktowych oraz obniżył szacowany dochód z tytułu udziału w zyskach reasekuratorów w związku z serią upadłości w branży budowlanej (wpływ na wynik 132,6 mln zł).

8. Komentarz do sprawozdawczości według segmentów

8.1. Ubezpieczenia korporacyjne – ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Tabela 19: Składka przypisana brutto w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych (ub. maj. i os.)

Składka przypisana brutto wg grup produktów	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Ubezpieczenie komunikacyjne OC	177 761	209 225	(15,0)%
Ubezpieczenia AC	232 688	296 656	(21,6)%
Ubezpieczenia komunikacyjne razem	410 449	505 881	(18,9)%
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód majątkowych	266 590	184 342	44,6%
Ubezpieczenia OC pozostałe (gr.11,12, 13)	208 346	208 622	(0,1)%
Ubezpieczenia NNW i pozostałe *	70 778	142 420	(50,3)%
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe bez ubezpieczeń komunikacyjnych razem	545 714	535 384	1,9%
Razem segment ub. korporacyjne (ub. maj i os.)	956 163	1 041 265	(8,2)%

* Pozycja obejmuje gwarancje kredytowe i inne ubezpieczenia finansowe, ubezpieczenia assistance, turystyczne, morskie, kolejowe i lotnicze.

W I półroczu 2013 roku w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych, spadek składki przypisanej brutto o 85,1 mln zł (-8,2%) w stosunku do I półrocza 2012 roku wynikał w szczególności z niższej sprzedaży:

- ubezpieczeń na rzecz pacjentów z tytułu zdarzeń medycznych (NNW szpitali; -62,9 mln zł) – w I półroczu 2012 roku jednostki medyczne były zobowiązane do zawierania umów ubezpieczenia na rzecz pacjentów z tyt. zdarzeń medycznych, w wyniku zmian legislacyjnych obowiązek ten odłożono na rok 2014;
- ubezpieczeń komunikacyjnych – silna konkurencja oraz utrzymująca się słaba kondycja krajowego rynku motoryzacyjnego.

Jednocześnie, odnotowano wzrost składki przypisanej w ubezpieczeniach od ognia i innych szkód majątkowych +82,2 mln zł wskutek wzrostu sprzedaży ubezpieczeń dla sektora gospodarki paliwowo-energetycznej oraz górnictwa.

Tabela 20: Wyniki segmentu ubezpieczeń korporacyjnych (ub. maj. i os.)

	tys. zł		
Dane z rachunku zysków i strat - ub. korporacyjne (ub. maj. i os.)	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	956 163	1 041 265	(8,2)%
Składki zarobione netto	786 173	881 205	(10,8)%
Dochody z lokat	79 280	62 995	25,9%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(406 143)	(616 841)	(34,2)%
Koszty akwizycji	(151 863)	(171 873)	(11,6)%
Koszty administracyjne	(50 297)	(49 283)	2,1%
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	3 151	(9 428)	x
Pozostałe	(23 943)	(6 569)	264,5%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	236 358	90 206	162,0%
wskaźnik kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych)*	18,9%	20,6%	(1,7) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych*	6,4%	5,6%	0,8 p.p.
wskaźnik szkodowości*	51,7%	70,0%	(18,3) p.p.
wskaźnik mieszany (COR)*	77,0%	96,2%	(19,2) p.p.

* wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto w I półroczu 2013 roku w stosunku do I półrocza 2012 roku spadły o 34,2% co mimo niższej składki zarobionej o 10,8% oznacza spadek wskaźnika szkodowości o 18,3 p.p.

Dobre wyniki w obszarze likwidacji szkód zostały osiągnięte wskutek niższego poziomu odszkodowań i świadczeń w ubezpieczeniach komunikacyjnych (poprawa wskaźnika szkodowości o 7,8 p.p. do poziomu 61,3%) co było wynikiem:

- weryfikacji portfela ubezpieczeniowego w związku ze zmianami polityki underwritingowej w ostatnich latach (m.in. ograniczenie liczby klientów nierentownych);
- niskiej częstości szkód na skutek korzystnych warunków drogowych i mniejszego natężenia ruchu;
- częściowego uwolnienia rezerwy IBNR - podyktowane utrzymującym się spadkiem wypłat odszkodowań w tych ubezpieczeniach.

Dodatkowo, znaczący spadek odszkodowań i świadczeń odnotowano w ubezpieczeniach finansowych – co w dużej mierze było konsekwencją wysokiego wskaźnika szkodowości w ubiegłym roku (załamania się w połowie 2012 roku rynku sektora budowlanego) oraz związanego z tym wprowadzenia nowej polityki cenowej zaostrzającej ocenę ryzyka a tym samym obniżającej poziom szkodowości w obszarze gwarancji.

W pozostałych ubezpieczeniach (z wyjątkiem pozostałych finansowych) nastąpił spadek odszkodowań i świadczeń w wyniku:

- mniejszej ilości szkód zgłoszonych i wypłaconych z dużych pojedynczych ryzyk;
- braku znaczących zdarzeń o charakterze katastroficznym;
- zmiany podejścia do indywidualnej wyceny ryzyka (selekcja portfela klientów nierentownych).

Wyższe o 25,9% dochody z lokat (alokowane według cen transferowych) wynikały głównie ze wzrostu wyceny portfeli zabezpieczających zobowiązania ubezpieczeniowe denominowane w walutach obcych (w I półroczu 2012 roku spadek wyceny, a w roku bieżącym wzrost). Na pozostałej części portfela alokowanych aktywów stopa zwrotu nieznacznie zmalała (stopa procentowa używana w kalkulacji dochodów z lokat zabezpieczających zobowiązania denominowane w PLN uległa zmniejszeniu na skutek zmian w wycenie polskich papierów wartościowych na rynkach finansowych).

Koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych spadły o 11,6% w porównaniu do I półrocza 2012 roku, głównie w wyniku niższej sprzedaży oraz mniejszych kosztów pośrednich (w szczególności spadek kosztów osobowych).

Jednocześnie, udział prowizji ogółem w składce przypisanej zwiększył się o 0,2 p.p. w szczególności ze względu na wyższy udział prowizji w składce w kanale brokerskim (efekt spadku sprzedaży ubezpieczenia na rzecz pacjentów z tyt. zdarzeń medycznych charakteryzującego się niższymi stawkami prowizyjnymi).

Wzrost kosztów administracyjnych o 2,1% nastąpił w wyniku prowadzonej działalności projektowej mającej na celu optymalizację procesów obsługowych m.in. poprzez wdrożenie nowego systemu produktowego oraz budowanie pozytywnego wizerunku Grupy PZU. Efekt ten został częściowo skompensowany spadkiem wydatków marketingowych.

Zysk z działalności operacyjnej w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych w I półroczu 2013 roku oraz w I półroczu 2012 roku wyniósł odpowiednio 236,4 mln zł i 90,2 mln zł. Na wzrost zysku z działalności operacyjnej wpłynęła niska szkodowość ubezpieczeń komunikacyjnych oraz poprawa rentowności ubezpieczeń finansowych.

8.2. Ubezpieczenia masowe – ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Tabela 21: Składka przypisana brutto w segmencie ubezpieczeń masowych (ub. maj. i os.)

			tys. zł
Składka przypisana brutto wg grup produktów	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Ubezpieczenie komunikacyjne OC	1 257 851	1 304 242	(3,6)%
Ubezpieczenia AC	795 119	819 419	(3,0)%
Ubezpieczenia komunikacyjne razem	2 052 970	2 123 661	(3,3)%
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód majątkowych	815 736	782 660	4,2%
Ubezpieczenia OC pozostałe (gr.11,12, 13)	207 821	187 160	11,0%
Ubezpieczenia NNW i pozostałe *	304 313	301 877	0,8%
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe bez ubezpieczeń komunikacyjnych razem	1 327 870	1 271 697	4,4%
Razem segment ub. masowe (ub. maj. i os.)	3 380 840	3 395 358	(0,4)%

* Pozycja obejmuje gwarancje kredytowe i inne ubezpieczenia finansowe, ubezpieczenia assistance, turystyczne, morskie, kolejowe i lotnicze.

W I półroczu 2013 roku w segmencie ubezpieczeń masowych, nastąpił spadek składki przypisanej brutto o 14,5 mln zł (-0,4%) w stosunku do I półrocza 2012 roku. Zmiana wynikała przede wszystkim z:

- niższego przypisu w ubezpieczeniach OC komunikacyjnych głównie wskutek niższego niż zakładano poziomu wznowień, presji cenowej ze strony konkurencji oraz słabszej kondycji rynku samochodowego (niskie tempo przyrostu liczby samochodów);
- spadku przypisu w ubezpieczeniach AC – nieznaczny wzrost liczby ubezpieczeń przy spadku średniej składki wskutek starzenia się portfela (niższe sumy ubezpieczenia), wyższych zniżek za bezszkodową jazdę i presję cenową konkurencji;
- podniesienia sum ubezpieczenia w obowiązkowych ubezpieczeniach budynków w gospodarstwach rolnych (urealnienie wartości budynków) i podwyżki składek w ubezpieczeniach OC rolników;
- wyższej sprzedaży w ub. PZU Dom Plus. oraz w ub. OC podmiotów leczniczych Indywidualnych, Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Tabela 22: Wyniki segmentu ubezpieczeń masowych (ub. maj. i os.)

Dane z rachunku zysków i strat - ub. masowe (ub. maj. i os.)	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	3 380 840	3 395 358	(0,4)%
Składki zarobione netto	3 261 441	3 202 969	1,8%
Dochody z lokat	302 254	264 864	14,1%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(1 995 488)	(2 016 550)	(1,0)%
Koszty akwizycji	(542 357)	(558 903)	(3,0)%
Koszty administracyjne	(231 398)	(251 702)	(8,1)%
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	75 454	(3 806)	x
Pozostałe	(115 882)	(125 380)	(7,6)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	754 024	511 492	47,4%
wskaźnik kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych)*	14,3%	17,6%	(3,3) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych*	7,1%	7,9%	(0,8) p.p.
wskaźnik szkodowości*	61,2%	63,0%	(1,8) p.p.
wskaźnik mieszany (COR)*	82,6%	88,4%	(5,8) p.p.

* wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Odszkodowania i świadczenia w okresie I półroczu 2013 roku spadły o 1,0% r/r pomimo wzrostu składki zarobionej netto o 1,8%. Dobre wyniki w obszarze likwidacji szkód zostały osiągnięte na skutek:

- znacznie niższego poziomu szkód w ubezpieczeniach rolnych powodowanych siłami natury tj. ujemnych skutków przezimowań i przymrozków;
- poprawy wskaźnika szkodowości w OC komunikacyjnym co związane było z niską częstością szkód (spadek natężenia ruchu drogowego).

Powyższe pozytywne zmiany zostały częściowo skompensowane przez:

- nieznaczne pogorszenie wskaźnika szkodowości w Auto-Casco będące wynikiem wystąpienia licznych szkód powodowanych nawałnymi opadami deszczu i gradu;
- spadek wyniku w ubezpieczeniach majątkowych spowodowany wzrostem liczby szkód powodowanych złymi warunkami atmosferycznymi w II kwartale 2013 roku (opady gradu, zalania i podtopienia) oraz wystąpieniem kilku szkód o dużej wartości jednostkowej.

Wyższe o 14,1% dochody z lokat (alokowane według cen transferowych) wynikały głównie ze wzrostu wyceny portfeli zabezpieczających zobowiązania ubezpieczeniowe denominowane w walutach obcych (w I półroczu 2012 roku spadek wyceny, a w roku bieżącym wzrost). Na pozostałej części portfela alokowanych aktywów stopa zwrotu nieznacznie zmalała (stopa procentowa używana w kalkulacji dochodów z lokat zabezpieczających zobowiązania denominowane w PLN uległa zmniejszeniu na skutek zmian w wycenie polskich papierów wartościowych na rynkach finansowych).

Koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń masowych spadły o 3,0% na skutek niższego poziomu kosztów pośrednich (niższe koszty osobowe). Jednocześnie, bezpośrednie koszty akwizycji wzrosły w wyniku rosnącego udziału droższych kanałów dystrybucji (w tym: brokerskiego, agencyjnego i multiagencji).

Spadek kosztów administracyjnych w I półroczu 2013 roku (-20,3 mln zł) w porównaniu do analogicznego okresu 2012 roku nastąpił w wyniku niższych kosztów osobowych będących efektem restrukturyzacji i reorganizacji oraz spadku wydatków związanych z reklamą (w II kwartale 2012 roku kampania rebrandingowa).

O osiągniętym wzroście zysku z działalności operacyjnej w segmencie ubezpieczeń masowych o 242,5 mln zł (+47,4%) w porównaniu do I półroczu 2012 roku zadecydowała poprawa rentowności w ubezpieczeniach rolnych (niski poziom szkód wynikających z ujemnych skutków przezimowań) oraz ubezpieczeniach Pozostałe OC (spadek szkodowości w wyniku braku dużych szkód).

8.3. Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane - ubezpieczenia na życie

Tabela 23: Składka przypisana brutto w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych

tys. zł			
Składka przypisana wg rodzaju płatności - ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	% zmiana
Składka regularna	3 198 157	3 126 582	2,3%
Składka jednorazowa	700	42 264	(98,3)%
Razem	3 198 857	3 168 846	0,9%

Wzrost regularnej składki przypisanej brutto o 71,6 mln zł (+2,3%) wynikał przede wszystkim z:

- rozwoju ubezpieczeń grupowych ochronnych (wzrost średniej składki i liczby ubezpieczonych, w tym wysoki poziom nowej sprzedaży) – spółka skutecznie broni pozycji rynkowej pomimo nacisków ze strony konkurencji;
- dosprzedaży ubezpieczeń dodatkowych oraz podwyższania sumy ubezpieczenia w produktach indywidualnie kontynuowanych;
- pozyskania składki w ubezpieczeniach zdrowotnych zawieranych w formie grupowej (nowi klienci w ubezpieczeniach ambulatoryjnych oraz wprowadzenie do oferty nowego produktu lekowego);
- kontynuacji współpracy z pośrednikami bankowymi przy sprzedaży ubezpieczeń ochronnych – w trakcie I półrocza 2013 roku najwyższy, 5-krotny wzrost sprzedaży odnotowano w ubezpieczeniu kredytobiorców oferowanych z Bankiem PKO BP SA.

Jednocześnie odnotowano spadek sprzedaży krótkoterminowych ubezpieczeń na życie i dożycie ze składką jednorazową w kanale bancassurance, na skutek wycofywania się z tego rodzaju produktów, ze względu na ich niską rentowność.

Tabela 24: Wyniki segmentu ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych

tys. zł			
Dane z rachunku zysków i strat - ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	% zmiana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	3 198 857	3 168 846	0,9%
Ubezpieczenia grupowe	2 252 122	2 236 327	0,7%
Ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane	946 735	932 519	1,5%
Składki zarobione netto	3 197 595	3 168 032	0,9%
Dochody z lokat	309 899	441 019	(29,7)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(2 206 679)	(2 104 649)	4,8%
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	(58 645)	(221 193)	(73,5)%
Koszty akwizycji	(156 434)	(162 975)	(4,0)%
Koszty administracyjne	(258 976)	(288 138)	(10,1)%
Pozostałe	(28 897)	(29 924)	(3,4)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	797 863	802 172	(0,5)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej z wyłączeniem efektu konwersji¹⁶	713 759	661 701	7,9%
wskaźnik kosztów akwizycji*	4,9%	5,1%	(0,2) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych*	8,1%	9,1%	(1,0) p.p.
marża wyniku z działalności operacyjnej*	24,9%	25,3%	(0,4) p.p.

* wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

¹⁶ Efekt konwersji liczony na podstawie danych wg PSR.

Wzrost wartości odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto (o 102,0 mln zł, tj. 4,8%) był efektem wzrostu ilości zdarzeń z tytułu zgonu w styczniu 2013 roku (potwierdzone danymi GUS o wzroście ilości zgonów w Polsce) w ubezpieczeniach ochronnych grupowych i kontynuowanych. Dodatkowo, na wartość świadczeń wpłynęły wyższe kwoty wykupów z ubezpieczenia grupowego Pracowniczy Program Emerytalny, będące m.in. pochodną zwolnień w zakładach pracy (kompensowane zmianą rezerwy matematycznej).

Różnica w zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (wzrost rezerw niższy o 162,5 mln zł niż w analogicznym okresie ubiegłego roku) wynikała z:

- niższych rezerw matematycznych w produktach typu *unit-linked* w efekcie ujemnych wyników z działalności inwestycyjnej;
- spadku rezerwy matematycznej w krótkoterminowych produktach na życie i dożycie w kanale bancassurance na skutek ograniczenia sprzedaży produktu w bieżącym roku;
- niższego wzrostu rezerwy matematycznej w ubezpieczeniach ochronnych kontynuowanych jako efekt modyfikacji produktu wpływającej na wysokość zawiązywanych rezerw matematycznych w momencie przejścia ubezpieczonego do fazy indywidualnie kontynuowanej;
- powyższe czynniki zostały częściowo skompensowane mniejszym tempem konwersji polis umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P (efekt konwersji w I półroczu 2013 roku przełożył się na uwolnienie 84,1 mln zł rezerw, o 56,4 mln zł mniej niż w analogicznym okresie 2012 roku).

Dochody z działalności lokacyjnej składają się z dochodów alokowanych według cen transferowych oraz z dochodów z produktów o charakterze inwestycyjnym. W segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych dochody z działalności lokacyjnej spadły o 131,1 mln zł głównie ze względu na ujemny wynik z działalności inwestycyjnej w produktach o charakterze inwestycyjnym w 2013 roku – efekt niekorzystnej sytuacji na rynkach finansowych oraz wzrost rentowności instrumentów dłużnych w I półroczu 2013 roku (spadek bieżącej wyceny). Dochody alokowane według cen transferowych pozostały na zbliżonym poziomie (spadek o 13,9 mln zł).

Koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych w I półroczu 2013 roku spadły o 6,5 mln zł (-4,0%) w stosunku do I półrocza ubiegłego roku. Wpływ na to miały następujące czynniki:

- spadek bezpośrednich i pośrednich kosztów akwizycji w ubezpieczeniach grupowych ochronnych typ P - ograniczenie modyfikacji portfela celem utrzymania rentowności;
- wzrost prowizji w ubezpieczeniach grupowych ochronnych w kanale bancassurance na skutek wzrostu sprzedaży polis.

Spadek kosztów administracyjnych w I półroczu 2013 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2012 roku o 29,2 mln zł (-10,1%) wynikał przede wszystkim z niższych kosztów osobowych jako efekt reorganizacji i restrukturyzacji oraz spadku wydatków związanych z reklamą (w II kwartale roku 2012 kampania rebrandingowa).

Zysk z działalności operacyjnej w segmencie ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych w I półroczu 2013 roku zmniejszył się w porównaniu z analogicznym okresem 2012 roku o 4,3 mln zł (-0,5%), w głównej mierze w wyniku niższego efektu konwersji umów długoterminowych na kontrakty odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P. Zysk z działalności operacyjnej z wyłączeniem tego elementu wzrósł r/r o 52,1 mln zł (+7,9%) - głównie na skutek wzrostu portfela, modyfikacji indywidualnej kontynuacji oraz oszczędności w zakresie kosztów administracyjnych.

8.4. Ubezpieczenia indywidualne - ubezpieczenia na życie

Tabela 25: Składka przypisana brutto w segmencie ubezpieczeń indywidualnych

tys. zł			
Składka przypisana wg rodzaju płatności - ubezpieczenia indywidualne	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	% zmiana
Składka regularna	243 168	228 740	6,3%
Składka jednorazowa	501 626	248 826	101,6%
Razem	744 794	477 566	56,0%

Wzrost składki przypisanej brutto w stosunku do I półrocza 2012 roku o 267,2 mln zł (+56,0%) był rezultatem:

- utrzymania wysokiej dynamiki sprzedaży wprowadzonego w listopadzie 2011 roku, we współpracy z Bankiem Millennium SA, indywidualnego produktu typu unit-linked ze składką jednorazową;
- dobrych wyników sprzedaży produktu strukturyzowanego we współpracy z Bankiem Handlowym w Warszawie S.A.;
- wyższej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku sprzedaży w kanale własnym produktu strukturyzowanego ze składką jednorazową Świat Zysków;
- wysokich zasileń rachunków w produkcie IKE zanotowanych w I półroczu 2013 roku;
- stałego rozwoju produktu oszczędnościowo-inwestycyjnego z elementem ochronnym o składce regularnej Plan na Życie.

Zmiany te zostały częściowo zniwelowane przez wygasanie portfela ubezpieczeń na życie i dożycie zawartych w latach 90-tych.

Tabela 26: Wyniki segmentu ubezpieczeń indywidualnych

tys. zł			
Dane z rachunku zysków i strat - ubezpieczenia indywidualne	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	% zmiana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	744 794	477 566	56,0%
Składki zarobione netto	747 271	480 632	55,5%
Dochody z lokat	88 866	150 084	(40,8)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(295 543)	(267 690)	10,4%
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	(402 024)	(214 083)	87,8%
Koszty akwizycji	(53 684)	(40 497)	32,6%
Koszty administracyjne	(22 306)	(24 909)	(10,5)%
Pozostałe	4 859	4 251	14,3%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	67 439	87 788	(23,2)%
wskaźnik kosztów akwizycji*	7,2%	8,5%	(1,3) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych*	3,0%	5,2%	(2,2) p.p.
marża wyniku z działalności operacyjnej*	9,1%	18,4%	(9,3) p.p.

* wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

Wzrost wartości odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto (o 27,9 mln zł, tj. o 10,4%) był efektem:

- wyższych niż w 2012 roku wypłat z tytułu dożycia w produkcie strukturyzowanym Świat Zysków (zapadanie kolejnych transz produktu bilansowane zmianą rezerwy matematycznej);
- wyższych wykupów w produkcie IKE i *unit-linked* w kanale bancassurance (wartość bilansowana zmianą rezerwy matematycznej);
- częściowo skompensowanych niższymi wypłatami z tytułu dożyć ze starych polis portfela indywidualnego na życie i dożycie zawartych w latach 90-tych.

Różnica w zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (wzrost rezerw o 402,0 mln zł, o 187,9 mln zł wyższy niż w analogicznym okresie 2012 roku) wynikała głównie z wysokiej nowej sprzedaży ubezpieczeń o charakterze inwestycyjnym w kanale bancassurance (produkt typu *unit-linked* z Bankiem Millennium SA i strukturyzowany z Bankiem Handlowym w Warszawie S.A.). Efekt kompensowany przez spadek rezerwy w produktach typu *unit-linked* w kanale tradycyjnym w wyniku strat na działalności inwestycyjnej i wysokich wykupów.

Dochody z działalności lokacyjnej składają się z dochodów alokowanych według cen transferowych oraz z dochodów z produktów o charakterze inwestycyjnym. W segmencie ubezpieczeń indywidualnych spadły one r/r o 61,2 mln zł głównie ze względu na straty związane z produktami o charakterze inwestycyjnym – efekt pogorszenia sytuacji na rynkach finansowych oraz wzrost rentowności instrumentów dłużnych w I półroczu 2013 roku (spadek bieżącej wyceny). Dochody alokowane według cen transferowych pozostały na zbliżonym poziomie.

Wzrost kosztów akwizycji w tym segmencie (o 13,2 mln zł, tj. o 32,6%) wynikał przede wszystkim z dynamicznego rozwoju sprzedaży produktów inwestycyjnych przez kanał bankowy, w szczególności produktu typu *unit-linked* charakteryzującego się wysokimi kosztami akwizycji.

Koszty administracyjne w segmencie indywidualnym spadły w I półroczu 2013 w porównaniu do analogicznego okresu 2012 roku o 2,6 mln zł (-10,5%) w wyniku niższych kosztów osobowych jako efekt reorganizacji i restrukturyzacji oraz spadku wydatków związanych z reklamą (w II kwartale 2012 roku kampania rebrandingowa).

W konsekwencji zdarzeń opisanych powyżej (głównie wzrostu kosztów akwizycji), wynik operacyjny segmentu spadł o 20,3 mln zł (-23,2%) do poziomu 67,4 mln zł.

8.5. Inwestycje

Dochody z działalności lokacyjnej¹⁷ Grupy PZU za I półrocze 2013 roku spadły o 36,4% w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Dochody z działalności lokacyjnej w segmencie inwestycje¹⁸ stanowią nadwyżkę dochodów z lokat PZU i PZU Życie ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych (segment ubezpieczeń korporacyjnych, masowych, grupowych i indywidualnie kontynuowanych oraz indywidualnych) oraz kontraktów inwestycyjnych, jak i innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU. Dochody te spadły o 248,9 mln zł.

¹⁷ Suma kategorii: przychody netto z inwestycji, wynik netto z realizacji i odpisy z tytułu utraty wartości inwestycji, zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej.

¹⁸ Dochód obejmuje „Dochody z lokat” w segmencie Inwestycje w ramach operacji na zewnątrz.

Tabela 27: Wyniki z działalności lokacyjnej – podział na segmenty

	tys. zł		
Wyniki z działalności lokacyjnej - podział na segmenty	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Segment Inwestycje (operacje na zewnątrz)	349 100	597 997	(41,6)%
Segmenty działalności ubezpieczeniowej (PZU i PZU Życie)	780 299	918 962	(15,1)%
Pozostałe segmenty i korekty	(160 081)	6 945	x
Razem	969 318	1 523 904	(36,4)%

Tabela 28: Wyniki z działalności lokacyjnej

	tys. zł		
Wyniki z działalności lokacyjnej	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Instrumenty kapitałowe	24 069	299 926	(92,0)%
Odsetkowe aktywa finansowe	952 973	1 271 377	(25,0)%
Nieruchomości inwestycyjne	15 316	41	x
Instrumenty pochodne	(73 950)	65 881	x
Należności	(84 980)	(92 742)	x
Pozostałe	135 890	(20 579)	x
Razem	969 318	1 523 904	(36,4)%

Spadek wyników z działalności lokacyjnej Grupy PZU jak i segmentu inwestycje spowodowany był m.in. niższą wyceną:

- instrumentów kapitałowych na rynkach finansowych (indeks WIG spadł w I półroczu 2013 roku o 5,7%, podczas gdy rok wcześniej zyskał 8,6%), oraz
- obligacji skarbowych (rentowność 5-letnich i 10-letnich obligacji skarbowych wzrosła w I półroczu 2013 roku odpowiednio o 46 i 59 pkt. bazowych, podczas gdy w I półroczu 2012 roku obniżyła się odpowiednio o 60 i 73 pkt. bazowych).

W I półroczu 2013 roku osiągnięto również niższe wyniki na instrumentach pochodnych, które nabywane są głównie w celu odpowiedniego zarządzania ryzykiem w ramach portfeli inwestycyjnych.

W związku z objęciem z dniem 1 stycznia 2013 roku konsolidacją funduszy nieruchomości, rozpoznano w I półroczu 2013 roku jednorazowy dochód (brutto) w wysokości 172,8 mln zł wykazany w pozycji „Pozostałe” powyższej tabeli.

Tabela 29: Lokaty (łącznie z kontraktami inwestycyjnymi)

	tys. zł			
Lokaty (łącznie z kontraktami inwestycyjnymi) ¹⁹	30 czerwca 2013	Struktura na 30 czerwca 2013	31 grudnia 2012	Struktura na 31 grudnia 2012
Instrumenty kapitałowe, w tym:	6 042 218	10,9%	6 325 626	12,4%
Instrumenty kapitałowe dla których można określić wartość godziwą - notowane	3 768 117	6,8%	2 403 641	4,7%
Instrumenty kapitałowe dla których można określić wartość godziwą - pozostałe	2 268 964	4,1%	3 795 637	7,5%
Instrumenty kapitałowe, dla których nie można określić wartości godziwej	5 137	0,0%	126 348	0,2%
Odsetkowe aktywa finansowe, w tym:	47 994 363	86,2%	43 933 051	86,4%
Dłużne papiery wartościowe - rządowe	36 220 148	65,1%	33 494 446	65,9%
Dłużne papiery wartościowe - pozostałe	2 413 744	4,3%	2 435 153	4,8%
Transakcje reverse repo i depozyty	7 844 659	14,1%	6 982 331	13,7%
Pożyczki	1 515 812	2,7%	1 021 121	2,0%
Nieruchomości inwestycyjne	1 604 253	2,9%	564 404	1,1%
Instrumenty pochodne (wartość netto)	32 109	0,1%	34 149	0,1%
Pozostałe	51	0,0%	329	0,0%
Razem	55 672 994	100,0%	50 857 559	100,0%

Działalność lokacyjna Grupy PZU prowadzona jest zgodnie z wymogami ustawowymi przy zachowaniu odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa, płynności i rentowności. Dłużne rządowe papiery wartościowe stanowiły ponad 65% portfela lokat zarówno na dzień 30 czerwca 2013 roku jak i 31 grudnia 2012 roku. Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP wynosiło odpowiednio na dzień 30 czerwca 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku: 3,6% i 2,5% stanu lokat.

Spadek udziału i wartości instrumentów kapitałowych spowodowany był m.in. zmniejszeniem ich wyceny rynkowej w okresie od końca 2012 roku do końca I półrocza 2013 roku (indeks WIG w tym okresie był niższy o 5,7%).

Objęcie od dnia 1 stycznia 2013 roku konsolidacją metodą pełną funduszy inwestycyjnych zamkniętych sektora nieruchomości wpłynęło na zwiększenie udziału oraz wartości nieruchomości inwestycyjnych.

Wzrost udziału oraz wartości instrumentów rynku pieniężnego (transakcje *reverse repo* i depozyty) spowodowany był m.in. zawieraniem transakcji na rynku międzybankowym w celu zwiększenia efektywności prowadzonej działalności lokacyjnej i dostosowania portfeli lokat do ich benchmarków.

¹⁹ Aktywa finansowe, nieruchomości inwestycyjne wraz z ujemną wyceną instrumentów pochodnych.

8.6. Ubezpieczenia emerytalne

Tabela 30: Wyniki segmentu ubezpieczeń emerytalnych

tys. zł			
Dane z rachunku zysków i strat - segment emerytalny	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	% zmiana
Przychody z działalności podstawowej jednostek nieubezpieczeniowych	101 668	96 308	5,6%
Koszty akwizycji	(8 300)	(11 222)	(26,0)%
Koszty administracyjne	(34 798)	(32 501)	7,1%
Pozostałe	6 041	6 123	(1,3)%
Zysk/strata z działalności operacyjnej	64 611	58 708	10,1%

Przychody z tytułu prowizji i opłat ("Przychody z działalności podstawowej jednostek nieubezpieczeniowych") w segmencie ubezpieczeń emerytalnych za I półrocze 2013 i I półrocze 2012 rok wyniosły odpowiednio 101,7 mln zł i 96,3 mln zł. Wzrost o 5,4 mln zł (5,6%) wynikał w szczególności:

- ze wzrostu o 2,8 mln zł (+15,9%) przychodów z opłaty od składek (od 2013 roku wzrost składek przekazywanych przez ZUS do OFE z 2,3% do 2,8% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne);
- ze wzrostu o 8,6 mln zł (+11,8%) wynagrodzenia za zarządzanie wynikającego z wyższego poziomu aktywów OFE PZU;

Ponadto, istotny wpływ na dynamikę przychodów z tytułu prowizji i opłat r/r miały niższe o 6,4 mln zł przychody z tytułu rachunku premiowego/ rezerwowego. Było to spowodowane osiągnięciem stopy zwrotu OFE PZU za okres od 31 marca 2007 roku do 29 marca 2013 roku poniżej wskaźnika wzrostu cen i usług konsumpcyjnych ogółem za ten sam okres.

Koszty administracyjne wzrosły o 2,3 mln zł (+7,1%) w głównej mierze w wyniku wzrostu kosztów prowadzenia rejestrów członków funduszy o 3,9 mln zł (+28,2%), w tym utworzenia rezerwy na dodatkowe wynagrodzenie dla agenta transferowego z tytułu osiągnięcia wyznaczonego przez PTE PZU poziomu mierników jakości. Podwyższenie składek przekazywanych do OFE spowodowało wzrost opłat pobieranych przez ZUS o 0,6 mln zł (+16,2%). Ponadto, zmiany stanu aktywów netto OFE PZU na koniec poszczególnych kwartałów wpłynęły na spadek kosztów z tytułu obowiązkowych wpłat do części podstawowej Funduszu Gwarancyjnego o 1,2 mln zł (-89,1%).

Ustawowy zakaz akwizycji na rzecz OFE od 2012 roku oraz systematyczne rozliczanie prowizji w czasie wpłynęły na spadek kosztów akwizycji o 2,9 mln zł (-26,0%).

W I półroczu 2013 roku w porównaniu do roku poprzedniego miał miejsce wzrost zysku z działalności operacyjnej z 58,7 mln zł, do poziomu 64,6 mln zł (+10,1%).

Z racji zapisów ustawowych OFE PZU jako jeden z największych funduszy na rynku nie bierze udziału w losowaniu, co wpływa na poziom udziału OFE PZU w rynku pod względem liczby członków. Na koniec czerwca 2013 roku do OFE PZU należało 2.227 tys. osób, co stanowiło 13,7% ogólnej liczby członków otwartych funduszy emerytalnych i uplasowało OFE PZU pod tym względem na III miejscu na rynku. W stosunku do stanu na koniec czerwca roku ubiegłego, liczba członków OFE PZU wzrosła o 6,3 tys. osób, tj. 0,3%, podczas gdy ogólna liczba członków wszystkich OFE zwiększyła się o 3,0%.

Aktywa OFE PZU w I półroczu 2013 roku wzrosły o 0,9%, a ich wartość wyniosła 36.594 mln zł. Na wzrost aktywów wpłynął poziom składek otrzymanych z ZUS. W I półroczu 2013 roku ZUS przekazał do OFE PZU 589,7 mln zł składek, tj. ponad 15,8% więcej niż w I półroczu 2012 roku. Zmiana poziomu składek jest głównie spowodowana wzrostem wysokości składek przekazywanych przez ZUS do OFE z poziomu 2,3% do 2,8%.

8.7. Ukraina

Tabela 31: Wyniki segmentu Ukraina

tys. zł

Dane z rachunku zysków i strat - segment Ukraina - ubezpieczenia majątkowe i ubezpieczenia na życie razem	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	90 928	64 717	40,5%
Składki zarobione netto	80 270	53 167	51,0%
Dochody z lokat	11 788	10 011	17,8%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(37 845)	(26 124)	44,9%
Koszty akwizycji	(28 896)	(17 711)	63,2%
Koszty administracyjne	(16 906)	(13 436)	25,8%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	8 411	5 907	42,4%
kurs walutowy UAH w PLN	0,3947	0,4044	(2,4)%

Segment Ukraina składa się z dwóch spółek oferujących ubezpieczenia na życie i majątkowe.

Z uwagi na zmianę zasad rachunkowości w Grupie PZU polegającej na zaprzestaniu stosowania zasady istotności od dnia 1 stycznia 2013 roku rozpoczęto konsolidację spółki oferującej ubezpieczenia na życie. Powyższa tabela prezentuje w okresie od dnia 1 stycznia do 30 czerwca 2013 dane dwóch spółek, natomiast za okres od dnia 1 stycznia do 30 czerwca 2012 roku wyłącznie dane spółki majątkowej dotychczas podlegającej konsolidacji.

Tabela 32: Segment Ukraina – ubezpieczenia majątkowe – PZU Ukraine

tys. zł

Dane z rachunku zysków i strat - segment Ukraina - ubezpieczenia majątkowe	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	70 048	64 717	8,2%
Składki zarobione netto	59 346	53 167	11,6%
Dochody z lokat	6 546	10 011	(34,6)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(24 609)	(26 124)	(5,8)%
Koszty akwizycji	(19 679)	(17 711)	11,1%
Koszty administracyjne	(14 325)	(13 436)	6,6%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	7 280	5 907	23,2%
kurs walutowy UAH w PLN	0,3947	0,4044	(2,4)%
wskaźnik kosztów akwizycji*	33,2%	33,3%	(0,1) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych*	24,1%	25,3%	(1,2) p.p.
wskaźnik szkodowości*	41,5%	49,1%	(7,6) p.p.
wskaźnik mieszany (COR)*	98,8%	107,7%	(8,9) p.p.

* wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

Wzrost składki przypisanej brutto o 5,3 mln zł (+8,2%) w I połowie 2013 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2012 roku wynikał zarówno ze zwiększenia składki uzyskanej za pośrednictwem podmiotów zewnętrznych (banki, agencje turystyczne, etc.) jak i sprzedaży własnej. Szczególną rolę dla zwiększania przypisu odegrały ubezpieczenia turystyczne, Zielona Karta, korporacyjne ubezpieczenia majątkowe oraz ubezpieczenia komunikacyjne.

W I połowie 2013 roku odnotowano spadek współczynnika szkodowości o 7,6 p.p. w stosunku do I połowy 2012 roku, co wynikało między innymi z ograniczenia popularnych, lecz szkodowych ubezpieczeń medycznych oraz zrównoważenia portfela rentownym portfelem ubezpieczeń majątkowych.

Koszty akwizycji były wyższe o 2,0 mln zł (+11,1%) w odniesieniu do I połowy 2012 roku, co wynikało z dynamiki składki zarobionej netto, w tym ze zwiększenia sprzedaży ubezpieczeń majątkowych osób fizycznych, komunikacyjnych i turystycznych charakteryzujących się w Ukrainie wyższymi obciążeniami pozyskiwanej sprzedaży.

Koszty administracyjne wrosły o 0,9 mln zł (+6,6%), głównie w wyniku zmiany tworzenia rezerw na urlopy i premie z tytułu wynagrodzeń - ich comiesięczna aktualizacja zamiast, jak w 2012 roku, jednorazowa końcoworoczna oraz indeksacji płac przeprowadzonej w czerwcu 2012.

Wzrost zysku z działalności operacyjnej o 1,4 mln zł wynikał głównie z dodatniej dynamiki składki zarobionej netto, spadku wskaźnika szkodowości netto z 49,1% do 41,5% oraz częściowo został skompensowany spadkiem dochodów inwestycyjnych.

Tabela 33: Segment Ukraina – ubezpieczenia na życie – PZU Ukraine Life

Dane z rachunku zysków i strat - segment Ukraina - ubezpieczenia na życie	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	20 880	17 160	21,7%
Składki zarobione netto	20 924	16 947	23,5%
Dochody z lokat	5 241	3 198	63,9%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(13 236)	(10 076)	31,4%
Koszty akwizycji	(9 217)	(7 977)	15,5%
Koszty administracyjne	(2 581)	(2 505)	3,0%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	1 131	(414)	(373,0)%
kurs walutowy UAH w PLN	0,3947	0,4044	(2,4)%
wskaźnik kosztów akwizycji*	44,1%	46,5%	(2,4) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych*	12,4%	14,6%	(2,2) p.p.
marża wyniku z działalności operacyjnej*	5,4%	(2,4)%	7,8 p.p.

* wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

Wzrost składki przypisanej brutto o 3,7 mln zł (+21,7%) w I połowie 2013 roku w stosunku do analogicznego okresu 2012 roku wynikał z dodatniej dynamiki składki uzyskanej za pośrednictwem podmiotów zewnętrznych (banki, brokerzy etc.) oraz własnej sieci agencyjnej w zakresie sprzedaży wszystkich linii produktowych.

Wzrost dochodów z działalności inwestycyjnej o 2,0 mln zł (+63,9%) w porównaniu do I półroczu 2012 roku wynikał z wyższej rentowności płynnych instrumentów finansowych (depozytów, obligacji) oraz wzrostu bazy płynnych aktywów.

Koszty akwizycji były wyższe o 1,2 mln zł (+15,5%) w odniesieniu do I połowy 2012 roku, co spowodowane było większym niż zaplanowano udziałem w sprzedaży „nowego biznesu”, aktywną współpracą z brokerami oraz wzrostem sprzedaży przez kanał bancassurance, które charakteryzują się wyższymi obciążeniami prowizyjnymi.

Koszty administracyjne były nieznacznie wyższe o 0,08 mln zł (+3,0%), głównie w wyniku zmiany tworzenia rezerw na urlopy i premie z tytułu wynagrodzeń - ich comiesięczna aktualizacja zamiast, jak w 2012 roku, jednorazowa końcoworoczna oraz indeksacji płac przeprowadzonej w czerwcu 2012 roku.

Wzrost zysku z działalności operacyjnej o 1,5 mln zł wynikał przede wszystkim z wyższych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych skorelowanych z dodatnią dynamiką sprzedaży „nowego biznesu”, wyższego poziomu utrzymania „starego biznesu” w sieci agencyjnej oraz dochodów wpływających na rezerwy bonusów.

8.8. Kraje bałtyckie

Tabela 34: Wyniki segmentu kraje bałtyckie

tys. zł

Dane z rachunku zysków i strat - segment Litwa-ubezpieczenia majątkowe i ubezpieczenia na życie razem	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	125 139	99 034	26,4%
Składki zarobione netto	105 233	81 098	29,8%
Dochody z lokat	1 449	3 960	(63,4)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(65 481)	(50 774)	29,0%
Koszty akwizycji	(32 433)	(24 153)	34,3%
Koszty administracyjne	(12 119)	(8 687)	39,5%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(3 351)	1 444	x
kurs walutowy LTL w PLN	1,2205	1,2235	(0,2)%

Segment Kraje bałtyckie składa się z dwóch spółek oferujących ubezpieczenia na życie i majątkowe.

Z uwagi na zmianę zasad rachunkowości w Grupie PZU polegającej na zaprzestaniu stosowania zasady istotności od dnia 1 stycznia 2013 roku rozpoczęto konsolidację spółki oferującej ubezpieczenia na życie. Powyższa tabela prezentuje w okresie od dnia 1 stycznia do 30 czerwca 2013 dane dwóch spółek, natomiast za okres od dnia 1 stycznia do 30 czerwca 2012 roku wyłącznie dane spółki majątkowej dotychczas podlegającej konsolidacji.

Tabela 35: Segment kraje bałtyckie – ubezpieczenia majątkowe – PZU Lietuva

tys. zł

Dane z rachunku zysków i strat - segment Litwa-ubezpieczenia majątkowe	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	110 129	99 034	11,2%
Składki zarobione netto	90 321	81 098	11,4%
Dochody z lokat	1 986	3 960	(49,9)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(57 580)	(50 774)	13,4%
Koszty akwizycji	(27 122)	(24 153)	12,3%
Koszty administracyjne	(10 680)	(8 687)	22,9%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(3 075)	1 444	(313,0)%
kurs walutowy LTL w PLN	1,2205	1,2235	(0,2)%
wskaźnik kosztów akwizycji*	30,0%	29,8%	0,2 p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych*	11,8%	10,7%	1,1 p.p.
wskaźnik szkodowości*	63,8%	62,6%	1,2 p.p.
wskaźnik mieszany (COR)*	105,6%	103,1%	2,5 p.p.

* wskaźniki liczone do składki zarobionej netto

W I połowie 2013 roku składka przypisana brutto wzrosła o 11,2% głównie dzięki zwiększonej sprzedaży ubezpieczeń majątkowych (wzrost o 30,1%), casco (wzrost o 12,0%) oraz OC komunikacyjnego (wzrost o 9,4%). W strukturze portfela najwyższy udział (59,4%) stanowiły ubezpieczenia komunikacyjne. Udział ubezpieczeń OC komunikacyjnych nieznacznie się obniżył i wyniósł 36,9% (37,6% w I połowie 2012 roku), natomiast udział ubezpieczeń autocasco nieznacznie zwiększył się (20,6% w porównaniu z 20,5% w analogicznym okresie roku ubiegłego). Udział ubezpieczeń majątkowych wyniósł 16,4% (w porównaniu z 14,1%).

Dochód z działalności lokacyjnej w I połowie 2013 roku wyniósł 2,0 mln zł, czyli o 49,9% mniej niż w odpowiednim okresie roku poprzedniego. Spadek przychodów z inwestycji spowodowany był niekorzystną sytuacją na rynkach kapitałowych w I połowie 2013 roku.

Dynamika wzrostu kosztów akwizycji (+12,3%) była na nieco wyższym poziomie niż dynamika wzrostu składki przypisanej brutto. Wzrost ten wynikał głównie ze zmian struktury portfela w obszarze sprzedaży w segmencie ubezpieczeń majątkowych (zwiększenie udziału produktów i kanałów dystrybucji o wyższych prowizjach).

Koszty administracyjne wzrosły o 22,9% głównie ze względu na koszty związane z rozwojem oddziałów na rynkach zagranicznych (Łotwa, Estonia) jak również ze względu na zwiększenie kosztów wynagrodzeń spowodowanych koniecznością tworzenia rezerwy na niewykorzystane urlopy (zjawisko cykliczne w I półroczu).

Strata z działalności operacyjnej na poziomie 3,1 mln zł (w porównaniu z zyskiem z działalności operacyjnej na poziomie 1,4 mln zł w analogicznym okresie roku ubiegłego) wynikała przede wszystkim z ujemnych wyników na działalności inwestycyjnej.

Tabela 36: Segment Kraje bałtyckie – ubezpieczenia na życie – UAB PZU Lietuva Life

Dane z rachunku zysków i strat - segment kraje bałtyckie - ubezpieczenia na życie	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	15 010	12 197	23,1%
Składki zarobione netto	14 912	12 106	23,2%
Dochody z lokat	(537)	1 155	x
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(7 901)	(6 995)	13,0%
Koszty akwizycji	(5 311)	(4 442)	19,6%
Koszty administracyjne	(1 439)	(1 498)	(3,9)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(276)	326	x
kurs walutowy LTL w PLN	1,2205	1,2235	(0,2)%
wskaźnik kosztów akwizycji*	35,4%	36,4%	(1,0) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych*	9,6%	12,3%	(2,7) p.p.
marża wyniku z działalności operacyjnej*	(1,8)%	3,1%	(4,9) p.p.

* wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

W I połowie 2013 roku PZU Lietuva Life zanotowała przypis składki w wysokości 15,0 mln zł, tj. o 23,1% więcej niż w odpowiednim okresie 2012 roku. Nowa sprzedaż w segmencie klientów indywidualnych wzrosła dwukrotnie. Ponad 70% kanału sprzedaży stanowiła sieć własna i zanotowała blisko 130% wzrost w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Spadek dochodów z działalności inwestycyjnej o 1,7 mln zł spowodowany był niekorzystną sytuacją na rynkach kapitałowych w I połowie 2013 roku. Wysoka nowa sprzedaż przyczyniła się do blisko 20% wzrostu kosztów akwizycji.

Strata z działalności operacyjnej na poziomie 0,3 mln zł (w porównaniu z zyskiem z działalności operacyjnej na poziomie 0,3 mln zł w poprzednim okresie) wynikała przede wszystkim ze strat na działalności inwestycyjnej.

8.9. Kontrakty inwestycyjne

Rachunkowość kontaktów inwestycyjnych prowadzona jest metodą depozytową, w konsekwencji wolumeny z kontraktów inwestycyjnych nie stanowią przychodu wg MSSF.

Tabela 37: Składka przypisana brutto w segmencie kontrakty inwestycyjne

Składka przypisana brutto wg rodzaju płatności - kontrakty inwestycyjne	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	% zmiana
Składka regularna	28 356	7 157	296,2%
Składka jednorazowa	829 362	1 537 882	(46,1)%
Razem	857 718	1 545 039	(44,5)%

Sprzedaż z kontraktów inwestycyjnych w I półroczu 2013 roku spadła o 687,3 mln zł (-44,5%) w porównaniu do analogicznego okresu 2012 roku. Zmiany w poziomie składki przypisanej brutto wynikały przede wszystkim z:

- niższej sprzedaży krótkoterminowych produktów na życie i dożycie w kanale bancassurance oraz własnym – efekt strategii polegającej na wycofaniu się z tego typu polis;
- wzrostu składki w wyniku wprowadzenia do sprzedaży od początku 2012 roku nowego produktu inwestycyjnego Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego IKZE.

Tabela 38: Wyniki segmentu kontrakty inwestycyjne

Dane z rachunku zysków i strat - kontrakty inwestycyjne	1 stycznia – 30 czerwca 2013	1 stycznia – 30 czerwca 2012	% zmiana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	857 718	1 545 039	(44,5)%
Ubezpieczenia grupowe	671 320	1 311 919	(48,8)%
Ubezpieczenia indywidualne	186 398	233 120	(20,0)%
Składki zarobione netto	858 201	1 544 232	(44,4)%
Dochody z lokat	24 479	94 264	(74,0)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(953 153)	(1 621 671)	(41,2)%
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	92 193	1 446	x
Koszty akwizycji	(8 422)	(13 552)	(37,9)%
Koszty administracyjne	(5 034)	(6 871)	(26,7)%
Pozostałe	6 271	6 317	(0,7)%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	14 535	4 165	249,0%
marża wyniku z działalności operacyjnej*	1,7%	0,3%	1,4 p.p.

* wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto

Dochody z działalności lokacyjnej w segmencie kontraktów inwestycyjnych spadły o 69,8 mln zł (-74,0%) jako efekt zmniejszenia stanu lokat, a także pogorszenia koniunktury na rynkach finansowych oraz spadku r/r rentowności lokat i instrumentów dłużnych.

Spadek wartości odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego o 668,5 mln zł (-41,2%) wynikał ze znacznie niższego poziomu wypłat z tytułu dożyć z krótkoterminowych ubezpieczeń na życie i dożycie o charakterze inwestycyjnym, głównie w kanale bancassurance.

Różnica w zmianie stanu rezerw techniczno – ubezpieczeniowych w I półroczu 2013 roku w stosunku do analogicznego okresu 2012 roku była efektem zmian w portfelu krótkoterminowych ubezpieczeń na życie i dożycie o charakterze inwestycyjnym, głównie w kanale bancassurance – niższych: sprzedaży, wypłat z tytułu dożyć oraz dochodów z działalności lokacyjnej.

Spadek kosztów akwizycji o 5,1 mln zł (-37,9%) wynikał przede wszystkim ze spadku wolumenu sprzedaży oraz braku efektu z 2012 roku – koszt wprowadzenia do sprzedaży produktu IKZE.

Wynik operacyjny segmentu wyniósł 14,5 mln zł, co oznacza wzrost o 10,4 mln zł w stosunku do analogicznego okresu 2012 roku. Główną przyczyną był spadek kosztów akwizycji oraz alokowanych kosztów stałych w wyniku spadku portfela umów.

9. Czynniki ryzyka, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe w kolejnych okresach

9.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Do czynników ryzyka mogących mieć wpływ na wyniki w ramach segmentu ubezpieczeń masowych i korporacyjnych (ub. majątkowe i osobowe) w 2013 roku należą przede wszystkim:

- zajście zdarzeń o charakterze katastroficznym (powódzie, huragany, susza, przymrozki);

- spowolnienie wzrostu gospodarczego lub stagnacja, które mogą powodować wzrost szkodowości portfela ubezpieczeń finansowych i ubezpieczeń majątkowych na skutek podejmowania nadmiernego ryzyka;
- spadająca sprzedaż nowych samochodów wpływająca na zmniejszenie liczby sprzedaży polis komunikacyjnych i niższą średnią wartość pojazdów na rynku;
- zmiany prawne lub regulacyjne warunków prowadzenia biznesu, tj. zmiany ustawy o działalności ubezpieczeniowej, wprowadzenie nowych standardów przez KNF oraz prokonsumenckie orzecznictwo Sądu Najwyższego;
- rosnąca świadomość konsumentka mogąca się przełożyć na zwiększoną liczbę roszczeń, będąca wynikiem m. in. działalności instytucji konsumenckich np. UOKiK, Rzecznik Ubezpieczonych, KNF;
- rosnąca rola tzw. „kancelarii odszkodowawczych” w procesie likwidacji szkód, co przekłada się na wzrost wysokości i ilości roszczeń ubezpieczonych również ze szkód zgłoszonych we wcześniejszych latach;
- wzrost przestępczości ubezpieczeniowej;
- wzrost liczby kierowców nieubezpieczonych w zakresie OC ze względu na nowe zasady wypowiedzania umów OC (zmiana ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych);
- wyższa stopa bezrobocia i osłabienie dynamiki konsumpcji indywidualnej przekładające się na brak wzrostu popytu na produkty ubezpieczeniowe;
- presja cenowa ze strony konkurencji, w szczególności wynikająca z obniżenia szkodowości ubezpieczeń komunikacyjnych w 2012 roku;
- powrót do trendów wzrostowych, w szczególności w zakresie częstości szkód;
- rosnący przeciętny koszt szkód osobowych, wynikający m.in. z rosnącego udziału niepublicznej służby zdrowia i wpływu zadośćuczynienia pieniężnego członkom rodziny zmarłego (art. 446 § 4. Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks Cywilny (Dz. U. Nr 16 z 1964 roku, poz. 93 z późn. zm., „Kodeks Cywilny”), mogący spowodować konieczność podwyższenia poziomu rezerw w OC komunikacyjnym;
- ryzyko wzrostu liczby i wartości roszczeń klientów i osób poszkodowanych w związku z Ustawą z dnia 17 grudnia 2009 roku o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. Nr 7 z 2010 roku, poz. 44 z późn. zm.);
- wzrost roli brokerów ubezpieczeniowych mogący prowadzić do wyższych kosztów akwizycji;
- brak precyzyjnie określonego w znowelizowanej Ustawie z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54 z 2004 roku, poz. 535 z późn. zm., „Ustawa VAT”) zakresu zwolnień przedmiotowych dotyczących np. usług ubezpieczeniowych, usług medycznych;
- nieznana data i zakres wdrożenia Dyrektywy Wyłącalność II, co może mieć wpływ na poziom wymogów kapitałowych w Grupie PZU;
- zmiany regulacji dla banków, które mogą wpłynąć na zmniejszenie liczby udzielanych kredytów hipotecznych i ubezpieczeń kredytobiorców.

9.2. Ubezpieczenia na życie

Do czynników ryzyka mogących mieć wpływ na wyniki w segmencie ubezpieczeń grupowych, indywidualnie kontynuowanych i indywidualnych (ub. na życie) w 2013 roku należą przede wszystkim:

- wzrost stopy bezrobocia, przekładające się na spadek popytu na produkty ubezpieczeniowe;
- potencjalny wzrost konkurencji w ubezpieczeniach grupowych spowodowany wzrostem roli brokerów w tym segmencie oraz wymogiem przeprowadzania przetargów na ubezpieczenia grupowe przez podmioty podlegające reżimowi Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. Nr 223 z 2007 roku, poz. 1655, „Prawo Zamówień Publicznych”);
- niższe zainteresowanie polisolokatami oraz produktami strukturyzowanymi na skutek projektu zmian opodatkowania od zysków kapitałowych dla tych produktów od 1 stycznia 2014 roku;

- zmiany prawne lub regulacyjne warunków prowadzenia biznesu, tj. zmiany ustawy o działalności ubezpieczeniowej, wprowadzenie nowych standardów przez KNF oraz prokonsumenckie orzecznictwo Sądu Najwyższego;
- rosnąca świadomość konsumentka mogąca się przełożyć na zwiększoną liczbę roszczeń, będąca wynikiem m. in. działalności instytucji konsumenckich np. UOKiK, Rzecznik Ubezpieczonych, KNF;
- rosnąca rola tzw. „kancelarii odszkodowawczych” w procesie likwidacji szkód, co przekłada się na wzrost wysokości i ilości roszczeń ubezpieczonych również ze szkód zgłoszonych we wcześniejszych latach;
- zmiany w rynku pośrednictwa finansowego, zahamowanie wzrostu popularności niezależnego doradztwa finansowego a tym samym ograniczenie liczby kanałów sprzedaży produktów ubezpieczeniowych;
- zmiany dotychczasowego poziomu śmiertelności i zachorowalności;
- zmiany na rynku ubezpieczeń indywidualnych spowodowane modyfikacjami produktów zgodnie z dyrektywą Rady 2004/113/WE oraz wyrokiem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (wyrok w sprawie C-236/09 (Test-Achats), z 1 marca 2011 roku) mogące mieć znaczący wpływ na wartość nowej sprzedaży oraz wynik techniczny;
- zachowanie się rynku kapitałowego, a szczególnie GPW – zainteresowanie produktami kapitałowymi oferowanymi przez PZU jest dodatnio skorelowane z koniunkturą na rynkach kapitałowych;
- brak precyzyjnie określonego w znowelizowanej Ustawie VAT zakresu zwolnień przedmiotowych dotyczących np. usług ubezpieczeniowych, usług medycznych;
- nieznana data i zakres wdrożenia Dyrektywy Wyłącalność II, co może mieć wpływ na poziom wymogów kapitałowych w Grupie PZU.

9.3. Fundusze emerytalne

Do czynników ryzyka mogących mieć wpływ na wyniki spółki PTE PZU w 2013 roku należą przede wszystkim:

- rządowe propozycje zmian związane ze znaczącą redukcją bądź likwidacją części kapitałowej powszechnego systemu emerytalnego;
- utrzymujące się tendencje wzrostowe w zakresie stopy bezrobocia, które przekładają się na mniejszą liczbę członków przystępujących do OFE;
- niskie tempo wzrostu wynagrodzeń wpływające na niższą dynamikę składek odprowadzanych przez członków funduszy emerytalnych;
- zmienność rentowności skarbowych papierów wartościowych uzależniona od sytuacji gospodarczej Polski i krajów Unii Europejskiej - wzrost rentowności papierów może wpłynąć na niższą wycenę lokat w zarządzaniu PZU PTE;
- zachowanie się rynku kapitałowego, a szczególnie GPW – część dochodów z działalności inwestycyjnej OFE PZU jest uzależniona od trendów na tym rynku, co przekłada się na wartość aktywów i wysokość opłat pobieranych przez PTE PZU za zarządzanie.

9.4. Działalność inwestycyjna

Do czynników ryzyka mogących mieć wpływ na wyniki z działalności inwestycyjnej w 2013 roku należą przede wszystkim:

- zmienność rentowności skarbowych papierów wartościowych uzależniona od sytuacji gospodarczej Polski i krajów Unii Europejskiej - wzrost rentowności papierów może wpłynąć na niższą wycenę lokat;
- zachowanie się rynku kapitałowego, a szczególnie GPW – część dochodów z działalności inwestycyjnej spółek jest uzależniona od trendów na tym rynku. Ponadto, zainteresowanie produktami kapitałowymi oferowanymi przez PZU jest dodatnio skorelowane z koniunkturą na rynkach kapitałowych;
- zmiany w rynku pośrednictwa finansowego, zahamowanie wzrostu popularności niezależnego doradztwa finansowego, a tym samym ograniczenie liczby kanałów sprzedaży oraz niższe zainteresowanie instrumentami finansowymi przez oszczędzających.

10. Stanowisko Zarządu PZU dotyczące wcześniej publikowanych prognoz wyników

Grupa PZU nie przekazywała do publicznej wiadomości prognoz wyników jednostkowych ani skonsolidowanych.

W 2012 roku opublikowano Strategię Grupy PZU na lata 2012 – 2014. W rozdziale 11.12 zawarto informację o dotychczasowej realizacji Strategii w minionym roku.

DZIAŁALNOŚĆ GRUPY PZU W I PÓŁROCZU 2013 ROKU

11. Działalność, główne kierunki rozwoju i osiągnięcia głównych Spółek Grupy PZU

11.1. Rating

PZU i PZU Życie podlegają regularnej ocenie przez agencje ratingowe. Rating nadany PZU i PZU Życie jest oceną wynikającą z analizy danych finansowych, pozycji konkurencyjnej, zarządzania i strategii korporacyjnej. Rating zawiera również perspektywę ratingową (ang. *outlook*), czyli przyszłą ocenę sytuacji spółki w przypadku zaistnienia określonych okoliczności.

Na dzień wydania niniejszego Sprawozdania z działalności zarządu Grupy PZU, obie spółki posiadały długoterminowy rating kredytowy oraz rating siły finansowej (nadany przez agencję Standard & Poor's Ratings Services w dniu 16 lipca 2009 roku) na poziomie A ze stabilną perspektywą ratingową. W dniu 12 lipca 2013 roku agencja Standard & Poor's Ratings Services zweryfikowała i podtrzymała na niezmienionym poziomie rating dla PZU i PZU Życie z dnia 23 lipca 2012 roku, przy uwzględnieniu zmiany kryteriów oceny ratingowej firm ubezpieczeniowych.

Jednocześnie, jest to jeden z najwyższych ratingów nadawanych spółkom polskim. Długoterminowy rating kredytowy w walucie lokalnej dla Polski na dzień wydania niniejszego Sprawozdania z działalności zarządu Grupy PZU to A ze stabilną perspektywą ratingową.

Poniższa tabela prezentuje ratingi nadane PZU i PZU Życie przez agencję Standard & Poor's wraz z ratingami nadanymi rok wcześniej.

Tabela 39: Rating PZU i PZU Życie

Nazwa zakładu	Rating oraz perspektywa	Data aktualizacji	Poprzedni rating oraz perspektywa	Data poprzedniej aktualizacji
PZU				
Rating siły finansowej	A /stabilna/	23 lipca 2012	A /stabilna/	22 lipca 2011
Rating wiarygodności kredytowej	A /stabilna/	23 lipca 2012	A /stabilna/	22 lipca 2011
PZU Życie				
Rating siły finansowej	A /stabilna/	23 lipca 2012	A /stabilna/	22 lipca 2011
Rating wiarygodności kredytowej	A /stabilna/	23 lipca 2012	A /stabilna/	22 lipca 2011

11.2. Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe

Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe

PZU oferuje szeroki zakres ubezpieczeniowych produktów majątkowych i osobowych, w tym w szczególności ubezpieczenia komunikacyjne, majątkowe, osobowe, rolne oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. W ofercie PZU znajduje się ponad 200 produktów ubezpieczeniowych. Ubezpieczenia komunikacyjne stanowią najistotniejszą grupę produktów oferowanych przez PZU, zarówno pod względem liczby umów ubezpieczenia, jak również udziału składki przypisanej brutto w łącznej składce przypisanej brutto PZU.

W I połowie 2013 roku działania PZU były w dużej mierze skoncentrowane na działaniach prosprzedażowych w obu segmentach klientów oraz dostosowaniu i wzbogaceniu oferty ubezpieczeń komunikacyjnych PZU, która dostępna będzie w nowym systemie informatycznym (prace w ramach projektu Everest).

Produkty – klient masowy

- Z dniem 1 maja 2013 roku wprowadzono zmiany taryf ubezpieczeń komunikacyjnych OC i AC dla klienta indywidualnego oraz małego lub średniego przedsiębiorcy celem dostosowania do warunków rynkowych;
- Ustalono OWU ubezpieczeń komunikacyjnych i szeroki zakres taryfy składek dla ubezpieczeń komunikacyjnych dla klienta indywidualnego i przedsiębiorcy posiadającego małą flotę oraz dla ubezpieczeń majątkowych (PZU Dom), na potrzeby umów ubezpieczenia, które będą rejestrowane w nowym systemie informatycznym odpowiednio od IV kwartału br. oraz I kwartału 2014 roku;
- Uruchomiono nową aplikację „Przeglądarka UFG” pozwalającą na sprawdzenie przez podmioty sprzedaży oraz pracowników PZU zawierających umowy, liczby szkód z obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz ubezpieczenia autocasco, która stanowi element oświadczenia o dotychczasowym przebiegu ubezpieczenia, w Ośrodku Informacji Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (OI UFG);
- W związku z wytycznymi Komisji Europejskiej do Dyrektywy Unii Europejskiej ws. Równości Płci, z oferty PZU wycofany został jedyny produkt różnicujący składkę w zależności od płci – indywidualne ubezpieczenie dziennego świadczenia szpitalnego;
- W I półroczu 2013 roku wprowadzone zostały zmiany w następujących produktach: Wojażer PZU Pomoc w Podróży, NNW dzieci, młodzieży i personelu, NNW jednostkowe i rodzinne, NNW grupowe, NNW zbiorowe;
Zmiany w ww. produktach wynikały m.in. z wpisania do prowadzonego przez UOKiK Rejestru Klauzul Niedozwolonych nowych klauzul niedozwolonych dotyczących głównie problemów występujących w ubezpieczeniach assistance, NNW i ubezpieczeniach kosztów leczenia;
- Ze względu na wysoką szkodowość obowiązkowych dotowanych ubezpieczeń upraw rolnych w latach 2011 – 2012, w sezonie wiosennym 2013 roku, wprowadzone zostały zmiany w ofercie tych ubezpieczeń, mające na celu poprawę rentowności.

Produkty – klient korporacyjny

- Zgodnie z przyjętą strategią PZU kontynuował działania mające na celu utrzymanie rentowności ubezpieczeń komunikacyjnych (AC i OC komunikacyjne) przy stopniowym zwiększeniu presji na sprzedaż, m.in. poprzez:
 - realizację działań poprawiających rentowność ubezpieczeń (selektywna polityka undewritingowa), przy jednoczesnym ukierunkowaniu na pozyskiwanie nowych klientów;
 - modyfikację oferty skierowanej do firm leasingowych i zarządzających flotami;
 - wprowadzenie dodatkowych klauzul, rozszerzających zakres ochrony, uatrakcyjniających oferty i wzmacniających sprzedaż.
- W obszarze ubezpieczeń majątkowych:
 - kontynuowano usprawnienie procesu klasyfikacji i oceny ryzyka;
 - uelastyczniono zasady kwotacji.
- W ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej:
 - konsekwentnie wykorzystywano narzędzia do oceny ryzyka;
 - uelastyczniono zasady kwotacji przy zachowaniu zasad oceny ryzyka;
 - w zakresie obsługi ubezpieczeń dedykowanych podmiotom leczniczemu zakończono prace nad elektronicznym systemem wspierającym proces oceny ryzyka w tych podmiotach.

Produkty - ubezpieczenia finansowe

Segment klienta korporacyjnego

- W kwietniu 2013 roku, decyzją Zarządu PZU, sprzedaż gwarancji ubezpieczeniowych udzielanych na zabezpieczenie kontraktów budowlanych dla segmentu Klienta Korporacyjnego została częściowo wznowiona. Obecnie, po doświadczeniach 2012 roku, odbywa się ona jednak przy zastrzonych zasadach oceny ryzyka i nowej polityce sprzedaży.

Produkty - ubezpieczenia bankowe

Segment klienta masowego

- W I półroczu 2013 roku, kontynuowano współpracę z dotychczasowymi partnerami biznesowymi, będącymi wiodącymi bankami na rynku polskim - m.in. Bankiem Handlowym w Warszawie S.A., Bankiem Millennium S.A. Uzupełniono też ofertę o nowe ubezpieczenia dodawane do produktów bankowych, m.in.: programy ochronne do kart płatniczych oraz ubezpieczenia budynków i lokali mieszkalnych dodawane do kredytów i pożyczek hipotecznych;
- Kontynuowano współpracę z kontrahentami posiadającymi duże bazy klientów lub obsługującymi płatności masowe oraz rozpoczęto negocjacje z nowymi partnerami m.in. firmami teleinformatycznymi, zakładami energetycznymi, sieciami handlowymi. W jej ramach wprowadzono, wyspecjalizowane ubezpieczenia, m.in. telefonów komórkowych i notebooków, ubezpieczenia ryzyka spłaty zadłużenia w przypadku utraty pracy.

11.3. Ubezpieczenia na życie

Produkty - ubezpieczenia grupowe

- W I półroczu kontynuowano również działania mające na celu poszerzenie wiedzy wśród pracodawców / ubezpieczających o szerokiej ofercie PZU Życie ubezpieczeń dodatkowych. Główny nacisk został położony na ubezpieczenia *assistance*, przede wszystkim z uwagi na niski poziom wysycenia portfela, a tym samym duży potencjał rozwoju;
- Konsekwentnie wykorzystywany jest Klub PZU Pomoc w Życiu jako platforma wymiany informacji z Klientem i miejsce do zaoferowania usług *assistance* oraz programów rabatowych.

Produkty - ubezpieczenia indywidualne

- W I półroczu 2013 roku kontynuowano sprzedaż wprowadzonego w 2012 roku do oferty PZU Życie Indywidualnego Konta Zabezpieczenia Emerytalnego („IKZE”). IKZE to produkt, który daje możliwość dobrowolnego oszczędzania na emeryturę i skorzystania z ulgi podatkowej w corocznym zeznaniu podatkowym. Na koniec 2012 roku PZU Życie był zdecydowanym liderem sprzedaży IKZE w Polsce, w znacznym stopniu przewyższając liczbą Klientów pozostałych ubezpieczycieli. W II kwartale 2013 roku przeprowadzone zostały akcje komunikacyjne skierowane do osób, które posiadają IKZE, mające na celu zachęcenie Klientów do dokonywania wpłat, wskazując na korzyści podatkowe i uświadamiając potrzebę regularnego oszczędzania na przyszłą emeryturę. Wolumen środków wpłaconych na IKZE w I półroczu 2013 roku był wyższy niż w analogicznym okresie ubiegłego roku;
- W 2013 roku kontynuowano sprzedaż Indywidualnego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Plan na Życie. W 2012 roku na rynku ubezpieczeniowym zaczęły pojawiać się zarzuty organów nadzoru dotyczące sposobu oferowania oraz kształtu produktów z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (tzw. *unit-linked*, „UFK”), m.in. opłat likwidacyjnych. Rzecznik Ubezpieczonych opublikował raport zatytułowany „Ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym”. Raport wskazuje na problem sprzedaży ubezpieczeń *unit-linked*. W opinii Rzecznika Klienci nie mają świadomości odnośnie ryzyka inwestycyjnego i braku ochrony kapitału w produktach z UFK oraz nie mają wiedzy o pobieranych opłatach likwidacyjnych i długim horyzoncie inwestycyjnym. Raport Rzecznika nie odnosi się wprost do oferty PZU Życie, jednak jego prezentacja

przyczyniła się do wielu publikacji prasowych opisujących w negatywnym świetle produkty *unit-linked*, co miało wpływ na cały rynek. W I połowie roku 2013, PZU Życie aktywnie uczestniczyło w projekcie Polskiej Izby Ubezpieczeń mającym na celu przygotowanie rekomendacji dobrych praktyk informacyjnych. Rekomendacja odnosi się do polis z UFK. Głównym punktem rekomendacji jest Karta produktu, która będzie regulować obowiązki informacyjne wobec klientów i formę przekazywanych informacji. Ponadto, umożliwi proste porównanie kosztów każdego ubezpieczenia z UFK. Aktualnie finalizowane są prace nad ostatecznym kształtem rekomendacji oraz Karty produktu po opiniowaniu przez Rzecznika Ubezpieczonych, Ministerstwo Finansów, KNF i UOKiK;

- Od stycznia 2013 roku, z powodzeniem przeprowadzono 6 kolejnych subskrypcji ubezpieczenia strukturyzowanego Świat Zysków. Produkt ten, oparty na zróżnicowanych strategiach inwestycyjnych i pozwalający w nowoczesny sposób dywersyfikować ryzyko własnego portfela inwestycyjnego, stał się istotnym elementem oferty inwestycyjnej PZU Życie. W związku z ciągłymi zmianami na rynkach finansowych proponowane w ramach produktu Świata Zysków strategie inwestycyjne stale podlegają zmianie, aby jak najlepiej dopasować się do aktualnych potrzeb Klientów. W I półroczu 2013 roku w produkcie Świat Zysków wydłużono okres odpowiedzialności z 3 do 5 lat oraz wprowadzono indeks oparty o fundusze TFI PZU. Celem powyższych zmian była dalsza możliwość przedstawienia klientom atrakcyjnych warunków produktu, przy zachowaniu 100% gwarancji kapitału, pomimo niekorzystnie zmieniających się warunków rynkowych. W związku z obserwowanym niesłabnącym zainteresowaniem produktami strukturyzowanymi konsekwentnie realizowanym celem PZU Życie jest stała obecność Świata Zysków w ofercie i dlatego planowane są kolejne emisje produktu;
- Ze względu na trwającą niepewność dotyczącą stabilności rynków finansowych i gospodarek państw wielu krajów, PZU Życie zaobserwował zwiększone zainteresowanie Klientów tradycyjnymi ubezpieczeniami na życie o charakterze ochronnym lub ochronno-oszczędnościowym. Sprzedaż tych produktów w I półroczu 2013 roku była wyższa niż w analogicznym okresie 2012 roku.

Produkty - ubezpieczenia bankowe

Segment ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych oraz indywidualnych

W I połowie 2013 roku wśród ubezpieczeń inwestycyjnych główny nacisk został położony na produkty typu *unit-linked* oraz ubezpieczenia strukturyzowane. Konsekwentnie realizowana była dotychczasowa polityka w odniesieniu do krótkoterminowych produktów na życie i dożycie, których możliwość dystrybucji od kilku lat jest sukcesywnie ograniczana (w ofercie był jedynie produkt z Bankiem Millennium). Z uwagi na pojawiające się zalecenia organów nadzoru dotyczące inwestycyjnych ubezpieczeń bancassurance przeprowadzono szereg modyfikacji istniejących produktów.

Kontynuowana sprzedaż Wielowalutowego Programu Inwestycyjnego wprowadzonego pod koniec 2011 roku z Bankiem Millennium spotkała się bardzo dużym zainteresowaniem zarówno wśród sprzedawców jak i klientów.

Kontynuując współpracę z Bankiem Handlowym w Warszawie S.A. przeprowadzone zostały 2 subskrypcje Indywidualnego Inwestycyjnego Ubezpieczenia na Życie, w których udało się zebrać rekordową sumę składek.

Grupowe ubezpieczenie na życie i dożycie SPE oferowane przez Bank Millennium SA, w czerwcu 2013 roku zostało zmodyfikowane na formę indywidualną pod nową nazwą indywidualne ubezpieczenie na życie i dożycie Polisa Oszczędnościowa. Zmiana była związana m.in. z chęcią uspołnienienia oferty produktów inwestycyjnych w Banku Millennium, gdzie oferowany jest przez PZU Życie, także w formie indywidualnej, Wielowalutowy Program Inwestycyjny (*unit-linked* ze składką jednorazową). Ponadto wprowadzona modyfikacja była zgodna z oczekiwaniami organów nadzoru wyrażonymi m.in. w przesłanym przez KNF w 2012 roku do zakładów ubezpieczeń piśmie.

W zakresie ubezpieczeń ochronnych w I półroczu 2013 roku skoncentrowano się na utrzymaniu portfela ubezpieczeń i pracach związanych z planowanymi wdrożeniami ubezpieczeń dla klientów *consumer finance* oraz bankowości hipotecznej.

Produkty - ubezpieczenia zdrowotne

Segment ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych

W I półroczu 2013 roku kontynuowano rozwój oferty produktowej opartej o model rozliczeń „*fee for service*” za pośrednictwem świadczeniodawcy medycznego i dostawcy usług medycznych PZU Pomoc. W tym okresie wprowadzono wiele elementów usprawniających proces obsługi i umawiania wizyt lekarskich takich jak m.in. powiadomienia sms, powiadomienia mailowe czy automatyczne powiadomienia w kalendarzach Outlook. Liczba partnerów medycznych współpracujących z PZU Pomoc w ramach modelu „*fee for service*” przekroczyła w tym okresie 870 placówek.

Ponadto w I półroczu 2013 roku wprowadzono modyfikację ubezpieczenia lekowego polegającą w głównej mierze na uelastycznieniu oferty produktowej w zakresie wysokości sumy ubezpieczenia oraz procentu współpłacenia za leki przez pacjentów. Drugim ważnym działaniem w obszarze ubezpieczenia lekowego było wprowadzenie w czerwcu 2013 roku nowego wariantu tego produktu, który umożliwia zakup wszystkich antybiotyków i chemioterapeutyków dostępnych na polskim rynku z 80% finansowaniem przez PZU.

W tym samym okresie zrealizowany został również program pilotażowy ubezpieczenia lekowego Antybiotyk w ofercie dodatkowej dla Klientów Indywidualnej Kontynuacji.

Ogólne warunki ubezpieczeń

Ogólne warunki ubezpieczeń zamieszczone są na stronie internetowej PZU (www.pzu.pl) oraz dostępne są w poszczególnych placówkach PZU. Zgodnie z Ustawą o działalności ubezpieczeniowej ogólne warunki ubezpieczenia powinny być dostarczone ubezpieczającemu przed zawarciem umowy ubezpieczenia.

Zgodnie z Regulaminem Zarządu PZU i PZU Życie ustalenie taryf składek ubezpieczeń obowiązkowych i dobrowolnych oraz ogólnych warunków ubezpieczeń dobrowolnych podejmowane jest w formie uchwały.

11.4. Kanały dystrybucji

Grupa PZU posiada również największą spośród polskich ubezpieczycieli sieć placówek sprzedażowo-usługowych.

Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe

Organizacja sieci sprzedaży PZU ma na celu zagwarantowanie utrzymania wysokiej efektywności sprzedaży, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej jakości świadczonych usług. Osiągnięte jest to poprzez dwuwymiarową organizację sprzedaży:

- podział wg kanałów dystrybucji;
- segmentację klientów.

Poniżej zaprezentowano główne kanały dystrybucji:

- Agenci na wyłączność
 - własna sieć agencyjna PZU na dzień 30 czerwca 2013 roku składała się z 5.891 agentów terenowych (w tym 313 agentów biurowych) oraz 27 agencji partnerskich, w ramach których agenci prowadzą stacjonarne placówki;
 - poprzez kanał agencyjny realizowana jest głównie sprzedaż w kanale Klienta Masowego wszystkich rodzajów ubezpieczeń, a w szczególności komunikacyjnych i majątkowych.
- Multiagencje
 - 2.576 agentów współpracujących z kilkoma zakładami ubezpieczeń realizuje głównie sprzedaż dla Klienta Masowego;
 - sprzedaż w tym kanale dotyczy wszystkich rodzajów ubezpieczeń, a w szczególności komunikacyjnych i majątkowych.

- Brokerzy ubezpieczeniowi
 - z ok. 821 brokerami ubezpieczeniowymi współpracował w szczególności Pion Klienta Korporacyjnego.
- Pracownicy PZU
 - pracownicy PZU głównie zajmują się przygotowaniem (w tym dokumentacji niezbędnej do wzięcia udziału w ogłaszanych przetargach) i negocjowaniem oferty dla Klienta Korporacyjnego.
- Bancassurance
 - w 2012 roku PZU współpracował z 9 bankami oraz z 3 partnerami strategicznymi posiadającymi duże bazy klientów lub obsługującymi płatności masowe (telekomy, linie lotnicze);
 - sprzedaż w ramach tego kanału w zakresie ubezpieczeń majątkowych dotyczy głównie ubezpieczeń powiązanych z produktem bankowym lub usługą podstawową partnera strategicznego.
- Direct
 - poprzez kontakt telefoniczny oraz Internet realizowana jest sprzedaż dla Klienta Masowego.

Ubezpieczenia na życie

PZU Życie prowadzi dystrybucję ubezpieczeń za pomocą zarówno sieci własnej jak i sieci agencyjnej. Dodatkowo, wykorzystywane są nowoczesne i popularne na polskim rynku kanały dystrybucji, jak kanał bankowy czy sprzedaż bezpośrednia (mailing). Kluczowymi kanałami dystrybucji są:

- Agenci na wyłączność
 - według stanu na 30 czerwca 2013 roku sprzedaż indywidualnych oraz grupowych ubezpieczeń na życie była prowadzona poprzez sieć ponad 2,1 tys. agentów wyłącznych i 152 menedżerów zespołów sprzedażowych, zarządzaną przez dyrektorów sprzedaży w ramach 36 jednostek sprzedaży agencyjnej zgrupowanych w ramach 5 regionów;
 - w I połowie 2013 roku zostało zrekrutowanych 481 nowych agentów.
- Multiagencje
 - liczba podmiotów zewnętrznych oferujących produkty regularne i grupowe w PZU Życie wyniosła 249 – wg stanu na 30 czerwca 2013 roku, a wraz z zarejestrowanymi u tych podmiotów osób fizycznych wykonujących czynności akwizycyjne (OFWCA) liczba sprzedawców działających w zewnętrznych sieciach sprzedaży wyniosła 740;
 - w I połowie 2013 roku do zewnętrznych sieci sprzedaży pozyskano 159 sprzedawców.
- Pracownicy PZU
 - znaczącym kanałem dystrybucji ubezpieczeń grupowych są pracownicy PZU Życie;
 - w zakresie ubezpieczeń indywidualnych oraz indywidualnie kontynuowanych pracownicy sieci wspólnych placówek PZU i PZU Życie pełnią oprócz funkcji obsługowych (np. likwidacja szkód) również role sprzedażowe.
- Bancassurance
 - PZU Życie dystrybuje szeroką gamę produktów inwestycyjnych oraz produktów ochronnych we współpracy z siecią banków.
- Direct
 - kanał dystrybucji wykorzystywany jest do pozyskiwania klientów ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych (w tym dosprzedaży ubezpieczeń dodatkowych).
- Brokerzy
 - sprzedaż ubezpieczeń grupowych realizowana jest również przy współpracy sieci brokerów.

11.5. Likwidacja szkód i świadczeń

Proces likwidacji szkód i świadczeń realizowany jest w 8 Regionalnych Centrach Likwidacji Szkód usytuowanych na terenie całego kraju oraz w Centrum Operacyjnym Likwidacji Szkód w Warszawie. Przy procesie opartym w większości na informacji elektronicznej (w postaci obrazów dokumentów i danych z systemów operacyjnych) oraz odmiejszczeniu obsługi od zamieszkania ubezpieczonego / zdarzenia, zastosowano model równego obciążenia pracą poszczególnych jednostek likwidacyjnych. W trakcie roku 2013 dokonano szereg zmian organizacyjnych Pionu Likwidacji Szkód i Świadczeń, m.in.:

- zredukowano roczne koszty funkcjonowania obszaru likwidacji szkód i świadczeń;
- wprowadzono nowy system wynagrodzeń likwidatorów szkód i świadczeń promujący pracowników najbardziej efektywnych i utrzymujących największą jakość;
- wprowadzono system telepracy dla ok. 380 likwidatorów;
- scentralizowano procesy: obsługi relacji z Klientem, likwidacji szkód osobowych i rent, likwidacji szkód z ogólnych ubezpieczeń OC, uproszczonej likwidacji szkód komunikacyjnych;
- pilotażowo wdrożono narzędzia LEAN w centrum likwidacji w Warszawie w zespołach obsługi świadczeń medycznych i następstw nieszczęśliwych wypadków;
- wdrożono mechanizm automatycznego przypisywania spraw do likwidatora;
- zastosowano systemową obsługę kontaktów z klientem;
- zaimplementowano nowy kanał komunikacji z klientem – możliwość manualnego lub automatycznego powiadamiania SMSem o decyzji;
- ujednolicono zasady weryfikacji kosztów wynajmu pojazdu zastępczego poniesionych przez klientów wynajmujących pojazdy zastępcze bez udziału PZU;
- wdrożono aplikację do obsługi zleceń oględzin majątkowych przez podmioty zewnętrzne;
- rozszerzono zakres współpracy pomiędzy zakładami ubezpieczeń dotyczący współpracy we wzajemnym uznawaniu roszczeń regresowych w ubezpieczeniach majątkowych;
- wdrożono integrację systemu likwidacji z wybranymi systemami brokerów („E-szkoda”).

PZU od kilku lat również aktywnie prowadzi działania mające na celu ograniczenie szeroko pojętej przestępczości ubezpieczeniowej. W celu zwiększenia efektywności działań prowadzonych w tym obszarze przeprowadzono szkolenia dla likwidatorów zajmujących się scentralizowaną likwidacją szkód osobowych z ubezpieczeń OC i uzgodniono zasady współpracy tej jednostki z Zespołem Przeciwdziałania Przestępczości Ubezpieczeń Biura Likwidacji Szkód i Świadczeń.

11.6. Ubezpieczenia emerytalne

W I półroczu 2013 roku PTE PZU prowadziło działania marketingowe zachęcające do przystąpienia do OFE PZU. Działania te pozwoliły na utrzymanie przez Fundusz pozycji jednego z najczęściej wybieranych otwartych funduszy emerytalnych. OFE PZU w dalszym ciągu zajmuje trzecią pozycję na rynku zarówno pod względem liczby posiadanych członków, jak i pod względem wysokości zgromadzonych aktywów. W czerwcu 2013 roku OFE PZU był nominowany do nagrody *IPO Summit Warsaw Award* w kategorii *best domestic emerging market long fund*.

W I półroczu 2013 roku PTE PZU aktywnie uczestniczyło w procesie konsultacji propozycji zmian przepisów prawa w zakresie ubezpieczeń emerytalnych i całego systemu ubezpieczeń społecznych wskazując na argumenty oraz rozwiązania służące przede wszystkim zabezpieczeniu interesów klientów zarówno OFE PZU, jak i DFE PZU, a także dalszemu rozwojowi rynku produktów emerytalnych.

W związku z dokonywanym przeglądem systemu emerytalnego oraz przewidywanymi zmianami w funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, podjęto dodatkowe działania w zakresie pozyskania ekspertyz i opinii oraz ich publikacji w mediach. Inicjatywy te są realizowane wspólnie z innymi powszechnymi towarzystwami emerytalnymi w ramach Izby Gospodarczej Towarzystw Emerytalnych, jak też Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”. Jeżeli w wyniku przeglądu systemu emerytalnego realizowane będzie rozwiązanie polegające na dobrowolności wyboru pomiędzy OFE a ZUS, konieczne będzie podjęcie działań zwiększających świadomość

członków OFE o korzyściach wynikających z przynależności do funduszy. Spółka podjęła już decyzję o przeprowadzeniu wspólnie z innymi PTE kampanii edukacyjnej i informacyjnej OFE, która będzie realizowana we współpracy z „Lewiatanem”.

W roku 2013 PTE PZU koncentruje się na działaniach prosprzedażowych i edukacyjnych związanych z koniecznością oszczędzania na emeryturę, takich jak posiadanie Indywidualnego Konta Zabezpieczenia Emerytalnego. IKZE oferowane klientom poszukującym możliwości wypracowania dodatkowych środków wspomagających ich przyszłe świadczenia emerytalne. Działalność w tym zakresie prowadzona jest poprzez Dobrowolny Fundusz Emerytalny PZU („DFE PZU”) utworzony przez PTE PZU, należące do grupy podmiotów uprawnionych ustawowo do prowadzenia IKZE. Oferowany przez PTE PZU - w ramach III filaru ubezpieczeń emerytalnych - nowy produkt, pozwala na skorzystanie z ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych przez osoby dokonujące wpłat na IKZE. Na koniec czerwca 2013 roku DFE PZU prowadził 116,5 tys. rachunków IKZE, a zarządzane przez Fundusz aktywa wyniosły 3,5 mln zł. Sprzedaż IKZE w DFE PZU prowadzona jest przy współpracy z PZU CO, który jest dystrybutorem tego produktu. Osiągnięte wyniki sprzedaży plasują Fundusz w czołówce polskich instytucji finansowych prowadzących IKZE. Dysponując dużym doświadczeniem na rynku kapitałowych produktów emerytalnych, wysoko wykwalifikowaną kadrą oraz posiadając ugruntowaną i stabilną pozycję na rynku, PTE PZU rozwija działalność w zakresie zapewnienia klientom możliwości dalszego korzystania z bezpiecznego sposobu pomnażania środków zgromadzonych zarówno w DFE PZU jak i OFE PZU. Wypracowana przez DFE PZU stopa zwrotu, wynosząca na koniec grudnia 2012 roku 49%, stanowiła najlepszy wynik inwestycyjny wśród wszystkich dobrowolnych funduszy emerytalnych. Wynik ten został doceniony i uhonorowany przez redakcję Gazety Giełdy i Inwestorów „Parkiet” nagrodą „Złoty Portfel”, dla najlepszego dobrowolnego funduszu emerytalnego w 2012 roku. Na koniec czerwca 2013 roku stopa zwrotu z inwestycji za okres osiemnastu miesięcy tj. od początku działalności DFE PZU wzrosła do 54%.

11.7. Fundusze inwestycyjne

Według stanu na koniec czerwca 2013 roku, TFI PZU posiadał w swojej ofercie łącznie 25 funduszy i subfunduszy, w tym 16 oferowanych jest Klientom spoza Grupy PZU. Wartość aktywów netto funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez TFI PZU wyniosła na koniec czerwca 2013 roku 20.867,9 mln zł, co oznacza wzrost o 35,8% w stosunku do końca 2012 roku. TFI PZU pod kątem wartości aktywów netto zajmuje I miejsce na rynku z udziałem 12,6%. Wzrost ten wynikał w szczególności z:

- kontynuacji polityki ufunduszowania aktywów Grupy PZU;
- dalszej rozbudowy zewnętrznej sieci sprzedaży, co przekłada się na wzrost znaczenia tego kanału dystrybucji w pozyskanych aktywach netto;
- umocnienia pozycji lidera na rynku pracowniczych programów emerytalnych – od początku roku zostało wdrożonych łącznie 6 PPE, w tym 4 zostały przygotowane od postaw a 2 programy zostały przejęte od innych zarządzających.

Tabela 40: Stopa zwrotu z funduszy

Fundusze	Stopa zwrotu* w okresie 28 grudnia 2012 - 28 czerwca 2013	Stopa zwrotu* w okresie 30 grudnia 2011 - 29 czerwca 2012
PZU Energia Medycyna Ekologia	13,97%	7,41%
PZU Akcji Małych i Średnich Spółek	9,34%	11,89%
PZU Akcji Rynków Rozwiniętych	6,62%	2,20%
PZU FIO Ochrony Majątku	0,97%	1,70%
PZU SEJF+	0,92%	2,05%
PZU Gotówkowy	0,81%	2,93%
PZU Dłużny Rynków Wschodzących	(2,11)%	5,97%
PZU Papierów Dłużnych POLONEZ	(2,66)%	4,89%
PZU Zrównoważony	(3,89)%	7,93%
PZU Stabilnego Wzrostu MAZUREK	(5,31)%	5,19%
PZU Akcji Spółek Dywidendowych	(5,52)%	5,19%
PZU Akcji KRAKOWIAK	(6,70)%	7,07%
PZU Akcji NOWA EUROPA	(11,40)%	6,12%
PZU Akcji Rynków Wschodzących	(14,21)%	(0,76)%

* Prezentowany wynik historyczny nie uwzględnia podatku od zysków kapitałowych oraz opłat manipulacyjnych. Tabela opłat dostępna jest na stronie pzu.pl, w siedzibie TFI PZU (al. Jana Pawła II 24 w Warszawie) oraz w miejscach zbywania i odkupywania jednostek uczestnictwa.

Główne kanały dystrybucji to:

- Kanał zewnętrzny
 - W I półroczu 2013 roku wzrósł udział aktywów pozyskanych poprzez dystrybutorów zewnętrznych w całości sprzedaży netto (z wyłączeniem aktywów Grupy PZU) - obecnie przekracza on już poziom 50%;
- Sprzedaż bezpośrednia
 - w kanale sprzedaży bezpośredniej wiodącą rolę odgrywają Pracownicze Programy Emerytalne (III filar). Poprzez istniejące i nowe programy pozyskano blisko 41% całości sprzedaży netto (bez uwzględnienia aktywów Grupy PZU).

11.8. Struktura organizacyjna

Struktura organizacyjna PZU i PZU Życie z perspektywy zarządczej opiera się na funkcjonalnej i terytorialnej koordynacji zadań. W ramach funkcjonalnej koordynacji w PZU i PZU Życie wydzielone są pion i obszary funkcjonalne koordynujące określone funkcje, takie jak marketing, zarządzanie sprzedażą w poszczególnych segmentach klientów, likwidacja szkód i świadczeń, zarządzanie siecią placówek, pion operacji, pion finansowy, pion HR, pion inwestycji oraz pion i obszary funkcjonalne odpowiedzialne za realizację funkcji wsparcia. Terytorialna koordynacja realizowana jest przez struktury terenowe (oddziały regionalne oraz właściwe struktury pionów funkcjonalnych, w tym jednostki specjalistyczne). Znacząca część struktur na każdym poziomie organizacyjnym (centrala, jednostki specjalistyczne, oddziały regionalne, oddziały PZU) jest w pełni zintegrowana i realizuje swoje funkcje na rzecz PZU i PZU Życie.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2013 roku strukturę organizacyjną PZU i PZU Życie tworzą następujące jednostki organizacyjne:

- centrala – wspomagająca Zarząd PZU w zakresie zarządzania działalnością spółek i koordynacji działań w ramach Grupy PZU; opracowuje założenia oraz kierunki rozwoju działalności i organizacji spółek Grupy PZU, stanowi centrum planowania i zarządzania poprzez wyznaczanie celów biznesowych, definiowanie strategii i koordynację jej wdrażania;

- jednostki specjalistyczne - wyspecjalizowane centra operacyjne realizujące swoje zadania na rzecz spółek lub na wydzielonym obszarze kraju w zakresie: *Contact Center*, operacji ubezpieczeniowych, likwidacji szkód i świadczeń; operacji księgowych (ubezpieczeniowych i pozaubezpieczeniowych); operacji kadrowo-płacowych; operacji windykacyjnych; wsparcia administracyjnego;
- oddziały regionalne wraz z siecią oddziałów PZU – punktów bezpośredniej, kompleksowej obsługi Klienta w zakresie ubezpieczeń majątkowych i życiowych.

Zaznaczyć należy, że część działalności realizowana jest poprzez spółki zależne (m.in. PZU Pomoc – w zakresie likwidacji szkód (assistance) oraz TFI PZU SA – w zakresie zarządzania portfelem inwestycyjnym) oraz poprzez *outsourcing*.

W strukturze organizacyjnej PZU i PZU Życie występują komitety – organy kolegialne o kompetencjach decyzyjnych oraz opiniotwórczych.

W ramach optymalizacji struktury organizacyjnej, w tym także dostosowywania do strategii biznesowej oraz zmieniających się warunków otoczenia, do końca czerwca 2013 roku przeprowadzono następujące, kluczowe zmiany organizacyjne:

- reorganizacja w zakresie zarządzania produktami Inwestycyjnymi - zbudowanie w Pionie Inwestycji centrum kompetencyjnego dla tworzenia i sprzedaży produktów inwestycyjnych;
- kontynuacja centralizacji likwidacji szkód i świadczeń – zmniejszenie liczby Regionalnych Centrów Likwidacji Szkód i Świadczeń, centralizacja likwidacji pewnych rodzajów szkód w wybranych regionalnych centrach likwidacji szkód i świadczeń;
- utworzenie Biura Compliance w ramach procesu dostosowania działalności PZU i PZU Życie do wymogów Solwency II.

11.9. Obszar IT

W I połowie 2013 roku w obszarze IT koncentrowano się m.in. na działaniach usprawniających procesy IT oraz aplikacje celem skrócenia czasu wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych i finansowych na rynek oraz optymalizacji kosztów funkcjonowania sieci rozległych (WAN).

Guidewire

Obecnie trwają prace nad wdrożeniem nowego systemu polisowego firmy Guidewire w ramach projektu strategicznego Everest. Nowy system wpłynie na całkowitą transformację procesów realizowanych w PZU, w szczególności powinien radykalnie skrócić czas wdrożenia nowych produktów / taryf (*time-to-market*). Oprócz IT we wdrożenie zaangażowane są wszystkie kluczowe obszary biznesowe od sprzedaży (w tym zarządzania kanałami dystrybucji), operacji i zarządzania produktem po likwidację szkód, windykację oraz księgowość. Łącznie transformacja ma trwać 3-4 lata i obejmie integrację produktów, obsługi sprzedaży, operacji, zarządzania polisami i likwidacji szkód.

Realizacja projektu postępuje zgodnie z planem. W I półroczu 2013 roku trwała kustomizacja oraz integracja systemu z architekturą IT PZU. Odbiór oraz wdrożenie produkcyjne pierwszej wersji systemu Guidewire planowane jest na IV kwartał 2013 roku.

Pozostałe działania

Zrealizowano szereg działań wspierających istotne inicjatywy biznesowe oraz optymalizację infrastruktury technicznej i procesów - w szczególności:

- wykonano kompleksowe zmiany zintegrowane w 22 systemach informatycznych wspierające sprzedaż dla Klienta Masowego;
- kontynuowano prace doskonalące narzędzia informatyczne w obszarze zarządzania funduszami inwestycyjnymi i aktywami;
- zakończono III etap wdrożenia wspólnego dla PZU i PZU Życie systemu klasy ERP - od stycznia 2013 roku wdrożono kolejne procesy z obszaru księgowości ubezpieczeniowej dla PZU i PZU Życie;
- zakończono projekt konsolidacji infrastruktury IT w zakresie zasobów dyskowych osiągając możliwość ich efektywnego wykorzystania w ramach Grupy PZU;
- osiągnięto znaczne oszczędności kosztowe w związku z optymalizacją sieci rozległych (WAN);

- doskonalono mierzenie wydajności, efektywności procesów i wydatków IT w oparciu o model alokacji kosztów;
- objęto krytyczne systemy i aplikacje biznesowe w Grupie PZU monitoringiem, pozwalającym na wyeliminowanie ryzyka długotrwałych awarii, a tym samym skrócono czas niedostępności krytycznych systemów;
- rozpoczęto prace nad zwiększeniem bezpieczeństwa sieci informatycznej Grupy PZU.

Wykonano także istotny krok unifikujący IT w Grupie PZU ujednolicając nadzór, strukturę i kierownictwo obszarów IT we wszystkich spółkach serwisowych Grupy PZU.

11.10. Główne działania marketingowe w I półroczu 2013 roku

Od początku 2013 roku komunikacja marketingowa PZU jest budowana w oparciu o nowe pozycjonowanie „Możesz na nas polegać”. Pozycjonowanie marki PZU opiera się na idei polegania na ubezpieczycielu, co przekłada się na spokój, który klient osiąga kupując ubezpieczenie.

Pierwszą szerokokampanijną w nowym formacie była kampania Nostres, która miała na celu pokazanie, że PZU gwarantuje w standardzie ubezpieczenie AC w formule *all risks*. Rozpoczęła się 25 lutego i trwała 2 miesiące. Była to pierwsza duża kampania produktowa Grupy PZU od ubiegłorocznego rebrandingu firmy.

W lutym br. przeprowadzono kampanię reklamową spółki TFI. Kampania pokazywała, że TFI PZU jest nr 1 pod względem wielkości aktywów w zarządzaniu na rynku funduszy inwestycyjnych. Celem było zaprezentowanie PZU jako efektywnego zarządzającego środkami pieniężnymi, któremu warto powierzyć swoje oszczędności - stopa zwrotu w 2012 roku subfunduszu PZU Zrównoważony wyniosła +24,52%.

Na początku marca 2013 roku rozpoczęto kampanię reklamową programu praktyk i staży oferowanych przez PZU studentom i młodym absolwentom. Akcja - pod hasłem „Praca przez dużo P” - podkreślała zalety i możliwości, jakie dają praktyki i staże w PZU.

Pod koniec maja br. wystartowała kolejna odsłona kampanii reklamowej PZU z Kapitanem Nostresem w roli głównej - „Agenci mocno pomocni”. Celem kampanii było pokazanie klientom, że agenci PZU są godni zaufania i można na nich polegać w każdej sytuacji. Jedną z bohaterek kampanii była prawdziwa agentka PZU. Do kampanii przygotowane zostało wsparcie BTL oraz aktywności eventowe na lotniskach.

Na początku czerwca ruszyła kampania OFE. Kampania rozpoczęła się przed losowaniem ZUS i miała na celu pokazanie, że OFE w PZU to pewność wynikająca z bezpiecznej polityki inwestycyjnej, dzięki której przynosi swoim klientom ponadprzeciętne wyniki już od ponad 10 lat.

Również w czerwcu wystartowała kampania „Wojażer” promująca ubezpieczenia turystyczne. W ramach kampanii przygotowano materiały wsparcia dla agentów i dla oddziałów (ulotki, plakaty, argumentery, pocztówki oraz zawieszki na bagaż).

W I półroczu 2013 roku opracowano nowy format ulotek liniowych, którego szczególną cechą był prosty język oraz ujednolicony ton.

W 2013 roku PZU zakończył prace nad marketingowym grupowaniem Klienta Masowego przy wykorzystaniu narzędzia analitycznego CRM. Podział na grupy docelowe klientów miał na celu dostosowanie oferty sprzedażowej do potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup klienckich.

11.11. Główne działania w obszarze HR

11.11.1. Zatrudnienie w Grupie PZU

W celu tworzenia nowoczesnych i dopasowanych do Klienta produktów ubezpieczeniowych oraz budowania odpowiednich relacji z ubezpieczonymi poprzez rozwój kanałów dystrybucji i zagwarantowanie wysokiej jakości obsługi, w tym likwidacji szkód i świadczeń, PZU stawia na ludzi o różnorodnych kompetencjach i zainteresowaniach. Jednocześnie, poprzez programy szkoleń, zarówno grupowych jak i indywidualnych, pracownicy mają możliwość poszerzać wiedzę w obszarach ubezpieczeń, finansów, technik sprzedaży, nowych technologii czy zarządzania.

Poniższe zestawienia prezentują strukturę zatrudnienia PZU i PZU Życie w I półroczu 2013 roku oraz na koniec 2012 i 2011 roku. Pracownicy tych spółek stanowią znaczną część zatrudnienia Grupy PZU. Pochodną działań restrukturyzacyjnych w Grupie PZU jest m.in. obniżenie średniego wieku pracowników w Grupie PZU oraz zwiększenie zatrudnienia osób z wyższym wykształceniem.

Tabela 41: PZU i PZU Życie - struktura zatrudnienia wg wieku

grupa wiekowa	I półrocze 2013	2012	2011
do 25 lat	3,2%	3,6%	3,2%
powyżej 25 do 34	31,1%	31,2%	29,9%
powyżej 34 do 44	33,7%	33,1%	31,8%
powyżej 44 do 54	20,2%	20,8%	23,1%
powyżej 54 do 64	11,7%	11,3%	11,9%
powyżej 64	0,1%	0,1%	0,1%

Tabela 42: PZU i PZU Życie - struktura zatrudnienia wg wykształcenia

poziom wykształcenia	I półrocze 2013	2012	2011
wyższe	74,6%	73,4%	69,7%
średnie	24,7%	26,0%	29,9%
pozostałe*	0,7%	0,6%	0,5%

* poniżej średniego

Tabela 43: PZU i PZU Życie - zatrudnienie kobiet

dane	I półrocze 2013	2012	2011
Udział kobiet w zatrudnieniu WKK	31,2%	29,7%	31,9%
Ogólny udział kobiet w zatrudnieniu	64,0%	64,4%	66,0%

W obszarze HR w 2012 roku prowadzono w szczególności działania mające na celu zwiększenie motywacji, promowanie współpracy i inicjatywy wśród pracowników oraz budowanie pozytywnego wizerunku pracodawcy. W I półroczu 2013 roku podjęte uprzednio inicjatywy były kontynuowane.

Poprzez zmianę systemu zarządzania wynikami pracy i ustalenia zasad premiowania w 2012 roku dokonano sprzężenia celów strategicznych Grupy PZU z wynagradzaniem na wszystkich szczeblach organizacji.

W 2013 roku została przeprowadzona po raz pierwszy ocena pracownicza za rok 2012. Zadaniem oceny jest przede wszystkim promowanie odpowiednich postaw opartych na współpracy, dzieleniu się wiedzą oraz informacji zwrotnej. W tym celu stworzone zostało DNA pracownika i DNA Lidera PZU, które są podstawą do rocznej oceny pracowniczej. W celu wzmocnienia poszczególnych genów w ramach DNA każdy pracownik i jego przełożony mogą wybrać szkolenia spośród oferty zaproponowanej przez HR.

Uruchomiono program PLUS oferujący bogaty program szkoleń e-learningowych i stacjonarnych dla wszystkich pracowników PZU i PZU Życie ukierunkowany na rozwój kluczowych kompetencji w ramach DNA.

Dzięki wdrożeniu platformy *e-learningowej* m.in. rozpowszechniono informację o działaniach HR, w tym wprowadzanych nowych systemach: wynagradzania oraz DNA. Statystycznie w 2012 roku każdy pracownik poświęcił 8 godzin na szkolenia za jej pośrednictwem. Oferta szkoleń jest sukcesywnie poszerzana o dodatkowe moduły szkoleń miękkich oraz branżowych. Poszerzaniu wiedzy branżowej służy również dostęp do szeregu materiałów elektronicznych (w tym monitoring mediów) oraz czasopism branżowych i prasy.

Stworzony został również pełen pakiet szkoleń stacjonarnych: wyzwania zarządzania, CV Kierownika, *coaching*, szkolenia indywidualne, szkolenia grupowe, studia i specjalistyczne formy rozwoju zawodowego, kursy językowe, programy MBA. Uruchomiony został program rozwojowy dla kadry kierowniczej Lider 2.0, którego celem jest umocnienie kluczowych managerów PZU w roli wszechstronnych liderów.

Stworzone i wprowadzone w życie zostały mechanizmy wejścia i wyjścia z organizacji. Założeniem procesu wdrożenia nowego pracownika jest budowanie zaangażowania i lojalności w atmosferze otwartości i współpracy. Każda osoba rozstająca się z organizacją za porozumieniem stron proszona jest o opinie na temat pracy w PZU i motywacji, dla których zdecydowała się na zmianę pracodawcy. Skróceniu uległ czas rekrutacji nowego pracownika, który obecnie wynosi 28 dni.

Ponadto, w wyniku przeprowadzonego badania zaangażowania wśród pracowników PZU powołany został Projekt TOP 30 – Liderzy zmian. Jego celem jest wypracowanie inicjatyw podnoszących zaangażowanie pracowników w 5 obszarach: „Ludzie – najważniejszy zasób PZU”, „Płacimy za wyniki”, „Rozwijaj się razem z PZU”, „Po pierwsze Klient”, „Ambasadorzy PZU”.

Dodatkową platformą komunikacji pomiędzy pracownikami a HR było przeprowadzone w I półroczu badanie zaangażowania pracowników.

W ramach działań mających na celu wzmocnienie pozycji PZU jako preferowanego pracodawcy uruchomiono Program staży i praktyk, który umożliwia studentom i absolwentom poszerzenie swojej wiedzy i umiejętności oraz pozwala na zastosowanie ich w biznesie. Ponadto, PZU zaangażował się w szereg inicjatyw skierowanych do młodych talentów m.in.: Konkurs Wiedzą Pisane czy Program Ambasador PZU. Należy podkreślić, iż na skutek prowadzonych działań wzrasta wartość marki PZU jako dobrego pracodawcy (5 miejsce w III edycji badania Antal International „Najbardziej pożądani pracodawcy 2012 w opinii specjalistów i menedżerów”).

11.11.2. Proces restrukturyzacji w PZU

Plan restrukturyzacji na rok 2013

W dniu 27 grudnia 2012 roku Zarządy PZU i PZU Życie ogłosiły założenia do planu restrukturyzacji w 2013 roku, którym miały zostać objęte głównie obszary likwidacji szkód i świadczeń oraz finansów, a także, ale w dużo mniejszym stopniu, funkcje wsparcia (administracja, logistyka, IT).

W dniu 13 lutego 2013 roku Zarządy PZU i PZU Życie ogłosiły zamiar przeprowadzenia zwolnień grupowych, zgodnie z Ustawą z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, Dz. U. Nr 90 z 2003 r., poz. 844 z późn. zm. („Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy”).

Przeprowadzenie restrukturyzacji zatrudnienia planowano na okres od 18 marca do 15 czerwca 2013 roku. Restrukturyzacja miała objąć do 3.145 osób w PZU i PZU Życie, w tym szacowano, że redukcja zatrudnienia dotyczyć będzie do 630 pracowników PZU i PZU Życie, co stanowiło 5,5% ogółu zatrudnionych w obydwu spółkach.

W dniu 28 lutego 2013 roku PZU i PZU Życie oraz związki zawodowe działające przy tych spółkach zawarły porozumienie określające warunki restrukturyzacji zatrudnienia. Finalny kształt dokumentu powstał w oparciu o doświadczenia i rozwiązania wypracowane podczas analogicznych negocjacji w latach ubiegłych.

Restrukturyzację zatrudnienia przeprowadzono w zaplanowanym okresie i finalnie objęła ona 2.250 osób w PZU i PZU Życie, w tym redukcja zatrudnienia dotyczyła 544 pracowników PZU i PZU Życie.

Osobom, które były zwalniane lub które nie przyjęły zaproponowanej zmiany warunków zatrudnienia (analogicznie jak podczas wszystkich etapów restrukturyzacji zatrudnienia tj. w latach 2010-2012) proponowane były korzystniejsze warunki odejścia niż te przewidziane prawem w podobnych sytuacjach (Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy). Wysokość dodatkowych odpraw była uzależniona od stażu pracy w Grupie PZU i wysokości wynagrodzenia danego pracownika.

Łączne koszty z tytułu restrukturyzacji odniesione w ciężar rezerwy na koszty restrukturyzacji w I półroczu 2013 roku wyniosły 20,2 mln zł (w całym 2012 roku: 75,9 mln zł).

Na dzień 30 czerwca 2013 roku rezerwa na koszty restrukturyzacji wyniosła 38,0 mln zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku: 58,2 mln zł).

Poniższa tabela przedstawia zmianę w stanie zatrudnienia w Grupie PZU w ostatnich latach.

Tabela 44: PZU i PZU Życie - zatrudnienie na koniec danego okresu

tys. etatów

Spółka	I półrocze 2013	2012	2011	2010	2009
PZU	8,05	8,34	8,66	9,36	10,95
PZU Życie	3,24	3,24	3,41	3,81	4,06
razem	11,29	11,58	12,07	13,17	15,01

11.12. Realizacja strategii i przedsięwzięcia rozwojowe

W 2012 roku Grupa PZU opublikowała cele strategiczne na lata 2012 – 2014. Poniżej zaprezentowano podsumowanie realizacji postawionych celów.

Cel	Realizacja celu – podsumowanie działań w I półroczu 2013 roku
-----	---

Filary biznesowe:

Klient masowy

Utrzymanie w sposób rentowny pozycji w Majątku	<ol style="list-style-type: none"> Zysk z działalności operacyjnej w segmencie ubezpieczeń masowych za I półrocze 2013 roku wzrósł o 47,4% w porównaniu do I półrocza 2012 roku. Lider rynku wg. danych KNF po I kwartale 2013 roku w kategorii osoby fizyczne – 38,6% udziału w rynku osób fizycznych, w tym m.in. 34,0% w ub. AC, 28,5% w ub. OC komunikacyjnym oraz 61,9% w ub. majątkowych. Przeprowadzono kolejne kampanie sprzedażowe na podstawie rozbudowanego o nowe funkcjonalności narzędzia wsparcia sprzedaży (CRM analityczny). Kontynuowano prace wdrożeniowe związane z wprowadzeniem nowego systemu produktowego (projekt Everest), który będzie miał wpływ na elastyczność i wyrafinowanie produktów oraz dostarczy nowych funkcjonalności dla poszczególnych kanałów dystrybucji.
Rozwój ubezpieczeń na życie	<ol style="list-style-type: none"> Wzrost składki przypisanej brutto w segmencie ubezpieczeń indywidualnych w I półroczu 2013 roku o 56,0% w porównaniu do I półrocza 2012 roku. Kontynuowano prace nad nową strategią segmentu indywidualnych ubezpieczeń na życie w związku ze zmianą uwarunkowań rynkowych. Rozpoczęto prace nad uruchomieniem narzędzia wsparcia sprzedaży (CRM analityczny) dla PZU Życie.
Zbudowanie pozycji w obszarze Inwestycji	<ol style="list-style-type: none"> TFI PZU na I miejscu pod względem wartości aktywów netto na koniec czerwca 2013 roku wg IZFA. Odnotowano dodatnią sprzedaż netto w TFI PZU w okresie styczeń – czerwiec 2013. Wartość aktywów zarządzanych przez TFI PZU, w I półroczu 2013 roku wzrosła w porównaniu do 31 grudnia 2012 roku o 35,8%.

Klient grupowy

Rentowne utrzymanie pozycji lidera w ub. na życie	<ol style="list-style-type: none"> Zysk z działalności operacyjnej z wyłączeniem efektu konwersji w segmencie ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych za I półrocze 2013 roku wzrósł o 7,9% w porównaniu do I półrocza 2012 roku. Stały wzrost składki przypisanej brutto oraz rentowności podstawowych ubezpieczeń typ „P”. Wprowadzenie nowych umów indywidualnej kontynuacji dla ubezpieczeń grupowych na życie.
Rozwijanie indywidualnych relacji	<ol style="list-style-type: none"> Kontynuowano wdrażanie Klubu PZU Pomoc w Życiu w zakładach pracy

Cel	Realizacja celu – podsumowanie działań w I półroczu 2013 roku
(Klub PZU Pomoc w Życiu)	<p>ubezpieczonych w PZU Życie. Wachlarz oferowanych w ramach Klubu PZU Pomoc w Życiu usług i rabatów jest nieustannie aktualizowany i dopasowywany do potrzeb Klientów.</p> <p>2. Zorganizowano eventy promujące Klub PZU Pomoc w Życiu w wybranych zakładach pracy. Eventy te zachęcały pracowników do aktywacji kart Klubu oraz utrwalały pozytywny wizerunek PZU.</p>
Dynamiczny rozwój ub. zdrowotnych	<p>1. Wzrost składki przypisanej z grupowych ub. zdrowotnych w I półroczu 2013 roku o 17,3% w porównaniu do I półrocza 2012 roku.</p> <p>2. Wzrost liczby ryzyk w grupowych ub. zdrowotnych w I półroczu 2013 roku o 3,8% w porównaniu do I półrocza 2012 roku.</p> <p>3. Wzrost wyników nowej sprzedaży ubezpieczeń grupowych (w liczbach ryzyk) w I półroczu 2013 roku w porównaniu do I półrocza 2012 roku o 46,2%.</p> <p>4. Dalsze udoskonalanie i rozwój oferty ambulatoryjnej opieki medycznej kierowanej do klientów instytucjonalnych, w tym dalsza rozbudowa sieci świadczeniodawców oraz doskonalenie funkcjonowania TPA (<i>third party agreement</i>).</p> <p>5. Prowadzono prace nad wprowadzeniem nowego produktu na rynek – Ubezpieczenie Antybiotyk do ubezpieczeń Indywidualnie Kontynuowanych.</p>
Klient korporacyjny	
Odbudowywanie pozycji rynkowej przy zachowaniu rentowności	<p>1. Zysk z działalności operacyjnej w segmencie ub. korporacyjnych za I półrocze 2013 roku wzrósł o 162,0% w porównaniu do I półrocza 2012 roku.</p> <p>2. Lider rynku wg. danych KNF po I kwartale 2013 roku w kategorii przedsiębiorstw i pozostałych podmiotów – łącznie 29,1% udział w rynku, w tym 42,8% w ub. AC, 49,2% w ub. OC komunikacyjnym.</p> <p>3. Prowadzono prace na poprawę jakości obsługi klientów, którą w ich ocenie udało się podnieść do satysfakcjonującego poziomu.</p>
Inne obszary działania	
Efektywna polityka kapitałowa i inwestycyjna	<p>1. Rating siły finansowej oraz rating kredytowy PZU i PZU Życie nadane przez Standard&Poor's na poziomie „A” (ze stabilną perspektywą ratingową obu spółek) – jedna z najwyższych ocen przyznawanych spółkom w Polsce.</p> <p>2. Prowadzone były prace mające na celu przygotowanie Grupy PZU do spełnienia wymogów regulacyjnych związanych z dyrektywą Solwency II.</p>
Nowy model ekspansji międzynarodowej – PZU International	<p>1. Rozwój działalności w krajach bałtyckich – PZU obecny jest na Litwie oraz od 2012 roku na Łotwie, a w Estonii w I połowie 2013 roku uruchomiono sprzedaż polis.</p> <p>2. Posiadając wysoką bazę kapitałową, PZU poszukuje możliwości inwestycyjnych zarówno w kraju, jak i za granicą.</p>
Strategiczny marketing / Corporate Social Responsibility	<p>1. Trwają prace nad przygotowaniem raportu dotyczącego rezultatów działań w zakresie odpowiedzialnego biznesu. Nowy raport będzie drugim w historii PZU i obejmować będzie osiągnięcia z ostatnich dwóch lat i plany na przyszłość będące odpowiedzią na wyzwania otoczenia i oczekiwania interesariuszy.</p>

Cel	Realizacja celu – podsumowanie działań w I półroczu 2013 roku
Czynniki warunkujące wdrożenie	
Middle-office: nowoczesny i zintegrowany model obsługi klienta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowano proces wdrażania sieci nowoczesnych Oddziałów PZU - dobrze widocznych, wspólnych dla całej Grupy PZU i nastawionych na sprzedaż. 2. Kontynuowano prace mające na celu dalszą optymalizację obszaru likwidacji szkód i świadczeń, do których jako najważniejsze można zaliczyć: <ul style="list-style-type: none"> • zakończenie działań mających na celu wprowadzenie telepracy jako rozwiązania alternatywnego dla pracy stacjonarnej, • centralizację operacji wybranych zespołów, • zakończenie kolejnego rozwoju platformy komunikacji „E-szkoda”, w tym m.in. integracja z wybranymi brokerami, • prowadzenie prac mających na celu częściową automatyzację likwidacji świadczeń.
Back-office: efektywne operacje i elastyczne IT	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowano prace nad wdrożeniem systemu produktowego dla ub. majątkowych. 2. Prowadzono dalsze działania związane z centralizacją i optymalizacją procesów operacyjnych. W 2013 roku scentralizowano kolejne 2 Centra Operacji, przenosząc ich działania do centr w Łodzi i Opolu. 3. Zakończono III etap wdrożenia wspólnego dla PZU i PZU Życie systemu klasy ERP - od stycznia 2013 roku wdrożono kolejne procesy z obszaru księgowości ubezpieczeniowej dla PZU i PZU Życie. 4. Scentralizowano serwery plików w ramach infrastruktury PZU, co skutkowało zmniejszeniem utylizacji łącz wykorzystywanych przez PZU, a tym samym do obniżenia opłat z tego tytułu oraz bardziej efektywnego użycia posiadanych łącz. 5. Objęto krytyczne systemy i aplikacje biznesowe w Grupie PZU monitoringiem, pozwalającym na wyeliminowanie ryzyka długotrwałych awarii, a tym samym skrócono czas niedostępności krytycznych systemów. 6. Rozpoczęto prace nad zwiększeniem bezpieczeństwa sieci informatycznej Grupy PZU.
HR: partner biznesu / zaangażowani pracownicy / kultura zorientowana na wynik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustabilizowano system nadawania celów, wprowadzony w IV kwartale 2012 roku. 2. Uruchomiono program PLUS, oferujący bogaty program szkoleń dla wszystkich pracowników PZU i PZU Życie, ukierunkowany na rozwój kluczowych kompetencji w ramach DNA. 3. W ramach działań mających na celu wzmocnienie pozycji PZU jako preferowanego pracodawcy w czerwcu 2013 roku uruchomiono kolejną turę praktyk i staży w Grupie PZU. 4. Uruchomiono inicjatywę PZU Sport Team, dzięki któremu pracownicy PZU mogą wspólnie uprawiać wybrane dyscypliny sportowe. 5. Przeprowadzono badanie zaangażowania pracowników PZU, w którym wzięło udział aż 87% pracowników.
Branding: PZU to firma nowoczesna, prawdziwie zorientowana na klientów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzono kampanie reklamowe: <ul style="list-style-type: none"> • Kampania Nostres: celem kampanii było zachęcenie klientów do kupienia ubezpieczenia PZU AC. Ubezpieczenie to obejmuje wszelkie ryzyka komunikacyjne. • Kampania Agent, której celem było pokazanie agentów PZU, jako profesjonalnych z jednej, a ludzkich z drugiej strony, będących blisko klientów zawsze, kiedy ich potrzebują.

11.13. Zaangażowanie społeczne

W ramach prowadzonych działań o charakterze edukacyjnym PZU prowadzi w Internecie serwis dedykowany ubezpieczeniom - „JakieUbezpieczenie.pl”. Strona ta ma charakter wyłącznie informacyjno-edukacyjny. W prosty i łatwo dostępny sposób tłumaczy korzyści wynikające z produktów ubezpieczeniowych.

Jak co roku PZU prowadził także działalność prewencyjną służącą poprawie bezpieczeństwa publicznego i ograniczaniu różnego rodzaju ryzyk. W ramach tego obszaru w I połowie 2013 roku podjęto następujące działania:

- kontynuowano współpracę z TOPR, GOPR i wybranymi grupami WOPR;
- kontynuowano współpracę ze Stowarzyszeniem Misie Ratują Dzieci w zakresie opieki terapeutycznej i psychologicznej dla dzieci poszkodowanych w wypadkach;
- kontynuowano realizację projektu Bezpieczna Flota skierowanego do wybranych kierowców flotowych;
- we współpracy ze Stowarzyszeniem Pomocy Niepełnosprawnym Kierowcom realizowano program *Auto Mobility* Centrum nakierowany na ograniczenie bariery mobilności osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie im bezpiecznego prowadzenia pojazdów dzięki adaptacji pozwalającej na substytucję dysfunkcji fizycznych;
- organizowano wraz z Olimpiadami Specjalnymi Polska zawody sportowe osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- realizowano działania służące poprawie bezpieczeństwa Muzeum Łazienki Królewskie poprzez program polegający na rozbudowie systemu zabezpieczenia technicznego w obiektach oraz na ochronie fizycznej osób i mienia na terenie muzeum.

PZU działał również jako sponsor i mecenas różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, zarówno o zasięgu ogólnopolskim jak i lokalnym. Do kluczowych działań w tym obszarze można zaliczyć:

- mecenat nad Muzeum Narodowym w Krakowie oraz Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie;
- ścisłą współpracę z Zamkiem Królewskim w Warszawie;
- akcję „Nieconocna Noc Muzeów z PZU” podczas Nocy Muzeów w Warszawie na Zamku Królewskim, w Muzeum Łazienki Królewskie oraz w Krakowie w Galerii Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach, Oddziale Muzeum Narodowego w Krakowie;
- mecenat nad Willą Decjusza w Krakowie;
- sponsorowanie Malta Festival Poznań;
- sponsorowanie festiwalu „PZU Strefa Ciszy Royal Łazienki Music Festival” przy współpracy z Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie;
- sponsorowanie IX Międzynarodowego Festiwalu Piosenki "Rzeszów Carpathia Festival";
- współpraca z Krakowskim Biurem Festiwalowym, w tym sponsorowanie projektów: Festiwal Literacki Czesława Miłosza, OPERA RARA, Grolsch Art Boom Festival, Jarmark Świętojański, Wianki, Festiwal Sacrum Profanum;
- sponsorowanie konkursu „Droga na Harvard”;
- sponsorowanie projektu edukacyjnego Akcjonariat Obywatelski;
- sponsorowanie Wielkiego Balu Forbesa;
- sponsorowanie Akademii Liderów Rynku Kapitałowego;
- mecenat nad Centrum Naukowym Hewelianum w Gdańsku;
- sponsorowanie V Kongresu Kobiet;
- sponsorowanie konferencja "WallStreet";
- patronat nad Gminą Bukowina Tatrzańska.

12. Planowane główne kierunki rozwoju

Zgodnie z przyjętą Strategią na lata 2012-2014 w najbliższych latach model operacyjny Grupy PZU będzie podlegał transformacji z organizacji działającej według linii produktowych na organizację działającą według segmentów klientów. Działania te pozwolą na lepsze zrozumienie potrzeb klientów oraz odpowiednie reagowanie na te potrzeby. W planach na kolejne lata znajduje się również dalsza optymalizacja operacyjna Grupy PZU.

Zorientowanie na klienta oraz wysoka efektywność operacyjna pozwolą na utrzymanie pozycji lidera – Grupa PZU pozostanie największą i najbardziej rentowną firmą ubezpieczeniową w Europie Środkowo Wschodniej.

Cel	Planowane kierunki działania w 2013 roku
Filary biznesowe	
Klient masowy	
Utrzymanie w sposób rentowny pozycji w Majątku Rozwój ubezpieczeń na życie Zbudowanie pozycji w obszarze Inwestycji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie udziałów rynkowych w segmencie ubezpieczeń komunikacyjnych i majątkowych. 2. Rozwój produktów oszczędnościowych i inwestycyjnych, w szczególności produktów długoterminowego oszczędzania. 3. Dalszy rozwój w obszarze sprzedaży masowej m.in. poprzez rozwój podstawowych kanałów dystrybucji.
Klient grupowy	
Rentowne utrzymanie pozycji lidera w ub. na życie Rozwijanie indywidualnych relacji (Klub PZU Pomoc w Życiu) Dynamiczny rozwój ub. zdrowotnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie rentownej pozycji lidera w ubezpieczeniach na życie. 2. Dalsze kreowanie rynku ubezpieczeń zdrowotnych, celem zwiększenia skali biznesu w tym obszarze. 3. Aktywna dosprzedaż klientom grupowym produktów związanych z ubezpieczeniami zdrowotnymi i lekowymi. 4. Wzmocnienie bezpośrednich relacji z ubezpieczonym dzięki ofercie Klubu PZU Pomoc w Życiu.
Klient korporacyjny	
Odbudowywanie pozycji rynkowej przy zachowaniu rentowności	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekształcenie PZU w partnera biznesowego o silnej pozycji eksperckiej, będącego nie tylko podmiotem sprzedającym ubezpieczenia, ale również doradcą dla klienta. 2. Utrzymanie pozycji rynkowej w ubezpieczeniach komunikacyjnych oraz zwiększenie udziałów rynkowych w ubezpieczeniach pozakomunikacyjnych.
Inne obszary działania	
Efektywna polityka kapitałowa i inwestycyjna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dalsze wprowadzanie zmian w polityce inwestycyjnej obejmującej m.in. zmianę struktury lokat, której efektem będzie zwiększenie rentowności przy jednoczesnym obniżeniu zmienności wyniku na działalności inwestycyjnej.
Nowy model ekspansji międzynarodowej – PZU International	<ol style="list-style-type: none"> 1. W przypadku pojawienia się ciekawych ofert, zwiększenie skali działania Grupy PZU poprzez ekspansję międzynarodową na rynkach Europy Środkowo-Wschodniej.
Strategiczny marketing / Corporate Social Responsibility	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja działań wspierających wizerunek PZU, jako instytucji pomagającej kształtować bezpieczną przyszłość.
Czynniki warunkujące wdrożenie	
Middle-office: nowoczesny i zintegrowany model obsługi klienta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie nowego modelu obsługi klientów, zakładającego zintegrowaną i zgodną z oczekiwaniami klientów strukturę kanałów kontaktu, w szczególności dalszą budowę sieci nowoczesnych placówek sprzedażowo-usługowych. 2. Dalsza optymalizacja w zakresie likwidacji szkód i świadczeń.

Back-office: efektywne operacje i elastyczne IT	<ol style="list-style-type: none">1. Kontynuacja działań związanych z wprowadzeniem nowego systemu produktowego w PZU, który pozwoli na zwiększenie efektywności operacyjnej.2. Dalsza optymalizacja procesów operacyjnych.
HR: partner biznesu / zaangażowani pracownicy / kultura zorientowana na wynik	<ol style="list-style-type: none">1. Kontynuacja przekształcania Grupy PZU w organizację zorientowaną na wyniki.2. Dalsze wzmacnianie pozycji PZU jako preferowanego pracodawcy poprzez prowadzenie kolejnej edycji Programu praktyk i staży.

13. Zarządzanie ryzykiem

13.1. Cel zarządzania ryzykiem

Celem zarządzania ryzykiem jest zapewnienie, że PZU i PZU Życie realizując swoje cele biznesowe, monitorują i zarządzają portfelami inwestycyjnymi i ubezpieczeniowymi oraz ryzykiem operacyjnym w sposób bezpieczny i adekwatny do skali ponoszonego ryzyka. Strategia zarządzania ryzykiem jest integralną częścią procesu zarządzania PZU i PZU Życie. Do głównych elementów strategii zarządzania ryzykiem należą:

- ustalony przez Radę Nadzorczą, Zarząd i adekwatne Komitety system limitów i ograniczeń akceptowalnego poziomu ryzyka, w tym poziom apetytu na ryzyko;
- procesy obejmujące identyfikację, pomiar i ocenę, monitorowanie, raportowanie oraz działania zarządcze dotyczące poszczególnych ryzyk;

struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem, w której kluczową rolę odgrywają Rada Nadzorcza, Zarząd PZU i PZU Życie, Komitety: Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP), Komitet Ryzyka Kredytowego (KRK).

13.2. Apetyt na ryzyko

Apetyt na ryzyko, rozumiany jest jako poziom ryzyka, które PZU i PZU Życie są gotowi podjąć w trakcie realizacji swoich celów biznesowych. Tak zdefiniowany apetyt na ryzyko wyznacza ograniczenia funkcjonujące w ramach strategii zarządzania ryzykiem.

Apetyt na ryzyko w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka określany jest w postaci zatwierdzonych limitów na poziomie Zarządu lub odpowiednich komitetów. Limity określone na poziomie PZU i PZU Życie są alokowane do jednostek organizacyjnych znajdujących się na niższych poziomach struktury organizacyjnej.

13.3. Proces zarządzania ryzykiem

Poprzez ustrukturyzowaną identyfikację, pomiar, ocenę, monitorowanie i raportowanie ryzyka oraz działania zarządcze PZU i PZU Życie skutecznie realizują strategię zarządzania ryzykiem. Poszczególne elementy procesu PZU i PZU Życie stosują dla kluczowych obszarów działalności, tj. od momentu propozycji tworzenia produktu ubezpieczeniowego bądź inwestycyjnego do momentu wygaśnięcia zobowiązań, należności lub innych działań związanych z produktem oraz obszarów wspierających.

13.4. Struktura organizacyjna i odpowiedzialność w procesie zarządzania ryzykiem

Struktura zarządzania ryzykiem oparta jest na czterech poziomach kompetencyjnych. Trzy pierwsze poziomy kompetencyjne obejmują:

- 1) Rady Nadzorcze, które sprawują nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem oraz oceniają adekwatność i skuteczność tego procesu w ramach uprawnień określonych w statutach PZU i PZU Życie i regulaminach Rad Nadzorczych;
- 2) Zarządy, które organizują i zapewniają działanie systemu zarządzania ryzykiem poprzez uchwalanie strategii, polityk, wyznaczanie apetytu na ryzyko w podziale na poszczególne kategorie;

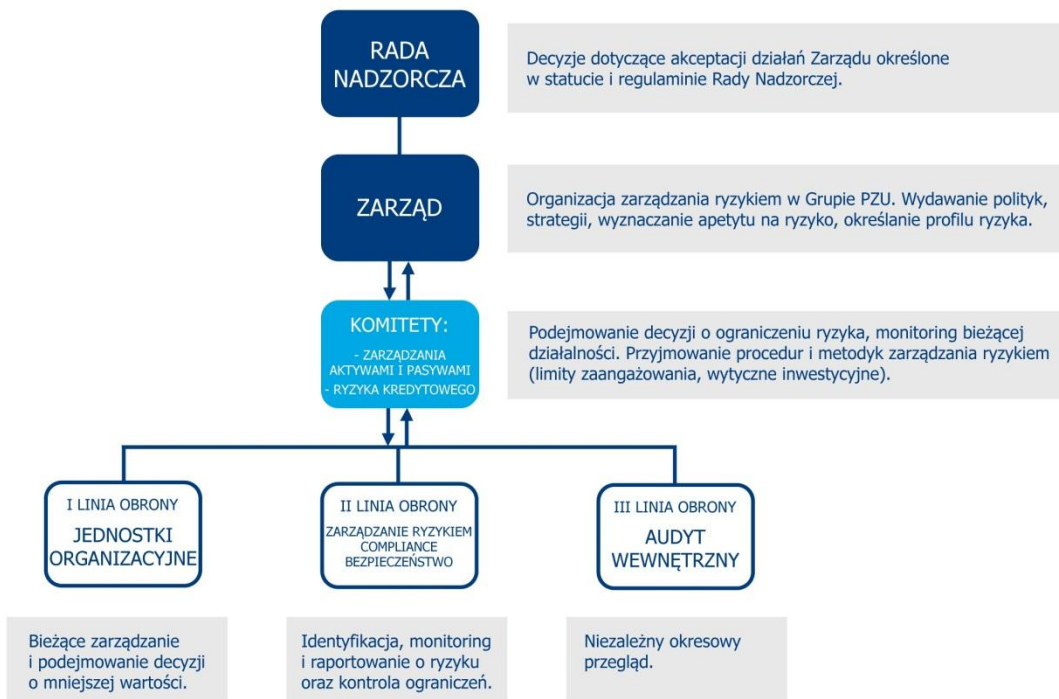
- 3) Komitety (KZAP i KRK), które podejmują decyzje dotyczące ograniczania poziomu poszczególnych ryzyk do ram wyznaczonych przez apetyt na ryzyko. Komitety przyjmują procedury i metodyki związane z ograniczaniem poszczególnych ryzyk, a także akceptują limity ograniczające poszczególne rodzaje ryzyk.

Czwarty poziom kompetencyjny dotyczy poziomu operacyjnego, w którym zadania związane z procesem zarządzania ryzykiem podzielone są pomiędzy trzy linie obrony:

- 1) Pierwsza linia obrony: zarządzanie ryzykiem na poziomie jednostek biznesowych (jednostek organizacyjnych) na podstawie obowiązujących procedur, wytycznych oraz ustanowionych limitów. Zarządzanie ryzykiem na tym poziomie jest dodatkowo wspierane poprzez obowiązujące zasady kontroli wewnętrznej, włącznie z czynnościami kontrolnymi realizowanymi przez przełożonych w ramach kontroli bieżących oraz okresowych, jak również mechanizmami kontrolnymi wbudowanymi w procedury i procesy realizowane przez daną jednostkę organizacyjną.
- 2) Druga linia obrony: zarządzanie ryzykiem poprzez wyspecjalizowane jednostki i komitety (ustanowione w celu zarządzania poszczególnymi typami ryzyk) w ramach istniejącej struktury zarządzania ryzykiem na bazie obowiązujących zasad, metodologii i procedur. Na tym poziomie realizowane są zadania związane z identyfikacją, pomiarem i kontrolą ryzyka, opracowywaniem wytycznych, jak i raportowaniem i przygotowywaniem informacji zarządczej odnośnie ekspozycji na ryzyko.

Trzecia linia obrony: audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne kontrole i audyty kluczowych elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność PZU i PZU Życie na bazie opracowanych i podlegających ciągłemu udoskonalaniu metodologii audytu i kontroli wewnętrznej. Dodatkowo, w ramach tej funkcji wykonywany jest monitoring realizacji zaleceń i rekomendacji biegłego rewidenta.

Wykres 6: Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem – role/zadania

13.5. Rodzaje ryzyk

Profil ryzyka PZU i PZU Życie w I połowie 2013 roku nie uległ istotnym zmianom. Do głównych ryzyk, na które narażone są powyższe spółki należą ryzyka: ubezpieczeniowe, rynkowe, kredytowe, koncentracji, operacyjne i ryzyko braku zgodności.

Poniższe zestawienie określa definicje rodzajów ryzyka, narzędzia wykorzystywane do zarządzania danym ryzykiem oraz podsumowanie głównych metod ograniczenia ryzyka stosowanych w I połowie 2013 roku.

Ryzyko ubezpieczeniowe

Przez ryzyko ubezpieczeniowe w PZU i PZU Życie rozumie się ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny i tworzenia rezerw. Ryzyko ubezpieczeniowe jest najważniejszym ryzykiem na jakie narażone jest PZU i PZU Życie.

W PZU i PZU Życie proces zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym rozpoczyna się w momencie propozycji tworzenia produktu ubezpieczeniowego.

Ocena ryzyka ubezpieczeniowego polega na rozpoznaniu stopnia zagrożenia lub grupy zagrożeń stanowiących o możliwości powstania szkody oraz na dokonaniu analizy elementów ryzyka, w sposób umożliwiający podjęcie decyzji o przyjęciu ryzyka do ubezpieczenia i ponoszenia odpowiedzialności przez spółkę. Zakres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej, ustalona wysokość składki ubezpieczeniowej, a w ubezpieczeniach finansowych także poziom przyjętych zabezpieczeń są uwzględnione w przeprowadzanej ocenie ryzyka ubezpieczeniowego.

Ocena ryzyka ubezpieczeniowego obejmuje również działania związane z:

- prewencją - polegającą na zarządzaniu ryzykiem ubezpieczeniowym w celu:
 - ograniczenia występowania częstotliwości szkód;
 - zmniejszenia rozmiaru szkód;
- reasekuracją ryzyk o największym rozmiarze i zagrożeniu.

Pomiar ryzyka ubezpieczeniowego w PZU i PZU Życie jest dokonywany, w szczególności, przy użyciu:

- analizy wybranych wskaźników;
- metody scenariuszowej – analizy utraty wartości spowodowanej przez zadaną zmianę czynników ryzyka;
- metody faktorowej – uproszczonej wersji metody scenariuszowej, zredukowanej do przypadku jednego scenariusza dla jednego czynnika ryzyka;
- danych statystycznych;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- wiedzy eksperckiej pracowników spółki.

W PZU i PZU Życie zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym odbywa się, w szczególności, poprzez:

- określenie tolerancji na ryzyko ubezpieczeniowe i jego monitoring;
- decyzje biznesowe i plany sprzedażowe;
- kalkulację i monitoring adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitoring istniejących szacunków i ocenę adekwatności składki;
- proces oceny, wyceny i akceptacji ryzyka ubezpieczeniowego;
- stosowanie narzędzi ograniczania ryzyka ubezpieczeniowego, w tym w szczególności reasekuracji i prewencji.

W przypadku zaistnienia okoliczności implikujących niekorzystne zmiany zobowiązań ubezpieczeniowych lub stratę finansową wynikającą ze zmienności w zakresie występowania, częstotliwości i skali ubezpieczanych zdarzeń oraz ze zmienności w zakresie występowania wypłat odszkodowań i świadczeń, PZU i PZU Życie podejmuje działania mające, w szczególności, na celu:

- modyfikację wysokości taryf;
- modyfikację zakresu odpowiedzialności PZU i PZU Życie w poszczególnych produktach;
- wprowadzenie nowych wyłączeń w ogólnych warunkach ubezpieczenia;
- modyfikację zasad underwritingu;
- utworzenie programów koasekuracyjnych;
- utworzenie programów reasekuracyjnych;
- wycofanie produktu ze sprzedaży.

Ograniczanie ryzyka ubezpieczeniowego w PZU i PZU Życie odbywa się, w szczególności, poprzez następujące czynności:

- zdefiniowanie zakresów i / lub wyłączeń odpowiedzialności w ogólnych warunkach ubezpieczenia;
- działania koasekuracyjne i reasekuracyjne;
- adekwatną politykę taryfikacyjną;
- przyjęcie konserwatywnych założeń do kalkulacji rezerw przy użyciu metod zgodnych z obowiązującymi aktami prawnymi;
- procedurę underwritingu;
- procedurę likwidacji szkód;
- decyzje i plany sprzedażowe;
- prewencję.

Ryzyko rynkowe

Przez ryzyko rynkowe PZU i PZU Życie uznają ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej, wynikającej bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i zmienności rynkowych cen aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych.

Identyfikacja ryzyka rynkowego polega na rozpoznaniu rzeczywistych i potencjalnych źródeł tego ryzyka. Identyfikacja ryzyka jest przeprowadzana dla wszystkich typów instrumentów zarówno dla instrumentów, których ryzyko zostało zaakceptowane jak również dla planowanych.

Proces identyfikacji ryzyka rynkowego związanego z aktywami rozpoczyna się w momencie podjęcia decyzji o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych. Jednostki, które podejmują decyzję o rozpoczęciu dokonywania transakcji na danym typie instrumentów finansowych, sporządzają opis instrumentu zawierający w szczególności opis czynników ryzyka i przekazują go do Biura Ryzyka, które na jego podstawie identyfikuje i ocenia ryzyko rynkowe. Proces identyfikacji ryzyka rynkowego związanego z zobowiązaniami ubezpieczeniowymi rozpoczyna się wraz z procesem tworzenia produktu ubezpieczeniowego i jest związany z identyfikacją zależności wielkości przepływów finansowych z tego produktu od czynników ryzyka rynkowego.

Zidentyfikowane ryzyka rynkowe podlegają ocenie ze względu na kryterium istotności. Pomiar ryzyka rynkowego dokonywany jest przy użyciu poniższych miar ryzyka:

- VaR;
- metody faktorowej – analizy utraty wartości spowodowanej przez zadaną zmianę czynników ryzyka, opartą o jeden scenariusz dla jednego czynnika ryzyka;
- miar ekspozycji i wrażliwości;
- skumulowanej miesięcznej straty.

Przy pomiarze ryzyka rynkowego wyróżnia się, w szczególności, następujące etapy:

- gromadzenie informacji o aktywach i zobowiązaniach generujących ryzyko rynkowe;
- wyliczenie wartości ryzyka.

Pomiar ryzyka dokonywany jest:

- codziennie dla miar ekspozycji i wrażliwości instrumentów znajdujących się w systemie transakcyjnym Kondor+;
- miesięcznie przy wykorzystaniu częściowego modelu wewnętrznego za wyjątkiem nieruchomości na użytek własny, dla których stan jest aktualizowany kwartalnie oraz nieruchomości w funduszach nieruchomości, których wycena aktualizowana jest półrocznie.

Monitorowanie ryzyka rynkowego przebiega dwutorowo, wewnątrz w jednostkach organizacyjnych odpowiedzialnych za operacyjne zarządzanie ryzykiem rynkowym oraz niezależnie przez Biuro Ryzyka. Monitorowanie ryzyka rynkowego polega na analizie poziomu ryzyka, wykorzystania wyznaczonych limitów i odbywa się w cyklach dziennych lub miesięcznych adekwatnie do zdefiniowanych limitów.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka rynkowego polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka rynkowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego;
- dywersyfikacji portfela aktywów w szczególności ze względu na kategorię ryzyka rynkowego, terminy zapadalności instrumentów, koncentrację zaangażowania w jednym podmiocie, koncentrację geograficzną;
- inwestowaniu w instrumenty o dużej płynności rynkowej;
- stanowieniu ograniczeń i limitów ryzyka rynkowego.

Stanowienie limitów jest głównym narzędziem zarządczym mającym na celu utrzymanie pozycji ryzyka w ramach akceptowalnego poziomu tolerancji na ryzyko. Struktura limitów dla poszczególnych kategorii ryzyka rynkowego jak również dla poszczególnych jednostek organizacyjnych PZU i PZU Życie, jest ustalana przez KZAP w taki sposób, aby były one spójne z tolerancją na ryzyko ustaloną przez Zarząd. KZAP stanowi dodatkowe szczegółowe limity ryzyka rynkowego.

Ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji

Przez ryzyko kredytowe PZU i PZU Życie uznają ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej, na które PZU i PZU Życie są narażeni, wynikające z wahań wiarygodności i zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i wszelkich dłużników, materializujące się niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta lub wzrostem *spreadu* kredytowego.

Pomiar ryzyka kredytowego dokonywany jest przy użyciu:

- miar ekspozycji (wartość zaangażowania kredytowego oraz zaangażowanie kredytowe ważone okresem zapadalności);
- VaR, wartości narażonej na ryzyko, miara ryzyka kwantyfikująca potencjalną stratę ekonomiczną, która w horyzoncie jednego roku przy normalnych warunkach rynkowych nie zostanie przekroczona z prawdopodobieństwem 99,5%.

Pomiar ryzyka kredytowego wobec pojedynczego podmiotu jest szacowany jako suma pojedynczych zaangażowań, kalkulowanych jako iloczyn dwóch wielkości:

- wagi ryzyka dla ratingu wewnętrznego;
- zaangażowania kredytowego netto ważonego okresem zapadalności.

Pomiar ryzyka koncentracji dla pojedynczego podmiotu jest kalkulowany jako iloczyn dwóch wielkości:

- wielkości zaangażowania wobec tego podmiotu ponad próg nadmiernej koncentracji;
- współczynnika ryzyka koncentracji ustalonego dla każdego ratingu wewnętrznego.

Miarą łącznego ryzyka koncentracji w PZU i PZU Życie jest suma ryzyk koncentracji pojedynczych podmiotów. W przypadku podmiotów powiązanych wyznacza się ryzyko koncentracji dla wszystkich podmiotów powiązanych łącznie.

Monitorowanie ryzyka kredytowego i koncentracji polega na analizie poziomu ryzyka, ocenie zdolności kredytowej i określeniu stopnia wykorzystania wyznaczonych limitów.

Monitorowanie odbywa się w cyklach:

- miesięcznych dla zaangażowań z tytułu ubezpieczeń finansowych;
- półrocznych dla zaangażowań Biura Reasekuracji;
- dziennych w przypadku pozostałych limitów zaangażowania;
- miesięcznych w przypadku limitów ryzyka VaR.

Działania zarządcze w odniesieniu do ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji polegają w szczególności na:

- dokonywaniu transakcji służących zmniejszeniu ryzyka kredytowego, tj. sprzedaż instrumentu finansowego, zamknięcie instrumentu pochodnego, kupno zabezpieczającego instrumentu pochodnego;
- przyjęciu zabezpieczenia;
- reasekuracji portfela ubezpieczeń finansowych;
- dywersyfikacji portfela aktywów i ubezpieczeń finansowych w szczególności ze względu na państwo, sektor;
- stanowieniu limitów ograniczających zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu, grupy podmiotów, sektorów, państw.

Struktura limitów ryzyka kredytowego i koncentracji dla poszczególnych emitentów jest ustalana przez KRK w taki sposób, by były one spójne z tolerancją na ryzyko ustaloną przez Zarząd. Dodatkowo KRK ustala szczegółowe limity kwotowe i ograniczenia jakościowe.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako możliwość poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja poziomu ryzyka operacyjnego i efektywności operacyjnej, prowadząca do ograniczenia strat i kosztów spowodowanych materializacją tego ryzyka oraz zapewnieniu adekwatnych i efektywnych mechanizmów kontrolnych, przy zastosowaniu odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, proceduralnych i technicznych.

Poprzez gromadzenie i analizę informacji o ryzyku operacyjnym, w szczególności dla obszarów: bezpieczeństwa, kadrowego, technologii teleinformatycznych i prawnego, jest identyfikowany i oceniany poziom ryzyka operacyjnego. Pozwala to na określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego.

W celu ograniczenia poziomu ryzyka operacyjnego stosuje się rozwiązania takie jak:

- aktualizacja oraz optymalizacja procesów i procedur;
- zmiana struktury punktów kontrolnych, rekonyliacji i walidacji;
- automatyzacja systemów kontrolnych;
- plany awaryjne;
- monitorowanie i analiza liczby incydentów bezpieczeństwa;
- analiza rotacji pracowników i działania podejmowane w celu minimalizacji poziomu ryzyka w tym obszarze, takie jak: dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne;
- monitorowanie i analiza przyczyn liczby awarii najistotniejszych systemów informatycznych.

Cyklicznie Członkom Zarządu oraz Radzie Nadzorczej przekładane są informacje na temat poziomu ryzyka operacyjnego.

Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności (*compliance*) jest to ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się PZU i PZU Życie, pracowników PZU i PZU Życie lub podmiotów działających w ich imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez PZU i PZU Życie standardów postępowania, w tym norm etycznych.

W PZU i PZU Życie zarządzanie ryzykiem braku zgodności odbywa się na podstawie Polityki zgodności oraz Metodyki identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności dla procesów wewnętrznych.

Na podstawie ww. regulacji został wprowadzony podział kompetencji w ramach systemowego i bieżącego zarządzania ryzykiem braku zgodności. Za bieżące zarządzanie ryzykiem braku zgodności w poszczególnych procesach odpowiadają kierujący obszarami, jednostkami i komórkami organizacyjnymi w PZU i PZU Życie.

Działania w obszarze *compliance*, polegają w szczególności na:

- promowaniu przestrzegania w PZU i PZU Życie standardów postępowania w zakresie zgodności;
- formułowaniu i monitorowaniu rozwiązań dotyczących realizacji zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- monitorowaniu przestrzegania przez PZU i PZU Życie standardów postępowania w zakresie zgodności;
- monitorowaniu procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności w PZU i PZU Życie obejmującego, w szczególności:
 - opiniowanie w aspekcie ryzyka braku zgodności projektów regulacji wewnętrznych oraz materiałów informacyjnych, reklamowych i marketingowych skierowanych do klientów i inwestorów;
 - realizację szkoleń i prowadzenie działań komunikacyjnych wewnętrznej w zakresie zapewnienia zgodności.

Za podejmowanie strategicznych decyzji dotyczących ryzyka braku zgodności oraz akceptacje poziomu ryzyka odpowiadają Zarząd.

W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności do 30 czerwca 2013 roku rolę koordynującą pełniło Biuro Ryzyka. Od 1 lipca br. za koordynację tego procesu odpowiadać będzie nowopowstałe Biuro Compliance.

Identyfikacja i ocena (pomiar) ryzyka braku zgodności dokonywane są przez kierujących komórkami organizacyjnymi PZU i PZU Życie oraz dodatkowo, we własnym zakresie przez Biuro Compliance. Identyfikowanie i ocena ryzyka braku zgodności realizowane jest dla poszczególnych procesów wewnętrznych zakładu ubezpieczeń określonych w Klasyfikatorze, przez kierujących komórkami organizacyjnymi, zgodnie z podziałem odpowiedzialności za raportowanie. Dodatkowo Biuro Compliance identyfikuje ryzyko compliance na podstawie informacji wynikających ze zgłoszeń do rejestrów konfliktu interesów, prezentów i korzyści oraz nieprawidłowości, a także wpływających zapytań.

Ocena i pomiar ryzyka braku zgodności dokonywane są poprzez określenie skutków materializacji ryzyk:

- finansowych, wynikających m.in. z:
 - kar administracyjnych;
 - wyroków sądowych;
 - kar umownych;
 - odszkodowań.
- niematerialnych, dotyczących utraty reputacji, w tym uszczerbku w zakresie wizerunku i marki PZU.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności dokonywane jest w szczególności poprzez:

- analizę raportów kwartalnych otrzymywanych od kierujących komórkami organizacyjnymi;
- przegląd wymogów regulacyjnych;
- udział w pracach legislacyjnych w zakresie zmian obowiązujących powszechnie przepisów;
- podejmowanie aktywności w organizacjach branżowych;
- przegląd realizacji zaleceń Biura Compliance.

Raportowanie ryzyka braku zgodności do Biura Compliance dokonywane jest kwartalnie. Raporty dotyczące ryzyka w skali PZU i PZU Życie przekazywane są do Zarządu corocznie do dnia 15 marca roku następnego. W I połowie 2013 roku nie stwierdzono istotnych incydentów w zakresie ryzyka braku zgodności.

Działania zarządcze w zakresie reakcji na ryzyko braku zgodności obejmują w szczególności:

- akceptację ryzyka m.in. wobec zmian prawnych i regulacyjnych;
- ograniczanie ryzyka, w tym: dostosowanie procedur i procesów w kontekście wymogów regulacyjnych, opiniowanie i projektowanie regulacji wewnętrznych pod względem zgodności, uczestnictwo w procesie uzgadniania działań marketingowych;

- unikanie ryzyka poprzez zapobieganie angażowaniu spółek PZU i PZU Życie w działania niezgodne z obowiązującymi wymogami regulacyjnymi, dobrymi praktykami rynkowymi lub mogące negatywnie wpłynąć na wizerunek.

13.6. Istotne wydarzenia w obszarze ryzyka w I półroczu 2013 roku

Zmiany organizacyjne

Od dnia 1 lipca 2013 roku powstało Biuro Compliance, które zostało wydzielone ze struktury Biura Ryzyka i Biura Zarządu. Zgodnie z decyzją Zarządu PZU i PZU Życie w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności rolę koordynującą pełnić będzie Biuro Compliance.

Przegląd strategii i polityk zarządzania ryzykiem

W PZU oraz PZU Życie dokonano przeglądu procesu zarządzania ryzykiem. Dla każdej ze spółek opracowano „Strategię zarządzania ryzykiem” oraz przyjęto następujące dokumenty:

- Politykę zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym;
- Politykę zarządzania ryzykiem rynkowym;
- Politykę zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem koncentracji;
- Politykę zarządzania ryzykiem operacyjnym;

W „Strategii zarządzania ryzykiem” Zarządy PZU oraz PZU Życie wyznaczyły apetyt na ryzyko, określiły profil ryzyka oraz ustaliły poziom tolerancji na ryzyko. Na tej podstawie wdrożono mapę ryzyka dla PZU i PZU Życie.

Dyrektywa Wypłacalność II (Solvency II)

W roku 2012 w PZU uruchomiono strategiczny projekt dotyczący dostosowania PZU do wymogów Dyrektywy Wypłacalności II. Prace w ramach projektu toczą się zgodnie z przyjętym pierwotnie harmonogramem. PZU współpracuje z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego w pracach przygotowawczych do wdrożenia Dyrektywy, w szczególności uczestniczy we wszystkich badaniach ilościowych. Dodatkowo, w I połowie 2013 roku PZU przygotowało i przekazało uwagi do wydanego przez EIOPA projektu wytycznych dotyczących przygotowania do Solvency II.

14. Wybrane pozostałe spółki Grupy PZU – kierunki rozwoju i wyniki działalności

14.1. PZU Lietuva

PZU Lietuva umocnił swoją pozycję zwiększając udział w rynku z 13,3% na koniec 2012 roku do 13,5% na koniec I połowy 2013 roku. Celem spółki w 2013 roku jest dalsza poprawa rentowności portfeli komunikacyjnych oraz umocnienie pozycji na rynku ubezpieczeń majątkowych. W analizowanym okresie prowadzono intensywne prace związane z rozwojem działalności na rynkach łotewskim i estońskim. Trwają prace nad rozwojem kolejnych produktów, które są dostosowywane do wymogów lokalnych rynków. Jednocześnie prowadzona jest dalsza rekrutacja pracowników, oraz integracja systemów IT. Oprócz ekspansji na rynkach zagranicznych, działania spółki koncentrują się na rozwoju nowych kanałów sprzedaży (*Call Centre*, sprzedaż przez sieci dealerów samochodowych, biura turystyczne). Spółka inwestuje również w infrastrukturę techniczną (integracja systemów z rejestrem nieruchomości, rozwój platformy pozwalającej na sprzedaż ubezpieczeń online). Kontynuowane są także prace mające na celu uproszczenie procesu wypłaty odszkodowań.

14.2. PZU Lietuva Life

W I połowie 2013 roku spółka rozwijała się bardzo dynamicznie osiągając ponad dwukrotnie większy wzrost sprzedaży niż rynek. Wysoki wzrost składki wynikał z rozwoju sieci sprzedaży własnej jak również intensyfikacji współpracy z siecią zewnętrzną (brokerzy, multiagenci). Spółka w dalszym ciągu będzie koncentrować się na ubezpieczeniach na życie typu *endowment*. Dodatkowo, trwają intensywne prace mające na celu rozwój ubezpieczeń grupowych. Spółka kontynuuje prace związane z rozwojem systemów informatycznych. W I połowie

2013 roku wdrożono innowacyjny system obsługujący sprzedaż ubezpieczeń na życie, który upraszcza i automatyzuje procesy oferowania polis ubezpieczeniowych, ich kalkulacji i weryfikacji oraz zawierania umów.

Dokapitalizowanie PZU Lietuva

W dniu 21 czerwca 2013 roku Zarząd PZU podjął uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na dokapitalizowanie PZU Lietuva w kwocie 5 mln LTL.

W dniu 25 czerwca 2013 roku odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PZU Lietuva, które podjęło analogiczną uchwałę, a PZU dokonał przelewu środków z datą waluty 26 czerwca 2013 roku.

Powyższe dokapitalizowanie ma na celu spełnienie przez PZU Lietuva wymogów regulacyjnych w zakresie zapewnienia pokrycia marginesu wypłacalności i jest częścią dokapitalizowania planowanego na lata 2013-2014 w łącznej kwocie 24 mln LTL, wynikającego z biznes planu PZU Lietuva dotyczącego inwestycji na Łotwie i w Estonii. Niespełnienie wymogów regulacyjnych dotyczących marginesu wypłacalności (na Litwie 105%) było spowodowane w głównej mierze wyższym od planowanego wzrostem sprzedaży na rynku litewskim oraz rozwojem działalności na rynkach zagranicznych.

14.3. PZU Ukraine

PZU Ukraine zanotowała w 2013 roku pozytywną dynamikę składki przypisanej. Według danych za I kwartał br. spółka zajmowała 13 pozycję na rynku klasycznym ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz 6 na rynku ubezpieczeń na życie.²⁰

Prowadzone w 2013 roku dalsze modyfikacje w podejściu do taryfikacji produktów komunikacyjnych, stanowiących istotną część portfela PZU Ukraine, wzrost udziału w portfelu ubezpieczeń majątkowych oraz ograniczenie ubezpieczeń medycznych doprowadziły do znaczącej poprawy rentowności w 2013 roku.

14.4. PZU AM

PZU AM począwszy od 2013 roku w wyniku uzyskania przez TFI PZU zezwolenia na zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych i przejęcia przez TFI PZU zarządzania portfelami PZU i PZU Życie, ograniczył liczbę podmiotów z Grupy PZU na rzecz których świadczy usługi do TFI PZU i MPTE PZU SA.

W wyniku przeniesienia zarządzania częścią funduszy z PZU AM do TFI PZU w 2013 roku PZU AM będzie zarządzać 4 funduszami (PZU FIZ Sektora Nieruchomości, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2, PZU FIZ Sektora Nieruchomości 3 oraz PZU FIZ RE Income).

14.5. PZU Pomoc

W obszarze programów lojalnościowych spółka kontynuowała optymalizację procesów obsługi i powoływania Klubu PZU Pomoc w Życiu, co m.in. znacząco ograniczyło wydruk dokumentów papierowych. W roku 2013 Klub PZU Pomoc w Życiu będzie rozwijany zgodnie z oczekiwaniami klientów, ze szczególnym naciskiem na uatrakcyjnienie oferty Klubu. Oferta będzie tworzona w oparciu o kompetencje PZU Pomoc przy jednoczesnym wspieraniu działalności i strategii Grupy PZU.

W obszarze medycznej działalności obsługowej spółka na koniec I półrocza 2013 roku posiadała sieć 800 placówek medycznych na terenie całego kraju. W tym obszarze procesy obsługi zostały również zoptymalizowane, co znacząco obniżyło koszty operacyjnej obsługi przy zachowaniu wysokich wskaźników satysfakcji klienta.

Na rynku pośrednictwa sprzedaży pojazdów uszkodzonych z zastosowaniem platformy aukcyjnej online spółka uzyskała wiodącą pozycję. W roku 2013 uruchomiony został innowacyjny produkt, jakim są aukcje w zakresie wymiany szyb. Odnotowane wyniki rokują znaczącą redukcję kosztów likwidacji szkód w tym obszarze.

²⁰ Insurance TOP, #2(42)2013

Narzędzie jakim jest Platforma POMOC ONLINE jest stale rozwijane w kierunku zastosowania modelu ofertowania aukcyjnego w kolejnych procesach likwidacji szkód w Grupie PZU.

14.6. PZU CO

W I półroczu 2013 PZU CO zrealizowało szereg projektów w zakresie rozwoju, wsparcia oraz usprawnienia obsługi obszaru operacji. Poniżej wymienione zostały najważniejsze z nich:

- uruchomiona została nowa lokalizacja *Contact Center* w Bydgoszczy dla potrzeb PZU oraz PZU Życie;
- przejęcie obsługi informatycznej dla spółek TFI PZU oraz PZU AM.

DODATKOWE INFORMACJE

15. Akcje lub uprawnienia do nich posiadane przez osoby zarządzające i nadzorujące PZU na dzień przekazania raportu półrocznego

Tabela 45: Akcje lub uprawnienia do nich posiadane przez osoby zarządzające i nadzorujące PZU

Lp.	Organ / Imię i nazwisko	Liczba akcji posiadanych na dzień 15 maja 2013 roku	Liczba akcji posiadanych na dzień 5 sierpnia 2013 roku	Wynikająca zmiana w okresie pomiędzy tymi datami
Zarząd				
1	Andrzej Klesyk	0	0	X
2	Przemysław Dąbrowski	0	0	X
3	Dariusz Krzewina (członek Zarządu od 15 marca 2013 roku)	0	0	X
4	Bogusław Skuza	500	500	X
5	Barbara Smalska (członek Zarządu od 15 marca 2013 roku)	0	0	X
6	Ryszard Trepczyński	0	0	X
7	Tomasz Tarkowski	80	80	X
Dyrektorzy Grupy				
1	Rafał Grodzicki	0	0	X
2	Przemysław Henschke	0	0	X
3	Sławomir Niemierka	0	0	X
Rada Nadzorcza				
1	Waldemar Maj	30	30	X
2	Zbigniew Cwiąkański	0	0	X
3	Tomasz Zganiacz	0	0	X
4	Dariusz Daniluk	0	0	X
5	Zbigniew Derdziuk	0	0	X
6	Dariusz Filar	0	0	X
7	Włodzimierz Kiciński	30	30	X
8	Alojzy Nowak	0	0	X
9	Maciej Piotrowski	0	0	X
Razem		640	640	X

Na dzień sporządzenia Sprawozdania z działalności Grupy PZU osoby zarządzające i nadzorujące PZU nie posiadały akcji ani udziałów w pozostałych spółkach Grupy PZU.

16. Pozostałe informacje

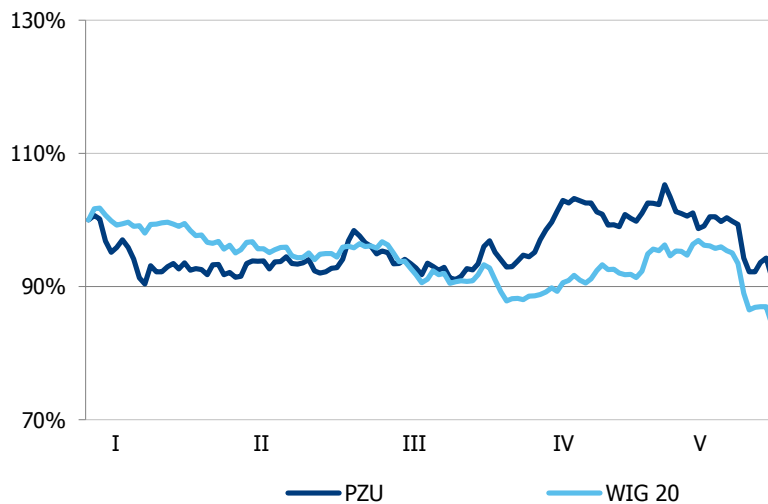
16.1. Udzielone i otrzymane gwarancje i poręczenia kredytu lub pożyczki, wraz z udzielonymi jednostkom powiązanym Emitenta

W I półroczu 2013 roku PZU ani jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji – łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu – jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji stanowiłaby równowartość co najmniej 10% kapitałów własnych PZU.

16.2. Cena akcji PZU

PZU zadebiutował na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. 12 maja 2010 roku. Akcje spółki notowane są na rynku podstawowym giełdy w systemie notowań ciągłych. W I połowie 2013 roku akcje PZU wchodziły w skład indeksów WIG, WIG20, WIG PL, RESPECT Index oraz WIGdiv. Od 24 grudnia 2012 roku PZU wchodzi również w skład indeksu zrównoważonego rozwoju CEERIUS (CEE Responsible Investment Universe). CEERIUS jest indeksem Giełdy Papierów Wartościowych w Wiedniu dla regionu Europy Środkowo-Wschodniej (CEE). Akcje PZU zostały włączone w skład indeksu WIG30, który będzie publikowany przez GPW w Warszawie S.A. od sesji w dniu 23 września 2013 roku.

Wykres 7: Dynamika kursu akcji PZU w I połowie 2013 roku na tle indeksu WIG20 31.12.2012 = 100%

Wykres 8: Notowania akcji PZU w I połowie 2013 roku

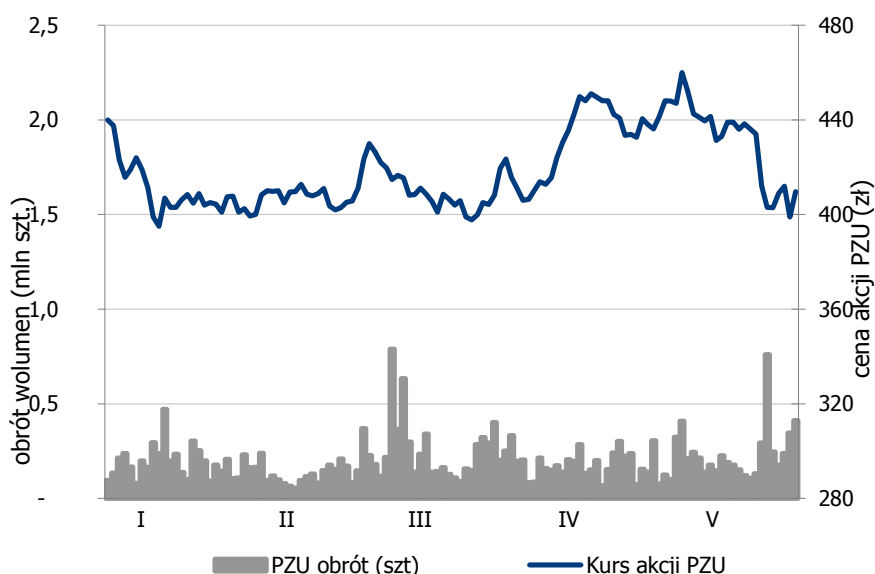

Tabela 46: Podstawowe dane dotyczące akcji PZU

j.m.		1 stycznia - 30 czerwca 2013	1 stycznia - 30 czerwca 2012
Liczba akcji na koniec okresu	szt.	86 352 300	86 352 300
Liczba akcji w obrocie giełdowym	szt.	86 348 289	86 344 698
Kurs zamknięcia z ostatniego dnia notowań w okresie	zł	409,70	334,00
Najwyższy kurs zamknięcia w okresie	zł	460,00	348,00
Najniższy kurs zamknięcia w okresie	zł	395,00	292,10
Wartość rynkowa PZU na koniec okresu	zł	35 378 537 310	28 841 668 200
Średnia cena rynkowa	zł	418,88	321,97
Średni wolumen obrotu na sesję	szt.	202 150	216 310
Dywidenda (brutto) z podziału zysku za rok poprzedni	zł / akcję	29,70	22,43

W I półroczu 2013 roku istotny wpływ na kształtowanie się kursu akcji PZU miały w szczególności bardzo dobre wyniki finansowe spółki na tle innych spółek sektora finansowego, sytuacja na polskim rynku obligacji skarbowych, zmienne zachowania rynków finansowych oraz zapowiedź zmian w systemie emerytalnym. Przedstawione przez polski rząd propozycje znaczącego ograniczenia roli Otwartych Funduszy Emerytalnych należących do największych inwestorów na warszawskiej giełdzie, dały w czerwcu 2013 roku sygnał do przeceny walorów notowanych na warszawskim parkiecie, największej od września 2011 roku. Spośród głównych indeksów, falą przeceny najbardziej dotknięty został indeks WIG20 tracąc w czerwcu 9,7% indeks szerokiego rynku WIG spadł o 6,4%, mWIG40 o 1,3% i jedynie indeks sWIG80 zanotował wzrost o 1,7%.

Kurs zamknięcia akcji PZU na ostatniej sesji giełdowej w I półroczu 2013 roku wyniósł 409,70 zł, co w porównaniu z ceną w ostatnim dniu grudnia 2012 roku 437,00 zł oznaczało spadek o 6,25%. W tym samym czasie indeksy giełdowe WIG20 i WIG straciły odpowiednio 13,06% i 5,72%.

W I półroczu 2013 roku akcje PZU kończyły sesję giełdową spadkami 61 razy, wzrostami 58 razy, a 3 razy pozostały bez zmian. Najwyższy kurs zamknięcia (460,00 zł) został osiągnięty 29 maja, zaś najniższy (395,00 zł) – 16 stycznia. Średnia cena rynkowa akcji PZU w tym okresie sprawozdawczym wyniosła 418,88 zł i była wyższa o 96,91 zł niż w 2012 roku. Średnie dzienne obroty akcjami PZU w I półroczu 2013 roku wyniosły 202.150 szt., przy czym najwyższy ich poziom (787.905 szt.) zanotowano w dniu 13 marca 2013 roku.

Wg stanu na dzień 30 czerwca 2013 roku PZU znajdował się na liście 22 krajowych i zagranicznych instytucji finansowych, których analitycy wydali łącznie w I półroczu 2013 roku 28 rekomendacji dla akcji PZU. Przeważały rekomendacje neutralne („Trzymaj” lub „Neutralnie”) – łącznie 16 rekomendacji, 8 rekomendacji dotyczyło zakupu akcji PZU („Kupuj”, „Akumuluj”, „Przeważaj”) oraz 4 sprzedaży („Niedoważaj” lub „Redukuj”).

Tabela 47: Wskaźniki rynku kapitałowego dla Grupy PZU

Wskaźniki rynku kapitałowego dla Grupy PZU wg stanu na	1 stycznia - 30 czerwca 2013	1 stycznia - 30 czerwca 2012
P / BV (C / WK) <i>Cena rynkowa akcji / wartość księgowa na akcję</i>	2,66	2,26
BVPS <i>Wartość księgowa na akcję</i>	153,89	147,54
P / E (C / Z) <i>Cena / zysk netto na akcję</i>	21,11	16,80
EPS (zł) <i>Zysk (strata) netto / ilość akcji</i>	19,41	19,88
DY Stopa dywidendy (%) <i>Dywidenda przypadająca na jedną akcję / cena rynkowa akcji</i>	7,2%	6,7%
DPS (zł) <i>Dywidenda na akcję</i>	29,70	22,43
TSR Całkowita stopa zwrotu dla akcjonariuszy <i>(Cena rynkowa akcji na koniec okresu – cena rynkowa akcji na początek okresu + dywidenda wypłacona w okresie) / cena rynkowa akcji na początek okresu</i>	(6,2)%	8,1%

16.3. Dywidenda

Dotychczasowa polityka dywidendowa

Polityka dywidendowa PZU została uregulowana uchwałą Zarządu PZU z dnia 11 maja 2011 roku, która przewiduje, że:

1. Podstawą ustalenia dywidendy płaconej przez PZU za dany rok obrotowy będzie skonsolidowany wynik finansowy Grupy Kapitałowej PZU zgodny z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF).
2. Wysokość dywidendy:
 - nie może być niższa niż 50% i nie wyższa niż 100% zysku netto wykazanego w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych zgodnych z MSSF;
 - nie może być wyższa od jednostkowego zysku netto PZU zgodnego z PSR;
 - nie może powodować obniżenia funduszy własnych PZU poniżej wartości odpowiadającej 250% marginesu wypłacalności;
 - nie może spowodować obniżenia siły finansowej Grupy PZU poniżej poziomu odpowiadającego ratingowi AA według metodologii agencji Standard & Poor's;
 - powinna uwzględniać dodatkowe potrzeby kapitałowe PZU w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu przyjęcia przez Zarząd PZU skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU za dany rok.

3. Fundusze własne i margines wypłacalności jest kalkulowany zgodnie z normami ostrożnościowymi ustanowionymi dla polskiego rynku ubezpieczeniowego.

W grudniu 2012 roku Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, wzorem rekomendacji odnośnie wypłaty dywidendy za rok 2011, zalecił, aby zakłady ubezpieczeń przyjęły zachowawczą politykę dywidendową, a zysk wypracowany w roku 2012 przeznaczały na wzmocnienie swojej pozycji kapitałowej.

Organ nadzoru zalecił, aby zasadność wypłaty dywidendy rozważyły wyłącznie zakłady ubezpieczeń spełniające ściśle określone kryteria (szczegółowo opisane w rekomendacji). Powinny one ograniczyć wypłatę dywidendy maksymalnie do 75% wypracowanego w 2012 roku zysku, przy zachowaniu wskaźnika pokrycia wymagań kapitałowych po wypłacie dywidendy na poziomie co najmniej 110%. Jednocześnie, rekomendacja dopuszcza wypłatę dywidendy w wysokości 100% zysku za rok 2012, o ile pokrycie wymagań kapitałowych po wypłacie dywidendy utrzymywac się będzie na poziomie wyższym niż 160% w przypadku zakładów działu I lub 200% w przypadku zakładów działu II (wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku), a także, gdy w wyniku ostatnio przeprowadzonych testów stresu dla wszystkich badanych rodzajów ryzyka wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych wyniósł co najmniej 110%, a wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiednimi aktywami wyniósł co najmniej 100%.

PZU, wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku skorygowanego o wartości dywidendy w wysokości 100% zysku netto PZU spełnia kryterium pokrycia wymagań kapitałowych na poziomie ponad 200%.

Ponadto, zgodnie z przeprowadzonymi testami stresu kryterium pokrycia wymagań kapitałowych z uwzględnieniem stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku skorygowanego o wartość dywidendy odpowiadającej całości zysku wypracowanego w 2012 roku zostało spełnione na poziomie co najmniej 110% oraz kryterium pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami na poziomie co najmniej 100%.

Podział zysku za rok obrotowy 2012

W dniu 23 maja 2013 roku ZWZ PZU dokonało podziału zysku netto za rok obrotowy 2012 roku w kwocie 2.580,7 mln zł w następujący sposób:

- 2.564,7 mln zł na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, czyli 29,70 zł na jedną akcję,;
- 6,1 mln zł na kapitał zapasowy;
- 10,0 mln zł na odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Zgodnie z uchwałą w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2012 roku dzień, według którego zostanie ustalona lista akcjonariuszy uprawnionych do wypłaty dywidendy był został ustalony na 23 sierpnia 2013 roku, natomiast dzień wypłaty przedmiotowej dywidendy na 12 września 2013 roku.

Nowa polityka kapitałowa i dywidendowa

W dniu 26 sierpnia 2013 roku Zarząd PZU przyjął nową politykę kapitałową i dywidendową, o czym mowa szerzej w rozdziale 16.9.

Zgodnie z wprowadzoną polityką kapitałową i dywidendową, Zarząd PZU planuje wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok 2013 w kwocie 1.727.0 mln zł, czyli 20,00 zł na akcję, o czym mowa w rozdziale 16.9.

16.4. Relacje inwestorskie

Zarząd PZU, starając się spełniać najwyższe standardy w zakresie ładu informacyjnego w spółkach publicznych oraz wychodząc naprzeciw potrzebom informacyjnym różnych grup interesariuszy, podejmuje liczne działania w obszarze relacji inwestorskich („RI”) zmierzające do zwiększania transparentności PZU. „Zasady prowadzenia polityki informacyjnej PZU względem uczestników rynku kapitałowego”, stanowiące deklarację Zarządu dotyczącą upowszechniania informacji na temat sytuacji PZU oraz prowadzenia komunikacji z uczestnikami rynku kapitałowego, dostępne są na stronie internetowej PZU w serwisie relacji inwestorskich.

Nadrzędnym celem RI jest tworzenie wartości PZU na poziomie aktywnej komunikacji z uczestnikami rynku kapitałowego, z którymi PZU chce budować długookresowe relacje. W I półroczu 2013 roku, głównym zadaniem

RI było: informowanie w sposób transparentny o działalności i wynikach Grupy PZU oraz podnoszenie jakości wybranych pośrednich narzędzi komunikacji.

Działania RI przeprowadzone w I półroczu 2013 roku

Wyniki finansowe Grupy PZU (za 2012 rok oraz za I kwartał 2013 roku) były prezentowane i omawiane przez Zarząd na spotkaniach z analitykami rynku kapitałowego. Spotkania te, podobnie jak Zwyczajne Walne Zgromadzenie (dnia 23 maja br.), każdorazowo transmitowane były na żywo za pośrednictwem Internetu.

W I półroczu 2013 roku przedstawiciele PZU uczestniczyli w trzech *Non-Deal Roadshow* w Europie i Stanach Zjednoczonych zorganizowanych po publikacji wyników rocznych, w 4 konferencjach finansowych za granicą z udziałem globalnych inwestorów, w 2 konferencjach w Polsce oraz w licznych spotkaniach grupowych, *one-on-one* i telekonferencjach z inwestorami oraz zarządzającymi portfelami akcji w siedzibie PZU. W I półroczu 2013 roku łącznie miało miejsce 90 spotkań z prawie 160 inwestorami instytucjonalnymi oraz blisko 60 spotkań z analitykami wydającymi rekomendacje dla akcji PZU.

Podejmowane były również działania komunikacyjne adresowane do inwestorów indywidualnych. Przedstawiciele PZU wzięli udział w konferencji WallStreet w Karpaczu (17 edycja), która jest największym spotkaniem inwestorów indywidualnych w Europie Środkowo-Wschodniej organizowanym przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych.

Odbyły się również 2 *chały* z inwestorami indywidualnymi, z udziałem Członka Zarządu PZU odpowiedzialnego za Pion Finansowy w Grupie PZU, po publikacji wyników rocznych PZU za 2012 rok oraz za I kwartał 2013 roku.

W I półroczu 2013 roku PZU aktywnie uczestniczył w programie „10 na 10 – Komunikuj się skutecznie”. Jest to autorski program Stowarzyszenia Inwestorów Indywidualnych, a jego celem jest kreowanie wysokich standardów w zakresie komunikacji spółek giełdowych z inwestorami indywidualnymi.

Od czasu debiutu giełdowego PZU jest również partnerem i aktywnym uczestnikiem programu Akcjonariat Obywatelski. Akcjonariat Obywatelski to program dla inwestorów indywidualnych, który został zapoczątkowany przez Ministerstwo Skarbu Państwa podczas debiutów giełdowych spółek: PZU, Tauron Polska Energia oraz Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

Nagrody i wyróżnienia

Działania RI przeprowadzone w I półroczu 2013 roku docenione zostały przez inwestorów i analityków oraz spotkały się z uznaniem ze strony instytucji rynku kapitałowego.

W czerwcu 2013 roku członek zarządu PZU odpowiedzialny za Pion Finansowy otrzymał pierwszą nagrodę w kategorii Top CFO Best for Investor Relations in Poland – najlepszego CFO odpowiedzialnego za prowadzenie relacji inwestorskich w Polsce. Zespół Relacji Inwestorskich PZU zajął czwarte miejsce wśród 26 ocenianych spółek polskich w kategorii najlepsze relacje inwestorskie w Polsce. Badanie Extel Survey zostało przeprowadzone przez firmę Thomson Reuters. Wyniki badania uznawane są za jeden z najważniejszych rankingów oraz jako źródło wiedzy o wzorcowych praktykach na rynku kapitałowym. Przedstawiają w różnych aspektach poziom komunikacji spółek z inwestorami na całym świecie. W tym roku badanie po raz pierwszy objęło Polskę.

Podczas Konferencji WallStreet organizowanej przez Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych (SII), PZU został uhonorowany certyfikatem „Spółka Przyjazna Inwestorom”. Jest to nagroda, którą wyróżniane są spółki, spełniające wysokie kryteria z zakresu relacji inwestorskich i wypełniania obowiązków informacyjnych. Potwierdzeniem spełniania tych kryteriów są cokwartalne audyty zewnętrzne przeprowadzane przez SII.

PZU przeszedł wszystkie dotychczasowe audyty i jest pierwszą spółką, która otrzymała ten certyfikat w ramach programu SII „10 na 10 Komunikuj się skutecznie”.

Ponadto PZU został nagrodzony tytułem „Herosa Rynku Kapitałowego” jako spółka spełniająca najwyższe standardy w komunikacji z inwestorami.

16.5. Główne umowy reasekuracyjne obowiązujące w I półroczu 2013 roku

Ochrona reasekuracyjna w ramach Grupy PZU w roku 2013 stanowi zabezpieczenie działalności ubezpieczeniowej, ograniczając skutki wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na sytuację finansową Grupy. Zadanie to realizowano poprzez reasekuracyjne umowy obligacyjne wraz z uzupełniającą je reasekuracją fakultatywną.

Umowy reasekuracyjne – PZU

Na bazie zawartych umów reasekuracyjnych PZU ogranicza swoje ryzyko przed szkodami o charakterze katastroficznym (np. powódź, huragan) m.in. poprzez katastroficzną nieproporcjonalną umowę nadwyżki szkód oraz przed skutkami dużych pojedynczych szkód w ramach umów reasekuracji nieproporcjonalnej chroniącej portfele ubezpieczeń majątkowych, technicznych, morskich, lotniczych, odpowiedzialności cywilnej, odpowiedzialności cywilnej z ubezpieczeń komunikacyjnych. Ograniczenie ryzyka PZU jest realizowane także poprzez reasekurację portfela ubezpieczeń finansowych.

Do głównych partnerów udzielających PZU obligatoryjnej ochrony reasekuracyjnej w roku 2013 należą następujące firmy reasekuracyjne: Swiss Re, Hannover Re, Scor, Lloyd's oraz Endurance. Partnerzy reasekuracyjni PZU mają dobrą pozycję finansową, poświadczoną wysokimi ocenami ratingowymi według agencji S&P.

Działalność PZU w zakresie reasekuracji czynnej stanowi jeden z elementów wsparcia dla PZU Lietuva oraz PZU Ukraine. PZU uczestniczy zarówno w obligacyjnych jak i fakultatywnych umowach reasekuracyjnych wyżej wymienionych spółek. Ponadto, PZU pozyskuje składkę przypisaną brutto z reasekuracji czynnej w ramach działalności na rynku krajowym i zagranicznym, głównie poprzez reasekurację fakultatywną.

Umowy reasekuracyjne – PZU Życie

W ramach umów reasekuracji biernej zawartych przez PZU Życie realizowana jest ochrona portfela PZU Życie przed kumulacją ryzyk (umowa katastroficzna), ochrona pojedynczych polis z wyższymi sumami ubezpieczenia, jak również ochrona portfela grupowego ubezpieczenia następstw ciężkiej choroby dziecka.

Partnerami udzielającymi PZU Życie ochrony reasekuracyjnej są następujące firmy reasekuracyjne: RGA, Gen Re, oraz Partner Re. Partnerzy reasekuracyjni PZU mają dobrą pozycję finansową, poświadczoną wysokimi ocenami ratingowymi według agencji S&P.

16.6. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji

Podmioty z Grupy PZU biorą udział w licznych sporach sądowych, arbitrażowych oraz postępowaniach administracyjnych. Do typowych sporów sądowych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą spory związane z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi, spory dotyczące stosunku pracy oraz spory dotyczące zobowiązań umownych. Do typowych postępowań administracyjnych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą postępowania związane z posiadaniem nieruchomości. Powyższe postępowania i spory mają charakter typowy i powtarzalny, zazwyczaj żadne z nich z osobna nie ma istotnego znaczenia dla Grupy PZU.

Większość sporów z udziałem spółek z Grupy PZU dotyczy dwóch spółek: PZU i PZU Życie. Dodatkowo, PZU i PZU Życie są stroną w postępowaniach przed Prezesem UOKiK.

PZU i PZU Życie uwzględniają roszczenia sporne w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na szkody znane biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu oraz szacując wartość prawdopodobnego rozstrzygnięcia. W przypadku roszczeń spornych dotyczących waloryzacji rent w PZU Życie roszczenia ujmowane są w pozostałych rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych w kwocie rocznej wartości rent ponad odpowiadającą kwotę rezerwy ustalonej w ramach rezerw matematycznych na życie.

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2013 roku i do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość stanowiłaby odpowiednio co najmniej 10% kapitałów własnych PZU.

Na dzień 30 czerwca 2013 roku wartość wszystkich 50.690 spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 2.485,9 mln zł. W kwocie tej 1.890,0 mln zł dotyczy zobowiązań, a 595,8 mln zł wierzytelności spółek z Grupy PZU, co stanowiło odpowiednio 15,2% i 4,8% kapitałów własnych PZU wg PSR.

16.7. Informacje o zawartych znaczących umowach

Od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy PZU za I półrocze 2013 roku nie została zawarta żadna umowa, której jedną ze stron byłby PZU lub spółka od niego zależna a wartość przedmiotu umowy wynosiłaby co najmniej 10% wartości kapitałów własnych PZU lub w przypadku, gdy wielkość kapitałów własnych nie jest kryterium pozwalającym na właściwą ocenę znaczenia zawartej umowy - wartości przychodów ze sprzedaży Grupy Kapitałowej PZU za okres ostatnich czterech kwartałów obrotowych.

16.8. Transakcje z podmiotami powiązanymi

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2013 roku PZU nie zawarł jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązanymi, jeżeli pojedynczo lub łącznie byłyby one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe.

16.9. Istotne zdarzenia po dacie bilansu

Nowa polityka kapitałowa i dywidendowa

W dniu 26 sierpnia 2013 roku Zarząd PZU SA przyjął Politykę kapitałową i dywidendową Grupy PZU na lata 2013-2015 („Polityka kapitałowa i dywidendowa”). Jednocześnie Zarząd PZU SA postanowił o wystąpieniu do Rady Nadzorczej PZU z wnioskiem o podjęcie przez Radę Nadzorczą uchwały w sprawie zatwierdzenia Polityki kapitałowej i dywidendowej.

W dniu 26 sierpnia 2013 roku Rada Nadzorcza PZU zatwierdziła – zgodnie z wnioskiem Zarządu – Politykę kapitałową i dywidendową w brzmieniu przedstawionym przez Zarząd.

Głównym celem Polityki kapitałowej i dywidendowej jest obniżenie kosztu kapitału poprzez optymalizację struktury bilansu w drodze zamiany kapitału własnego tańszym kapitałem obcym, przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu środków na rozwój.

Polityka kapitałowa i dywidendowa Grupy PZU na lata 2013-2015 zakłada wypłatę dywidend kalkulowanych na podstawie skonsolidowanego zysku netto oraz kapitału nadwyżkowego, przy czym całkowita kwota dywidend wypłaconych w oparciu o kapitał nadwyżkowy w latach 2013 - 2015 nie może przekroczyć 3 mld zł. Dzięki temu zachowany zostanie wysoki poziom ROE oraz wzrośnie całkowita stopa zwrotu dla akcjonariuszy (*TSR – Total Shareholder Return*).

Planowany harmonogram realizacji nowej polityki kapitałowej zakłada: (i) wypłatę części kapitału nadwyżkowego w formie zaliczki na poczet zysku za rok 2013 w wysokości 1,7 mld zł, (ii) emisję długu podporządkowanego w wysokości do 3 mld zł, (iii) wypłatę pozostałej części kapitału nadwyżkowego w formie dywidend w maksymalnej kwocie do 1,3 mld zł w latach 2014 i 2015.

Wypłata dywidend z kapitału nadwyżkowego będzie uzależniona od przeprowadzenia emisji długu podporządkowanego (w wysokości do 3 mld zł) spełniające wymogi ustawy o działalności ubezpieczeniowej i Dyrektywy Wypłacalność II (*Solvency II*). W przypadku braku lub niewystarczającego poziomu emisji długu podporządkowanego, lub w przypadku braku uzyskania zgody KNF na zaliczenie długu podporządkowanego do środków własnych, nie nastąpi wypłata całości lub części dywidend specjalnych, zaś zaliczka na poczet dywidendy będzie stanowiła część dywidendy kalkulowanej na podstawie skonsolidowanego zysku netto za rok 2013.

Podstawowe zasady nowej polityki kapitałowej są następujące: (i) koncentracja na stopie zwrotu dla akcjonariuszy (TSR), (ii) utrzymanie bezpiecznego poziomu środków własnych – zakłada się utrzymanie: (a) pokrycia marginesu wypłacalności Grupy PZU na poziomie ok. 400% oraz pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi z wyłączeniem długu podporządkowanego na poziomie co najmniej 250%, (b) kapitału własnego na poziomie odpowiadającym ratingowi AA według metodologii agencji ratingowej Standard & Poor's, (iii) zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach.

Zarząd zakłada, iż w najbliższych latach nie będzie przeprowadzane podwyższenie kapitału zakładowego poprzez emisję akcji.

Planowana wypłata zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok 2013

Zgodnie z wprowadzoną polityką kapitałową i dywidendową, Zarząd PZU planuje wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok 2013 w kwocie 1.727,0 mln zł, czyli 20,00 zł na akcję, zgodnie z zapisami Art. 349 Kodeksu spółek handlowych, z zysku osiągniętego za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2013 roku w wysokości 4.679,9 mln zł, wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU za ten okres, sporządzonym zgodnie z PSR.

16.10. Informacje o zawartych umowach znaczących dla działalności Grupy PZU, w tym zawartych pomiędzy akcjonariuszami

Do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy PZU nie zawarto umów (w tym również zawartych po dniu bilansowym), w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

16.11. Umowy o badanie oraz przegląd sprawozdań finansowych

Umowa o przeglądy skróconych śródrocznych skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy PZU i skróconych śródrocznych jednostkowych sprawozdań finansowych PZU za okresy 6 miesięcy zakończone 30 czerwca 2012 roku oraz 30 czerwca 2013 roku i o badanie jednostkowych sprawozdań finansowych PZU i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy PZU za lata zakończone 31 grudnia 2012 roku oraz 31 grudnia 2013 roku została zawarta w dniu 16 lipca 2012 roku.

Aneks z dnia 2 sierpnia 2013 roku zmieniono zakres prac określonych ww. umową w odniesieniu do jednostkowego sprawozdania finansowego PZU za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2013 roku w taki sposób, że przegląd skróconego śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego PZU zastąpiono badaniem jednostkowego sprawozdania finansowego PZU.

16.12. Organy zarządzające i nadzorcze Emitenta oraz ich komitety

Zarząd PZU

Według Statutu PZU w skład Zarządu wchodzi od trzech do siedmiu członków, powoływanych na okres wspólnej kadencji, która obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Członkowie Zarządu, w tym Prezes Zarządu, są powoływani i odwoływani przez Radę Nadzorczą, przy czym członkowie Zarządu są powoływani i odwoływani przez Radę Nadzorczą na wniosek Prezesa Zarządu. Prezes Zarządu nowej kadencji powołany przed upływem bieżącej kadencji może złożyć wniosek do Rady Nadzorczej o powołanie pozostałych członków Zarządu nowej kadencji przed upływem kadencji bieżącej.

Na dzień 1 stycznia 2013 roku skład Zarządu PZU przedstawiał się następująco:

- Andrzej Klesyk - Prezes Zarządu PZU;
- Przemysław Dąbrowski - Członek Zarządu PZU;
- Bogusław Skuza - Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Tarkowski - Członek Zarządu PZU;
- Ryszard Trepczyński - Członek Zarządu PZU.

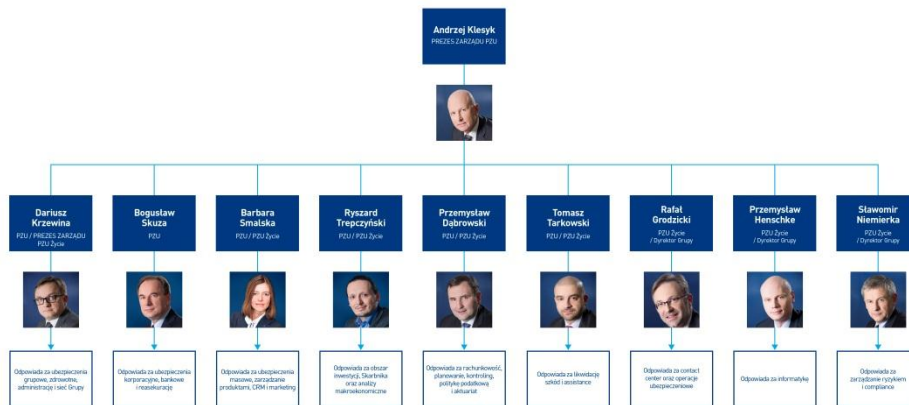
W dniu 12 marca 2013 roku z dniem 15 marca 2013 roku Rada Nadzorcza PZU powołała Dariusza Krzewinę oraz Barbarę Smalską w skład Zarządu PZU.

W związku z tym skład Zarządu PZU na dzień 30 czerwca br. oraz dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy PZU kształtował się następująco:

- Andrzej Klesyk - Prezes Zarządu PZU;
- Dariusz Krzewina – Członek Zarządu PZU;
- Przemysław Dąbrowski - Członek Zarządu PZU;
- Bogusław Skuza - Członek Zarządu PZU;
- Barbara Smalska – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Tarkowski – Członek Zarządu PZU;
- Ryszard Trepczyński - Członek Zarządu PZU.

Obecna kadencja Zarządu PZU rozpoczęła się z dniem 1 lipca 2011 roku i obejmuje trzy kolejne pełne lata obrotowe. Mandaty członków Zarządu wygasną najpóźniej z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia przez nich funkcji.

Wykres 9: Struktura organizacyjna w Grupie PZU - podział odpowiedzialności

Poniżej zaprezentowano informację o doświadczeniu oraz kompetencjach członków Zarządu PZU i PZU Życie:

Andrzej Klesyk, Prezes Zarządu PZU

Andrzej Klesyk od grudnia 2007 roku zajmuje stanowisko Prezesa Zarządu PZU. W latach 2003-2007 Partner i Dyrektor Zarządzający The Boston Consulting Group w Warszawie, gdzie współpracował m.in. z PZU przy realizacji projektów ubezpieczeniowych. Twórca i szef Inteligo, pionierskiego projektu bankowości internetowej. Wcześniej kierował zespołem, który stworzył Handlobank – detaliczne ramię Banku Handlowego w Warszawie SA. W latach 1993-2000 pracował w londyńskim oddziale firmy McKinsey. W 1991 roku wyjechał do USA, gdzie pracował w takich firmach jak: Kidder, Peabody oraz Coopers & Lybrand w Nowym Jorku. Andrzej Klesyk jest absolwentem ekonomii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jako jeden z pierwszych Polaków skończył dwuletnie studia w Harvard Business School w USA, uzyskując tytuł MBA. Jest członkiem The Geneva Association – organizacji nonprofit zrzeszającej 80 Prezesów Zarządów największych firm ubezpieczeniowych na świecie. Reprezentuje PZU w corocznych spotkaniach World Economic Forum w Davos, a także w Institute of International Finance w Waszyngtonie.

Przemysław Dąbrowski, Członek Zarządu PZU

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, kierunek informatyka oraz studiów podyplomowych z zarządzania. Uzyskał również tytuł MBA Uniwersytetu Illinois oraz ukończył program Warsaw-Illinois Executive MBA. Posiada

szerokie doświadczenie w zarządzaniu finansami w ubezpieczeniach, w zarządzaniu inwestycjami finansowymi oraz w przeprowadzaniu dużych transakcji finansowych. Ponadto dysponuje praktyczną i teoretyczną wiedzą księgową, znajomością zagadnień podatkowych oraz elementów matematyki aktuarialnej. Karierę zawodową rozpoczął w 1993 roku. W latach 1993-1998 pracował jako analityk i kontroler finansowy w Whirlpool Polska Sp. z o.o. W latach 1998-2000 był Skarbnikiem w AIG Polska. W latach 2000-2001 pełnił funkcję Dyrektora Finansowego, Członka Zarządu Creative Team SA (Grupa Elektrim). W latach 2001-2006 był Dyrektorem Biura Planowania i Kontrolingu w PZU. W latach 2006-2008 pracował w firmach doradczych AT Kearney i Accenture na stanowisku Managera, a następnie Senior Managera. Od października 2008 roku do marca 2009 roku pełnił funkcję Dyrektora – Zastępcy Szefa Pionu Finansowego w Centrali PZU i PZU Życie. Od listopada 2008 roku do lutego 2009 roku był Dyrektorem Biura Planowania i Kontrolingu w Centrali PZU i PZU Życie, następnie od marca 2009 roku Dyrektorem Biura Zarządzania Informacją w Centrali PZU i PZU Życie. Od stycznia 2010 roku pełni funkcję Członka Zarządu PZU Życie. Od grudnia 2010 roku pełni funkcję Członka Zarządu PZU. Odpowiada za Pion Finansowy.

Dariusz Krzewina - Członek Zarządu PZU

Absolwent Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego oraz studiów podyplomowych w zakresie ubezpieczeń w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Od wielu lat jest związany z branżą ubezpieczeniową. Od września 1993 roku do sierpnia 1998 roku był zatrudniony w PZU Życie, gdzie pełnił funkcję Naczelnika Wydziału Sprzedaży, Zastępcy Dyrektora oraz Dyrektora Biura Ubezpieczeń. Następnie od września 1997 roku do września 1998 roku pełnił funkcję Członka Zarządu PZU Życie. Od września 1998 roku do marca 2000 roku był Dyrektorem Generalnym ds. Sprzedaży, a od kwietnia 2000 roku do sierpnia 2001 roku Członkiem Zarządu STUnŻycie ERGO HESTIA SA. Od kwietnia 2002 roku był Dyrektorem Sprzedaży, a od października 2002 roku do czerwca 2004 roku Prezesem Zarządu – Dyrektorem Sprzedaży SAMPO Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA. Od sierpnia 2004 roku pełnił funkcję Dyrektora Biura Ubezpieczeń Grupowych PZU Życie, od stycznia 2006 roku Dyrektora koordynatora ds. Klienta Korporacyjnego. Od marca 2007 roku w Zarządzie PZU Życie, od sierpnia 2007 roku pełni funkcję Prezesa Zarządu Spółki. Od lutego 2010 roku do 14 marca 2013 roku pełnił funkcję Dyrektora Grupy PZU. Od 15 marca 2013 roku Członek Zarządu PZU. Odpowiada za ubezpieczenia grupowe, zdrowotne, administrację, Pion HR i Sieci Grupy PZU.

Bogusław Skuza, Członek Zarządu PZU

Absolwent Uniwersytetu Gdańskiego, Wydział Ekonomii Transportu, kierunek Ekonomia Handlu Zagranicznego. Posiada bogate doświadczenie w branży finansowej, a szczególnie ubezpieczeniowej. Karierę zawodową rozpoczął w latach 1979-1985 w TuiR Warta SA jako pracownik w Dziale Likwidacji Szkód. W latach 1985-1991 był Generalnym Przedstawicielem TuiR WARTA SA na USA i Kanadę. W latach 1991-1992 zatrudniony jako Manager Działu Ubezpieczeń i Roszczeń w Gdynia America Line Inc., natomiast w latach 1992-1999 jako Country Manager i Wiceprezes Zarządu w Marsh & McLennan Polska Sp. z o.o. W latach 1998-2000 pełnił funkcję Wiceprezesa Zarządu w Towarzystwie Ubezpieczeń Życiowych i Emerytalnych Petrus SA oraz funkcję Prezesa Zarządu w Fiat Ubezpieczenia SA. W latach 2000-2008 był Prezesem Zarządu Skandia Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA. W latach 2008-2010 pełnił funkcję Członka Zarządu Grupy oraz Regionalnego Dyrektora Zarządzającego na Europę Centralną i Wschodnią w Intrum Justitia AB. Ponadto, pełnił funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej dla spółek Intrum Justitia w Polsce, Czechach, Słowacji i na Węgrzech. W latach 1992-1998 pełnił funkcję Członka założyciela i Sekretarza Generalnego Stowarzyszenia Polskich Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych, natomiast w latach 2002-2008 pełnił funkcję Członka Zarządu Polskiej Izby Ubezpieczeń. Od maja 2009 roku jest Członkiem Rady Dobrych Praktyk przy Polskiej Izbie Ubezpieczeń. Od lipca 2011 roku pełni funkcję Członka Zarządu PZU. Odpowiada za Pion Klienta Korporacyjnego, reasekurację i bancassurance.

Barbara Smalska – Członek Zarządu PZU

Z wykształcenia fizyk cząstek elementarnych, uzyskała tytuł doktora na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego, we współpracy z instytutem Deutsches Elektronen Synchrotron (DESY) w Hamburgu. W latach 2002-2008 pracowała w warszawskim biurze The Boston Consulting Group. Jako doradca strategiczny dla największych polskich banków, ubezpieczycieli i firm telekomunikacyjnych zajmowała się głównie tematyką

strategii biznesowej, modelu operacyjnego, strategii dystrybucji oraz organizacji i aktywizacji sieci sprzedaży – szczególnie w segmentach klienta detalicznego i MŚP. Od listopada 2008 roku związana z Grupą PZU, gdzie pełniła funkcje Dyrektora Biura Zarządzania Produktami, Dyrektora Zarządzającego ds. Klienta Masowego i Dyrektora Zarządzającego ds. Marketingu i Produktów Indywidualnych. Powołana do Zarządu PZU Życie z dniem 1 lutego 2013 roku. Na stanowisku Dyrektora Grupy PZU od 5 lutego do 14 marca 2013 roku. Z dniem 15 marca 2013 roku powołana w skład Zarządu PZU. Odpowiada za ubezpieczenia masowe, zarządzanie produktami, CRM i marketing.

Tomasz Tarkowski, Członek Zarządu PZU

Absolwent Wydziału Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej oraz Wyższej Szkoły Ubezpieczeń i Bankowości. Ukończył także Advanced Management Program na IESE Business School University of Navarra i studia podyplomowe z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego i ubezpieczeń gospodarczych. Z Grupą PZU jest związany od 1996 roku. Początkowo zajmował się kontrolą wewnętrzną oraz tematyką przeciwdziałania przestępczości ubezpieczeniowej. W latach 2002-2005 pracował w pionie likwidacji szkód jako Naczelnik Wydziału Technicznego w Biurze Likwidacji Szkód. W latach 2006-2007 był Dyrektorem Centrum Likwidacji Szkód oraz Dyrektorem ds. Likwidacji Szkód w Oddziale Okręgowym PZU w Warszawie. W latach 2007-2011 jako Członek Zarządu PZU Ukraina nadzorował obszar likwidacji szkód, zarządzania produktami i oceny ryzyka. Jako Członek Rady Nadzorczej SOS Service Ukraine, spółki zależnej od PZU Ukraina, odpowiadał za działalność assistance. Od lutego 2011 roku był Dyrektorem Grupy PZU w Centrali PZU i Pełnomocnikiem Zarządu ds. Likwidacji Szkód i Świadczeń w PZU Życie. Od kwietnia 2011 roku pełni funkcję Członka Zarządu PZU. Od lipca 2011 roku pełni również funkcję Członka Zarządu PZU Życie. Odpowiada za obszar likwidacji szkód i świadczeń oraz assistance.

Ryszard Trepczyński, Członek Zarządu PZU

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej, Wydział Zarządzania i Marketingu. Od początku swojej kariery zawodowej związany z rynkiem kapitałowym. Posiada bogate doświadczenie związane z budowaniem i realizacją strategii inwestycyjnych oraz tworzeniem zasad polityki lokacyjnej. Posiada doświadczenie w zarządzaniu portfelami aktywów o znaczącej wartości i zróżnicowanej strukturze. Brał udział w budowaniu struktur zarządzających strategiczną alokacją aktywów, płynnością oraz ryzykiem inwestycyjnym. W latach 1994-1996 pracował jako makler w Centrum Operacji Kapitałowych Banku Handlowego w Warszawie SA. W latach 1996-2002 był zatrudniony w Biurze Inwestycji Finansowych PZU Życie – początkowo jako zarządzający aktywami, a następnie jako Naczelnik Wydziału Zarządzania Portfelami Instrumentów Dłużnych. Od grudnia 2002 roku do czerwca 2011 roku związany z Pioneer Pekao Investment Management S.A., gdzie kolejno zajmował stanowiska Dyrektora Departamentu Papierów Dłużnych, Dyrektora Departamentu Zarządzania Aktywami, a od marca 2009 roku pełnił funkcję Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za obszar inwestycji. Od lipca 2011 roku pełni funkcję Członka Zarządu PZU i PZU Życie. Odpowiada za Pion Inwestycji.

Rafał Grodzicki – Członek Zarządu PZU Życie, Dyrektor Grupy PZU

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Posiada wieloletnie doświadczenie w pełnieniu funkcji zarządczych w sektorze bankowym i ubezpieczeniowym, które zdobywał w licznych instytucjach krajowych i zagranicznych. W latach 1991-2004 pracował w Banku Handlowym w Warszawie SA, gdzie kierował Pionem Małych Przedsiębiorstw, odpowiedzialnym za wdrożenie oferty produktowej, sprzedaż, akwizycję, rozwój kanałów dystrybucji oraz proces zarządzania ryzykiem kredytowym. Z Grupą PZU jest związany od lutego 2004 roku gdzie pełnił m.in. funkcje Dyrektora Biura Ubezpieczeń Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Dyrektora Koordynatora ds. Rozwoju Sieci Agencyjnej, oraz Dyrektora Zarządzającego ds. Produktów Ubezpieczeniowych – Szefa Pionu Klienta Masowego. W 2010 roku pełnił również funkcję Pełnomocnika Zarządu PZU ds. IPO, odpowiedzialnego za proces wprowadzenia PZU na giełdę. Od 2013 roku członek Komisji Rewizyjnej Polskiej Izby Ubezpieczeń (PIU) oraz Przewodniczący Rady Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (UFG). Od ponad 10 lat jest również członkiem Rad Nadzorczych różnych instytucji finansowych i ubezpieczeniowych. W Zarządzie PZU Życie od sierpnia 2008 roku. Od lutego 2010 roku Dyrektor Grupy PZU. Odpowiada za Pion Operacji (Contact Center oraz Centra Operacji).

Przemysław Henschke - Członek Zarządu PZU Życie, Dyrektor Grupy PZU

Absolwent Politechniki Warszawskiej. Posiada ponad 20 lat doświadczenia w branży IT w usługach finansowych. W swojej karierze pracował zarówno po stronie dostawców (jako Project Manager, doradca), jak również po stronie odbiorców usług, jako Architekt IT, CIO. Pierwszym znaczącym przedsięwzięciem był projekt wdrożenia Handlobanku, który prowadził jako Project Manager po stronie dostawcy. Był jednym ze współzałożycieli i twórców Inteligo, gdzie był architektem IT, project managerem wdrożenia, a następnie CIO. Pełnił funkcję CIO w Lukas Banku, gdzie prowadził wymianę systemu bankowego oraz reorganizację IT w ramach Grupy Credit Agricole w Polsce. Następnym etapem był start Polbanku EFG, który prowadził jako CIO odpowiedzialny za wdrożenie oddziału w Polsce oraz współautor uniwersalnej architektury IT dla krajów CEE w ramach grupy EFG. Po uruchomieniu Polbanku, od 2007 roku, pomagał Zarządom oraz CIO czołowych europejskich oraz bliskowschodnich banków i firm ubezpieczeniowych jako doradca strategiczny w firmie McKinsey. Zajmował się optymalizacją działania oraz kosztów IT, wspierał reorganizacje i projekty tworzenia strategii oraz architektury IT, nadzorował wielkie projekty wdrożeniowe, a przede wszystkim wspierał budowanie komunikacji i zrozumienia pomiędzy Biznesem a IT. Następnie, jako Group CIO w Banque Audi, jednej z największych grup bankowych operujących na Bliskim Wschodzie, z centralą w Bejrucie, opracował strategię i architekturę IT dla grupy i rozpoczął realizację tych planów. Powołany do Zarządu PZU Życie w dniu 3 lutego 2012 roku. Na stanowisku Dyrektora Grupy PZU od dnia 7 lutego 2012 roku. Odpowiada za Pion Technologii.

Sławomir Niemierka - Członek Zarządu PZU Życie, Dyrektor Grupy PZU

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz Studiów Podyplomowych Prawa i Ekonomii Unii Europejskiej. Posiada uprawnienia radcy prawnego. Autor i współautor licznych publikacji dotyczących prawa finansowego i nadzoru bankowego. W latach 1994-2007 wykładowca studiów podyplomowych w Polskiej Akademii Nauk, na Uniwersytecie Warszawskim oraz w Wyższej Szkole Ubezpieczeń i Finansów. Wieloletni pracownik Narodowego Banku Polskiego – Generalnego Inspektoratu Nadzoru Bankowego, gdzie przez osiem lat kierował Biurem Inspekcji, odpowiedzialnym za czynności kontrolne w bankach, oddziałach banków zagranicznych i instytucji kredytowych w Polsce, w tym w szczególności systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem. Członek Komitetu Sterującego GINB ds. wdrożenia Nowej Umowy Kapitałowej (Bazylea II) odpowiedzialny za kontrolę modeli ryzyka, ryzyka operacyjnego i standardów rachunkowości. Członek Zespołu ds. budowy systemu zarządzania ryzykiem w NBP. W latach 2010-2011 członek Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, gdzie nadzorował system zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz kontrole i monitoring banków korzystających z pomocy finansowej Funduszu. Z Grupą PZU związany od 2008 roku jako Dyrektor Zarządzający ds. Audytu. Z dniem 19 marca 2012 roku powołany do Zarządu PZU Życie SA. Na stanowisku Dyrektora Grupy PZU od dnia 19 marca 2012 roku. Odpowiada za obszar bezpieczeństwa, compliance i zarządzania ryzykiem.

Rada Nadzorcza

Na dzień 1 stycznia 2013 roku w Radzie Nadzorczej PZU funkcję pełnili:

- Waldemar Maj Przewodniczący Rady Nadzorczej;
- Zbigniew Ćwiąkalski Wiceprzewodniczący Rady;
- Tomasz Zganiacz Sekretarz Rady;
- Dariusz Daniluk Członek Rady;
- Zbigniew Derdziuk Członek Rady;
- Dariusz Filar Członek Rady;
- Włodzimierz Kiciński Członek Rady;
- Alojzy Nowak Członek Rady;
- Maciej Piotrowski Członek Rady

Obecna kadencja Rady Nadzorczej PZU rozpoczęła się z dniem 30 czerwca 2011 roku i zakończy się po upływie trzech kolejnych pełnych lat obrotowych. Mandaty członków Rady Nadzorczej wygasną najpóźniej z dniem

odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia przez nich funkcji tj. z dniem odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w 2015 roku.

Dyrektorzy Grupy

Na dzień 1 stycznia 2013 roku funkcję Dyrektorów Grupy PZU pełniły następujące osoby:

- Dariusz Krzewina,
- Przemysław Henschke
- Sławomir Niemierka,
- Rafał Grodzicki.

W dniu 5 lutego 2013 roku Zarząd PZU powołał Barbarę Smalską na stanowisko Dyrektora Grupy PZU.

Z dniem 14 marca 2013 roku Zarząd PZU odwołał Dariusza Krzewinę oraz Barbarę Smalską ze stanowiska Dyrektora Grupy PZU.

16.13. Wykaz akcjonariuszy PZU posiadających bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji

Według stanu na dzień sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy PZU struktura akcjonariatu PZU z uwzględnieniem akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu przedstawiała się następująco:

Tabela 48: Struktura akcjonariatu PZU

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na WZA	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA
1	Skarb Państwa	30 385 253	35,19%
2	Pozostali akcjonariusze	55 967 047	64,81%
Razem		86 352 300	100,00%

W okresie od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia sporządzenia niniejszego Sprawozdania z działalności Grupy PZU zachodziły znaczące zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji PZU.

W wyniku nabycia akcji PZU w transakcjach rozliczonych na GPW w dniu 1 lutego 2013 roku posiadaczem 4.356.139 akcji PZU, stanowiących 5,0446% udziału w kapitale zakładowym PZU oraz w ogólnej liczbie głosów na WZA, stał się ING Otwarty Fundusz Emerytalny („Fundusz ING”), zarządzany przez ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku Fundusz ING posiadał 4.281.972 akcje, stanowiące 4,9587% kapitału zakładowego PZU oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów na WZA.

Następnie zaszła znacząca zmiana w strukturze własności znacznych pakietów akcji PZU, polegająca na zmniejszeniu stanu posiadania akcji PZU przez ING Otwarty Fundusz Emerytalny, zarządzany przez ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. W wyniku zbycia akcji w transakcjach rozliczonych w dniu 31 maja 2013 roku ING Otwarty Fundusz Emerytalny zmniejszył stan posiadania akcji PZU poniżej 5% głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Przed zbyciem akcji ING Otwarty Fundusz Emerytalny posiadał 4.333.185 akcji PZU, stanowiących 5,02% kapitału zakładowego spółki oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów. Po zmianie Fundusz ING posiadał na dzień 30 czerwca 2013 roku 4.222.963 akcji spółki, stanowiących 4,89% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów.

16.14. Posiadacze wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień

PZU nie wyemitował papierów wartościowych dających akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne.

16.15. Ograniczenia odnośnie do wykonywania prawa głosu

Zgodnie ze Statutem PZU prawo głosowania akcjonariuszy zostało ograniczone w ten sposób, że żaden z nich nie może wykonywać na Walnym Zgromadzeniu więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w PZU w dniu

odbywania Walnego Zgromadzenia, z zastrzeżeniem, że dla potrzeb ustalania obowiązków nabywców znacznych pakietów akcji przewidzianych w Ustawie o ofercie publicznej oraz w Ustawie o działalności ubezpieczeniowej, takie ograniczenie prawa głosowania uważane będzie za nieistniejące.

Powyższe ograniczenie prawa głosowania nie dotyczy:

1. akcjonariuszy, którzy w dniu powzięcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie, byli uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w PZU;
2. akcjonariuszy działających z akcjonariuszami określonymi w pkt 1 na podstawie zawartych porozumień dotyczących wspólnego wykonywania prawa głosu z akcji.

Dla potrzeb ograniczenia prawa do głosowania, głosy akcjonariuszy, między którymi istnieje stosunek dominacji lub zależności, są sumowane zgodnie z zasadami opisanymi w Statucie.

W przypadku wątpliwości wykładni postanowień dotyczących ograniczenia prawa do głosowania należy dokonywać zgodnie z art. 65 §2 Kodeksu cywilnego.

Zgodnie ze Statutem PZU ww. ograniczenia prawa głosowania akcjonariuszy wygasną od momentu, w którym udział akcjonariusza, który w dniu powzięcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie był uprawniony z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów istniejących w PZU, spadnie w kapitale zakładowym spółki poniżej poziomu 5%.

16.16. Zmiany statutu PZU

W 2013 roku Statut PZU nie uległ zmianie.

Ostatnia zmiana Statutu miała miejsce w 2012 roku, 28 czerwca 2012 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie ustalenia tekstu jednolitego Statutu PZU. W dniu 18 lipca 2012 roku Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII wydział Gospodarczy KRS dokonał rejestracji zmian Statutu PZU.

OŚWIADCZENIA ZARZĄDU PZU

17. Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań

Wedle najlepszej wiedzy Zarządu PZU, skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy PZU oraz jej wynik finansowy, oraz sprawozdanie z działalności Grupy PZU zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy PZU, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

18. Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Zarząd PZU oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych - Deloitte Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa - dokonujący przeglądu śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU, został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten oraz biegli rewidenci, dokonujący przeglądu tego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PZU, spełniali warunki do wydania bezstronnego i niezależnego raportu z przeglądu śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko

Stanowisko/funkcja

Andrzej Klesyk

Prezes Zarządu PZU

.....
(podpis)

Przemysław Dąbrowski

Członek Zarządu PZU

.....
(podpis)

Dariusz Krzewina

Członek Zarządu PZU

.....
(podpis)

Bogusław Skuza

Członek Zarządu PZU

.....
(podpis)

Barbara Smalska

Członek Zarządu PZU

.....
(podpis)

Tomasz Tarkowski

Członek Zarządu PZU

.....
(podpis)

Ryszard Trepczyński

Członek Zarządu PZU

.....
(podpis)

Warszawa, 26 sierpnia 2013 roku